

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

1991. Reformáció hava

II. évf. 10. sz.

TARTALOM

Tanulmány

Kálvin János: A Genesis magyarázatának bevezetése	419
---	-----

Prédikácók

I.

Luther Márton: Szentháromság után XVI. vasárnapon. Lukács 7,11-17	423
Kálvin János: Jób panasza. Jób 19,17-25a	427
Eduard Schweizer: A bűneset. 1Mózes 3,1-7	435
Eduard Thurneysen: Ha nem hiszték, bizony meg nem maradtok. Ézsaiás 7,1-8	438

II.

Jean Boniol: A farizeus és a publikánus. Lukács 18,9-14	441
Boross Géza: Megújulás - megtisztulás. 2Királyok 5,1	443
Matthias Bosshard: "Én vagyok az Úr, a te gyógyítód". 2Mózes 15,22-27	446
Peter Bukowski: A másokért élő egyház. Márk 2,1-5	448
Csiha Kálmán: Aki az Úré, ide hozzám! 2Mózes 32,26-29	450
Ako Haarbeck: Hat elmékedés Jákóbról. Példabeszédek 10,20	453
R. Buick Knox: Az Úr háza. Zsoltárok 122,1	458
Kozma Zsolt: Új fogadalom az Úr előtt. 2Kronika 34,29-33	459
Claudette Marquet: A hit általi megigazulás. Róma 3,28	463
Pierre Prigent: Isten az, aki munkálja. Filippi 2,12-13	465
Sergio Rostagno: Szabadságra hívatatok. Galata 5,13	467
Jan Vencovsky: A prédikáció. Máté 7,28-8,7	471
Lukas Vischer: Újjászületés. János 3,1-10	474

Esketési beszéd

Szász Attila: Új szív, új lélek. Ezékiel 11,19-20	478
---	-----

Temetési beszédek

Csiha Emese: Az Úr az én erőm és pajzsom. Zsoltárok 28,7	480
Csutak Csaba: Fiatal ember felett. János 11,32-45	481

Reformációi emlékünnepe

Nagy László: Gondolatok Isten gondviseléséről. Nehémiás 9,6	483
Muraközi Gyula: Kálvin	488
Gyökössi Endre: Kálvin	488
Urbán Gyula: A reformátorokhoz	489

A szerkesztőbizottság elnöke: dr. Csiha Kálmán püspök

Főszerkesztő: Nagy László

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület igazgatótanácsa

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának nyomdájában

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Tanulmány

Kálvin János

A Genesis magyarázatának bevezetése

(Neukirchen, 1956)

A világ csodálatos felépítésében Isten bölcsességének mérhetetlensége tükröződik, de az emberi fáradozás az ég és a föld eredetének csak tökéletlen leírását tudja adni. A mi szellemünk keskeny és gyenge ahhoz, hogy ilyen hatalmas dolgot teljességgel felfogjon, és egyetlen nyelvnek sincsenek olyan kifejezései, melyek erre teljesen találnának.

Ennek ellenére mindig dicséretes Isten műveinek alázatos és szerény tárgyalása, még akkor is, ha azok a célt azonnal és teljesen nem is érik el. És ha én arra készülök, hogy másoknak a nekem adott ajándékok mérete szerint támogatást nyújtsak, úgy szabad remélnem, hogy fáradozásom kedves lesz Isten előtt és az istenfélők egyetértésével is találkozni fog. Ez az előzetes megjegyzés mentségemre, de egyben olvasóim figyelmeztetésére is szolgál, hogy egy olyan józan, nyílt, szerény és alázatos értelmet hozzunk elő, mely az Isten műveivel való közös foglalatalkodásban nyereséget hozhat. Szemünk előtt kitárul az egész teremtés, lábunk Isten földjén áll, kezünk megtapintja számtalan és legváltozatosabb műveit, belélegezzük a növények és kedves virágok édes, illatát, örvendezünk leggazdagabb javainak élvezetében. De ezeken az érzékelhető dolgokon Isten végtelen bölcsessége, hatalma és jósága pihen. A mi korlátolt szellemünk nem fogja fel a végtelent, a határtalant; egy szerény résszel kell megelégednünk. És mégis teljes életünket arra kell irányítanunk, hogy az ismeretekben való előmenetel még magas életkorban is örömeink legyen.

Mózes magát az Úr Istent a világban mintegy láthatóan akarja szemünk elé állítani. Ezért kezdi könyvét a teremtés történetével. De itt és most csakhamar felemelkedik a kételkedő csúfolódás és azt kérdezi: Miként tudhatott Mózes bármit is a világ előállításáról? Nem volt ő ott és akkor jelen, és a könyvekből sem vehetett át ismereteket! Az elbeszélés valóban azért lenne hihetetlen, mert az oly nagyon késői időből származik? De nem kellene-e azokat a jövendöléseket is hihetetleneknek nyilvánítani, melyek ugyanattól a szerzőtől hosszú idővel az ő fellépése előtti időből lettek leírva? Azt állítom, hogy Mózes világosan és értelmesen a pogányok elhívásáról beszél. És mégis kétezer év telt el, amíg ez beteljesült. Mit tudnak a csúfolódók erre válaszolni? Valóban az, aki lélek által egy későbbi jövendő dolgait szemlélte, aki kortársként nem jöhet szóba, aki nem volt abban a helyzetben, hogy Isten világteremtéséről beszéljen, az magától Istentől nyert tanítást. Nem önmagától gondolt ki ilyen dolgokat, hanem a Szentlélek általa nyilvánította ki azt, aminek tudása mindenki számára fontos.

Bizonyosan nem volt az mintegy teljesen új, előzetesen teljesen ismeretlen, amit Mózes a világ előállításáról leírt. Sokkal inkább ez az elbeszélés hosszú időn keresztül szájról szájra járt és apáról fiúra öröklődött át. Az első ember saját eredete és a dolgok eredete kérdésében nem volt olyan ismeretek nélkül, melyeket a maga számára hasznossá tehetett. Hallgatni kellett volna róla? A szent ósatyák ezeket a fontos tudósításokat hálátlanul elsikkasztották volna? Noé átélte a félelmetes világítéletet, és bizonyára nem feledte el azt utódainak elbeszélni, ami számára ismeretes volt. Ábrahámról maga Isten dicsérorog az emeli ki, hogy az övét az isteni dolgokra tanította és bevezette abba (1Móz 18,19). Mózes előtt is tudtak Izrael népe körében Istennek az atyákkal való szövetségéről. Amikor

ő a szent és kiválasztott nemzedékről neki említést tesz, akkor ő ezzel semmi olyant nem mond, ami az öregeknek őseiktől már ne lett volna ismeretes. Ha az ember egyedül van, akkor az idő folyamán az emberekről szóló isteni igazság a felismerhetetlenségig eltorzítható. Ezért kellett Mózesnek az Isten akarata szerint azt leírás által változatlan tisztaságban megőriznie.

Forduljunk most újból vissza Mózes, de sokkal inkább a Szentlélek szándékához, aki általa beszélt. A láthatatlan Istent műveiből ismerjük meg. Találó kifejezéssel az apostol a világot a láthatatlan dolgok valóságának nevezi (Zsid 11,1). Még meg kell ismernünk őt: ezért leplezi le szemünk előtt a világ egész épületét, mivel abból lesz mintegy megismerhető. Mivel, amint Pál Róm 1,20-ban mondja, a világban örök istensége és hatalma tükröződik. És a Zsoltárosnak teljesen igaza van, amikor számára az eget Isten dicsőségét hirdetik (Zsolt 19,1). Szavak nélkül szolgáltat a természet bölcsességének dicsőségéről beszédes bizonyosságot. De őrizkedni kell attól a tévüttől, amelyik az embereket a helyes Isten-ismerettől oly könnyen elvezeti. Ők ugyanis mellőzik Istent, és megelégszenek a természet csodálatával. Mindkettő visszás: fonák az, ha a szellem teljes erejével a természetkutatást műveljük és közben elfelejtjük Istent, és éppen ennyire fonák az is, ha egészségtelen és balga kíváncsisággal Isten tiszta létét akarjuk keresni és aközben a Teremtő műve iránt nincs szemünk. A természetnek minden olyan kutatása, mely elveszítette tekintete elől a Teremtőt, visszás kutatás. Használni a természetet és annak Teremtőjét nem ismerni el - sajnálatos háládatlanság. Aki így sem Istenre, sem az istenfélelemre nem figyel, annak egyszer meg kell tapasztalnia azt, hogy "Isten nem hagyja magát tanúbizonyosság nélkül" (ApCsel 14,17), és hogy nem lehet süket és néma Isten világos önbizonyoságtételével szemben. Azok a szórszálhasogató mentségek, melyekkel az ember oly olcsón vél megigazulni, nem állhatnak meg Isten ítélete előtt. Egyszer majd bizonyossá válik, hogy az alapjaiban gonosz és szándékos önmegvakítás volt.

Mások büszke szárnyalásban szeretnének az egész teremtett világ fölé emelkedni, s Istent a maga tiszta lényében kívánnák a maguk számára megragadni. De eközben szükségképpen bizonyos balga önhittségekre jutnak. Mert a világ bizonyos értelemben a láthatatlan Isten képmása. Mert éppenséggel ez az egész nagy világ, melyet teremtett, megtanít minket nagyságának elismerésére! Tisztességtelen azt kérdezni, hogy hirtelen miképpen jutott Isten arra a gondolatra, hogy világot teremtsen és miért ült az egekben oly hosszasan tétlenül. Nem rossz a régi korok egyik keresztényének a következő talpraesett felelete: Isten még más is teremtett, így például a kíváncsiskodónak a poklot. Az ilyen bizonyítékokkal körül lehet azoknak a merészségét gátolni, akik hivatásból a józanságot megvetik és gyűlölik, és akik most Isten tehetetlenségéről féktelenül csúfolkodnak, azoknak éppen saját veszedelmük közepette kell megérezniök, hogy az ő hatalma, amellyel a poklot is készítette, már az örökkévalóságtól kezdve, tevékeny.

De ami reánk vonatkozik, nem szabad hogy bántson minket az, hogy Isten egyedül teljesen elégséges önmagának és a világot, melyre egyáltalán nem volt szüksége, nem teremtette hamarább, mint ahogy az neki tetszésére szolgált. Az ő akarata a mi bölcsességünk határa, és vele meg kell elégednünk. Jogosan mondja Augustinus, hogy igazságatlan lenne Isten előtt, miként a manicheusok teszik, hogy az akaraton túl még egy végső akaratot is követeljünk, és jogosan figyelmeztet arra, hogy nem áll jogunkban a végtelen idők és terek után kérdezősködni. Mi pontosan tudjuk, hogy világunk véges, körülhatárolt és a mi földünk csak e határokon belül mozog. Egyedül Isten tisztelete végtelen, de e mellett az idő végtelenségére való gondolás tévút. Ezért mi az ismeretekben csak olyan messzire akarunk előnyomulni, mint amennyire az Úr művei által minket meghívott.

Ha én ezt a körülhatárolt világot tükrörnek nevezem, amelyben Istent meg kell ismerni, ezzel nem akarom azt mondani, hogy a mi szemünk elég éles lenne annak a megismerésére, amit az ég és a föld visszatükröz, csak azt akarom mondani, hogy ezek az ismeretek elégségesek üdvösségünkre. Mivel

Isten a teremtés által sikertelenül hív önmagához - mert mi ezzel adósok maradunk -, ezért ajándékozott nekünk ezen túlmenőleg egy további segítséget: Az Írás által vezérel bennünket; ez nemcsak azt mutatja számunkra, amit mi egyébként nem tudunk áttekinteni: ez minket figyelmességre kényszerít. Ez úgy segíti gyenge szemünket világosabb látásra, mint a szemüveg. Ilyen magyarázata van a Mózes könyvének számunkra. Megmagyarázza számunkra azt, amit az ég és a föld számunkra hirdetett. De ha az ég és a föld néma tanítása már elégséges lenne, úgy az, amit Mózes tanít, fölösleges lenne. De ő olyan követként jön, aki az érdeklődésünket felébreszti. Ő elménket e világban levő hivatásunkra irányítja, és ez az, hogy Isten a maga dicsőségében megismerjük, és pedig úgy, hogy mi a föld összes javainak nemcsak szemlélői, hanem urai és elfogadói vagyunk, ugyanúgy, miként azok használatunkra alkalmasabbá és képessé formáltattak.

És Mózes nem csak úgy hirdeti számunkra Istent, mint aki általánosságban a világ építőmestere, hanem a történelem egész lefolyásában az ő csodálatos hatalmát, bölcsességét és jóságát, valamint az emberi nemzettség iránti különös gondviselését dicsőségesen kiemeli. De gondolatainkat Isten örökkévaló Igéjéhez vezeti: aki az ő élő és kifejezett képmása. Így igazolódik be az, amit az apostol tanít (Zsid 11,3), hogy egyedül csak hit által érhető meg, hogy Isten a világot Igéje által teremtette. Mert úgy növekszik sajátosan a hit, hogy Mózes szolgálata által a magunk balga és hiábavaló ötleteinek téves útjairól megőriztetünk és az egyetlen igaz Istent a maga igaz képmásában szemléljük.

Itt Pálnak egy igéjére utálhatunk (1Kor 1,21). "Mert minekutána az Isten bölcsességében nem ismerte meg a világ a bölcsesség által az Istent, tetszék az Istennek, hogy az igehirdetés bolondsága által tartsa meg a hívőket." Ezzel azt mondja Pál, hogy mi Istent a látható dolgok vezetése által hiába keressük. Ezért számunkra semmi más nem marad, mint az, hogy egyenesen Krisztusnak adjuk át magunkat, mert egyedül Krisztusra irányul az egyetlen Istenhez és a helyes ismeretre vezető út. A teremtett dolgok világa senkit sem vezet Istenhez. Ebből tehát arra kell következtetni, hogy nem e világ elemei kell hogy képezzék a kezdetet, hanem az evangélium, mely számunkra Krisztust és az ő keresztjét prédikálja, és amelyik megtart óbenne. Sőt, azt mondom: a teremtésről való minden bölcselkedés hiábavaló, ha nem tanultuk meg, hogy magunkat az evangélium prédikálása által megalázzuk, hogy lelkünknek egész éleseszségét a kereszt bolondsága alá rendeljük. Igen, mert magunk fölött és alatt mindaddig semmit sem fogunk találni, ami bennünket Istenhez vezethet, amíg Krisztus nem vett fel a maga iskolájába. De ez úgy történik, hogy az ő keresztje megszabadít minket a pokol mélységétől és minden teremtett egeken felül emel minket, hogy a hitben megérthessük azt, amit szem nem látott, fül nem hallott és emberi szív meg sem gondolt. Mert nem a földi gyümölcsök azok, melyek életünket napról napra megtartják, hanem maga Krisztus ajánlja fel önmagát számunkra az örök életre. Ezt nem az ég ragyogtatja a nap és a csillagok által az emberi szemek számára, hanem Krisztus, a világ világossága, az igazság napja sugározza a mi szívünkbe. A mi életünk nem a puszta levegő belélegzéséből áll, hanem az Isten Leleke ad számunkra erőt és életet. Ott van Krisztus láthatatlan országa mindenkben, és az ő lelki kegyelme átjár mindeneket.

De annak ellenére a teremtés szemlélete is tud Istenről igaz ismeretet továbbítani. Krisztus az isteni lény képmása; Isten szíve, Isten ujjja és Isten lába nyoma nyert benne kijelentést. Isten szíve az ő kibeszélhetetlen szeretete, mellyel minket Krisztusban átkarol. Isten keze és lába nyer leleplezést számunkra műveiben, a teremtés világában. De ha mi gyorsan eltávozzunk Krisztustól, úgy nálunk a tévedések az egészben és a részletekben elkerülhetetlenek. És Mózes sem tart meg bennünket, miközben ő a kezdet a könyvében a világ teremtéséről beszél. Mert az összetartozik, hogy a világot Isten teremtette, és hogy az ember a maga ajándékai-
val, értelme világosságával és egyéb kiválóságával együtt a saját bűne által kelepcébe esett és mindent elveszített, de Isten irgalmassága vissza-

helyezte az elveszett életbe, és pedig Krisztus jótéteménye által, hogy a földön folyton folyvást egy olyan gyülekezet legyen, amelyik az örök élet reménységét elfogadja és e reménységben Istennek szolgál.

E könyv tartalma ugyanis a következő: miután a világ megteremtett, hasonlóképpen az ember is a természet színhelyére állíttatott, hogy Isten csodálatos műveit mindenütt szemlélje és a teremtőt tiszteletteljes imádatban szolgálja. Másodszor: Az egész teremtés annál inkább az ember rendelkezésére áll, minél inkább egyedül Istennek érezte magát lekötelve és a legteljesebb engedelmességben magát minél inkább Istennek szentelte és adta át. Harmadszor: az értelemnek és az észnek arra kell utalniok, hogy az ember - másként, mint az állatok - egy magasabb élet számára volt rendelve. Istenhez kellett térnie, akinek képét magán hordozza. Majd Ádám esete következett, aki elhagyta Istent és ezáltal elveszítette eredeti állapotát. Ezek szerint az ember Mózes ábrázolásában meg van fosztva javaitól, értelmének megvalósulása, szívének fonáksága szerint alapjaiban elvesztett és az örök halálnak esett áldozatul.

De közvetlenül ehhez kapcsolódik a megújítás kezdete is. Ebben Krisztusra és az ő megváltó művére van utalás. Gyülekezete vezetésében és oltalmazásában Isten különleges gondviselésének a leírása számunkra Isten igaz imádságára való figyelmeztetés kell hogy legyen. Számunkra az emberiség üdvösségéről való jóvondolések kezdődnek. Az ósatyák mintaképe bennünk is felébreszti azt a készséget, hogy keresztünkét türelmesen hordozzuk.

Aki ezt a könyvet helyesen akarja olvasni, újból és újból az alapgonddal tartsa szemé előtt. Mindenekelőtt azonban gondolja meg azt: Amidőn Ádám magát és az övét pusztulásba vitte, akkor Isten minket tiszta kegyelemből a sötétség mélységéből kiszakított és egy új életet ajándékozott nekünk. Ebben van az üdvösségünk alapja és az egyház eredete. Hit által ezt az életet nyerték az atyák, mert Isten az ő Igéjében megígérte ezt nekik. Az Ige azonban Krisztusra van alapozva. A megváltásnak ez az ígérete vigasztalta meg Ádámot, és ezután a kegyesek mindenike hordozta és épségben megtartotta ezt az ígéretet. Ebből a forrásból alapította minden időben az egyházat. Nemzedékről nemzedékre az atyák a hitben ezt az ígéretet vették, és Isten népéhez számláltattak, és Krisztusban az örök élet részesei lettek. Erre kell figyelniünk, hogy ezáltal megtudjuk, hogy mi az igaz egyház közössége, és hogy mi a hit közössége Isten gyermekei között.

Mózes közelebről Izrael tanítója. És ő először Izraelhez fordult, és ezzel elismerte azt, hogy Izrael az Isten által kiválasztott nép, hogy a kiválasztásnak a bizonyosságát abból a szövetségből kapta, amit Isten atyáival kötött, hogy ezáltal tudja azt, hogy nincs más Isten és nincs más igaz hit. Ezzel egyúttal minden idők számára bizonyítást nyert: az itt megmutatott út az egyetlen és egyaránt érvényes mindazok számára, akik Istent valóban szolgálni akarják és valóban gyülekezetének tagjai szeretnének lenni. És továbbmenően: Isten, akit mi imádunk, az egyetlen igaz Isten. Így ez nem csekély megerősítést jelent hitünk számára, hogy mi az atyákkal ebben találkozunk. Számunkra a mi Krisztus Urunk, akinek, azonban még el kellett jönnie, volt az üdvösség kezessége, és mi ugyanazon Istenhez tartozunk, mint aki magát régtől fogva kijelentette. Az igaz és Istennek tetsző istentisztelet és minden későbbi emberi, ördögi tévelygés közötti különbség megismerésére itt nyílik alkalom. Aki az olvasásnál arra figyel, hogy Isten miképpen vezette egyházát, az újból és újból megtalálja azt a hűséges megőrző és védelmező Urat, aki keresztutakat és harcokat ad. Ebben áll az egyház hivatása! Szemünk előtt kitárul a harc mezeje. Itt küzdünk mi is, miként a szent atyák, mindaddig, amíg elérjük a győzelmet: az örök, boldog életet!

Hallgassuk most Mózeset.

Fordította: Nagy László
(Románia, Kolozsvár)

Prédikációk

Luther Márton

Szentháromság után XVI. vasárnapon

Alapige: Lukács 7,11-17

A mai evangélium felett sokat beszélhetnénk; de csupán két pontra irányozzuk figyelmünket. Először, hogy a halállal szemben miben leljük vigasztalást, mert e vigasztalás és e tanulság nagyon fontos; másodsor, hogy miben áll a keresztyén könyörületesség és részvét, melyet egymással szemben tanúsítanunk kell. Egy szegény özvegyről van itt szó, aki férjét máris elvesztette, s akinek most egyetlen fia is meghal, úgy, hogy szegényebb, nyomorultabb és elhagyatottabb már alig lehet; a zsidók ugyanis különös nagy szerencsétlenségnek tekintették, ha fiuk nem volt, amennyiben egész államrendszerük a fiaknak örökösödésén alapult. Azért volt e nő olyan nyomorult, megkeseredett szívé özvegy, s azért látszik úgy, mintha Isten ellensége lett volna s róla teljesen megfeledkezett volna, midőn előbb férjét, majd fiát is elveszi tőle, nem volna tehát csoda, ha Istennek szeretete felett végképp elcsüggedt volna.

Ezen a szegény asszonyon könyörül meg az Úr Krisztus, meleg részvétellel viseltetik iránta, életre kelti fiát, s visszaadja neki úgy, hogy az öröm tízszeresen felülmúlja az előbbi bánatot. Csuda, hogy nagy örömeben össze nem rogyott s meg nem halt.

Ezt a történetet azért szükséges szívünkre vennünk, hogy általa hitünk erősbödjék és megszilárduljon. Mert az Úr Krisztus figyelme ezúttal nem csupán erre a szegény asszonyra terjed ki, hanem minket mindnyájunkat arra akar tanítani, hogy a halál nem oly rettenetes dolog, melytől annyira borzadnunk kellene, sőt hittel s türelmes szívvel nézhetünk annak szemébe s viselhetjük az élet szenvedéseit, mert olyan Urunk van, aki rajtunk segíthet s a halált s minden bajt tőlünk elfordítani képes. Mert íme, mily könnyen s váratlanul nyert segítséget ez az asszony, kinek már minden reménye porba hullott. Ki hitte volna ugyanis, hogy ez a meghalt fiú, akit immár temetni visznek, ismét életre keljen?

S midőn már minden reménynek vége van, akkor jelenik meg az Úr Krisztus, és nem tesz mást, mint hogy azt mondja: Ifjú, tenéked mondom, kelj fel, s azonnal felemelkedik a halott és él. Be kell tehát vallanunk, hogy a halál az Úrnak szemében éppen annyi, mint az élet, s reá nézve mindegy, akár élünk, akár halunk: mert habár meghaltunk is, reá nézve nem haltunk meg, amennyiben csak egy szavába kerül, s a halál eltűnik, s visszatér az élet. Úgyhogy Krisztus az evangéliumban joggal mondja: Isten az élőknek Istene, és nem a holtaké. Mert ámbár Ábrahám, Izsák és Jákób s más ősatyák meghaltak, Isten előtt mégis élnek.

A mai evangéliumból, ezen özvegy fiának történetéből tehát ismerjük meg azt a nagy hatalmat, melyet Isten a Krisztus által az ítélet napján velünk szemben nyilvánítani fog, midőn egyetlen szavával minket mindnyájunkat a halálból előhív s a híveket örök boldogságra vezérli. Mindez egy pillanatban fog végbemenni, hogy ne kételkedjünk, miszerint az Úr Krisztus mindkettővel rendelkezik: hatalommal, mely ezt véghezviheti, miként az itt bizonyul, s akarattal, melynél fogva azt szívesen meg is teszi, mert itt áll a példa. Az özvegy fia meghalt, hallását és érzékeit elvesztette; de mihelyt Krisztus szól, azonnal hall. Különösen csodálatos történet ez; aki nem hallott, ismét hall, aki nem élt, újra él. S e csodának a véghezviteléhez

nem szükséges más, mint hogy Krisztus száját felnyissa s az ifjúnak megparancsolja, hogy keljen fel. Ez az egyetlen szó elég ahhoz, hogy a halál távozzék s az élet visszatérjen.

De vajon ki hiszi el, hogy Krisztus minket ily könnyen kiragadhat a halálból s életre kelthet? Látjuk, hogy szívesen teszi azt; mert senki sem kéri őt ezúttal, önként könyörül meg a szegény özvegy nyomorán, kéretlenül járul oda s kelti életre a fiát. Vegyük szívünkbe tehát a példát, s ne ijedjünk meg a haláltól, hanem bízunk az Úr Krisztusban; mert miértünk történt ez így. Mintha azt akarná mindnyájunknak mondani: Tudom, féltek a haláltól, de ne rettegjétek s ne háborodjék meg a ti szívetek, mert minden borzalmi mellett is mit tehet ellenetek? Megijeszthet benneteket, de értsétek meg, s ne csupán szívetek indulatja és érzése után induljatok s ne csupán ijedelmetekre gondoljatok, hanem tekintsetek énreám is, mit mívelhetek én, s mit teszek szívesen, hogy én ugyanis éppoly könnyen feltámaszthatlak a halálból, mint amidőn ti valakit álmából felébresztetek, s hogy én ezt szívesen, örömmel teszem és se akaratom, se tehetségem és képességem nem hiányzik ahhoz. Ebből pedig az következik, hogy azok, akik ott kinn a temető sírhalmi alatt nyugosznak, sokkal csendesebben alusznak, mint mi az ágyunkban. Mert az meglehet, hogy te mélyen alszol s tízszer is szólnak hozzád, míg felébredsz. A halottak ellenben Krisztusnak első szavát is meghallják és felébrednek, miként azt ezen ifjúnál s János 11. szerint Lázárnál látjuk.

Istenre nézve tehát a halál nem halál; csupán reánk nézve halál az, midőn meghalunk; Istenre nézve azonban csupán csendes álom, amilyen csendeset csak képzelhetünk. Ezt szeretné az Úr Krisztus szívünkbe véetni, hogy ne ijedjünk meg, ha pestis vagy maga a halál közelget felénk, hanem így szóljunk: Mit tehetsz ellenem, ha magad irtóztató vagy is? Rettenetes fogaid vannak, az igaz, azokat rám viczorítva ijesztgethetsz, mert nem szívesen halok meg. De én nem azt nézem csupán, amit te téssz, amint kirántod a kardot, hanem arra gondolok, arra fordítom figyelmemet, amit Isten tehet s tesz, ha te engemet megfojtottál, hogy ti. tőled nem fél, a te dühösségeddel és gyilkolásoddal nem törődik, hanem azt mondja: "Halál, te veszedelmed leszek én, koporsó, romlásod leszek én neked; ha te az én híveimet megfojthatod, én meg tégedet fojtalak meg, őket pedig megelevenítem."

Ezt a vigasztalást tárja elénk az Úr a mai envagéliumban, melynél fogva a keresztyének ha meghalnak is, nem vesztek el, hanem csupán alusznak, mégpedig oly szelíden, hogy Krisztus egy ujjal is felébresztheti őket. Nem nagy kitüntetés a halálra nézve, hogy midőn legdühösebb, akkor sem tehet mást, mint hogy csendes álomra fektet le bennünket, melyből Krisztus egy szavával újra felkelhet; miként mondja is: "Eljő az idő, mikor a halottak hallják az Isten Fiának hangját; és akik hallhatják, élnek. És akik jót cselekedtek, kijőnek az életnek feltámadására, akik pedig gonosz cselekedtek, a kárhozatnak feltámadására."

Ez a vigasztalás csupán a keresztyéneknek szól: a törökökre és zsidókra ez a vigasztalás nem vonatkozik, valamint a mi pápistáinkra sem. Jól tudják űk, hogy meg kell hallniuk, s előttük áll az ítélet és a pokol. De vajon mit cselekesznek? Reményüket nem a Krisztusba vetik, hanem imádságaikkal, miséikkel, búcsúval, böjtöléssel és más egyebekkel járulnak elébe, s a Krisztust csupán szigorú bírónak tartják, aki csak azért van, hogy ítéljen és elkárhoztasson. A gonosz ördög mesterkedése ez, melynél fogva a Krisztust rosszabbá teszi, mint maga a halál; ezért kell az ítélet napjától reszketniük, ezért remeg és csüggedez szívük.

A keresztyének nem így gondolkodnak. Jól tudják, hogy Krisztus ama nagy napon a hitetleneket, akik az ő Igéjét bevenni s elhinni nem akarják, megítéli. De különbséget tesznek, mondván: Megkeresztelkedtem, s hiszek a Jézus Krisztusban, hiszem, hogy ő meghalt az én bűneimért és feltámadása által nekem igazságot és örök életet szerzett; mitől félnének tehát? Hisz nem ellen-ségem ő nekem, hanem barátom és szószólóm az Atyánál. Ám jöjjön tehát az ítélet napja, vagy egyébként üssön halálom órája, nem baj; az én Úr Jézus

Krisztusom egy kevés ideig elnézi, hogyan fojt meg engem a halál, de midőn a halál azt hiszi, végem van s végképp meghaltam - csupán alszom, mégpedig oly édesen és csendesén, hogy az Úr Krisztusnak csupán ajkát kell felnyitnia, s én meghallom és örök életre ébredek.

Tanuljuk meg s jegyezzük meg jól, s ne féljünk a haláltól s az ítélet napjától; mert Krisztus nem azért jön, hogy minket elítéljen és elkärhoz-tasson, hanem, miként itt e szegény özvegyhez és fiához jött, hogy a halál-ból feltámasszon s lábra állítson, hallásra, beszélésre s egyéb-re képesít-vén ismét minket. Ilyen értelemben jön ő mindnyájunkhoz, kik őbenne hiszünk, s üdvözít bennünket; akik pedig nem hisznek, azokat megítéli.

Keressük tehát szent vágyódással az Üdvözítőt, higgyünk őbenne, eme sege-delem és kegyelem reményében napról napra mindinkább erősödjünk meg, a halál-tól s az ítélet napjától ne féljünk. Aki pedig fél, amaz ó-Ádám és saját teste után indul, s nem az Úr Krisztus és annak Igéje után; mert bizonyos, hogy Krisztus az ítélet napján eljön s minket a halálból feltámaszt. A keresztyének testeit tehát csupán pihennek és szunnyadoznak sírjaikban, míg a Krisztus eljövend, kopogtat a sír ajtajánál s így kiált: "Ébredjete! Keljete fel!" Ekkor, mint valami szeléd álomból, felébredünk, s az Úr Krisztussal örökkévaló zavartalan örömet élvezünk.

A keresztyén tehát más szívre tegyen szert, mint aminő a törökök, a zsidók vagy pápisták keblében dobog, mert ezek kishitűek, megijednek és kétségbe-esnek, s azt sem tudják, hogy hová legyenek. De úgy kell nekik, miért nem értik meg a pápisták is, kik szintén keresztyének, s miért nem hiszik, hogy Krisztus a hívőknek Üdvözítője, bírāja pedig a hitetleneknek? Ha keresztyén vagy s az Úr Krisztusba veted bizalmadat, akkor orvosod, szabadítód és segítőd ő a halál s az ördög hatalma ellen. Ha pedig benne nem bízol s másutt keresed a segítséget, miként a pápa hirdeti és teszi, akkor Krisztus ítélő-bírád lemond, mert az ördög szolgálja s a halál rabja vagy s azt teszed, amit az ördög s a halál cselekszik; kik a Krisztusban ellenségei s annak országát elfogadni nem akarják; azért kell a Krisztusnak velünk szemben bírói hatalmát gyakorolnia; a kegyes lelkeknek azonban, kik benne bíznak, csendes békességet és nyugalmat szerez mindörökké.

Ezen hitbéli oktatás után immár tanuljunk az Úr Krisztustól könyörületes-séget is. Az egyházi év folyamán gyakran hallotok a szeretetről, melynél fogva egymásnak szolgálatára lenni tartoztok; a könyörületesség azonban ennél több, amennyiben azt parancsolja, hogy mások szenvedését és nyomorát szánjuk is meg s meleg részvétellel legyünk az iránt. Ha például valamely szegény vagy beteg szomszédod van, ne csupán szívesen segítsék rajta, hanem érezzem is az ő nyomorát, mintha önügyem volna ez. Azt tapasztaljuk itt Krisztus Urunkon is; ismeretlen, idegen vendég gyanánt közelget ő Nainhoz; de midőn az özvegy bánatát látja, megkönyörül azon, mintha az a halott önnön fia volna, együtt könnyez az édesanyával, vigasztalja és megsegíti azt.

Íme a szeretet példája, melynek a hitre következnie kell, s mely nem is maradhat el, ha a hit valódi. Ne kövessük tehát ama szívtelen gonosz emberek példáját, aminők miközöttünk is igen nagy számmal találkoznak, kiknek szíve kőből vagy fából van, s még szomszédjuk bajának láttára gúnyolód-ni is képesek, sőt fáj nekik, ha másvalaki csak egy fillér hasznót is lát. Az igaz keresztyén nem így érez, hanem mások nyomorán könyörületre indul s szívéből örvend felebarátja előmenetelének, miként Pál apostol is mondja: Örüljete az örülőkkel, s sírjatok a sírókkal; de ne legyetek érzéketlenek, mint a kövek és tuskók, kik örvendeznek mások szerencsétlenségén s azt szeretnék, ha csupán ők részesülnének mindenben; más senki.

b) A könyörületesség pedig kétféle, miként a szükség is kétféle lehet, ti. lelki és testi. Testi szükségben segítsünk jó tanácsal és tettel, ha látjuk hogy a szegény ügyefogyottak segítségre szorultak s magukkal jót tehetetlenek. Lelki szükség pedig, midőn valaki lelkileg szenved. Ha például azt látjuk, hogy valamely fiatalember Isten Igéjét megveti s hallgatni nem akarja, továbbá imádkozni nem tud, kicsapongó életet él, engedetlen s egyéb hibákkal van tele, intsük őt, s ha az nem használ, dorgáljuk komoly szavakkal, sőt testi fenyegetéssel is, hogy a bűnnek s az

elfajulásnak idejekorán elejét vehessük. Ebben áll a könyörületesség gyakorlása, mert ha ily bűnök tapadnak a lelkéhez, sokkal veszedelmesebb és gonoszabb az, mint a testi betegség. Ilyenkor tehát kötelességünk a könyörületesség, akár szóval, akár fenyítéssel gyakoroljuk is azt.

Igen, mondd talán, de vajon nem durva könyörületesség-e az, melyet vesszővel végzünk? Ám mit tehetünk mást? Ha szükség van rá, nem kerülhetjük el. Néha-néha az orvos is kénytelen egyik lábát vagy kezét levágni, hogy a test életben maradjon. Úgy itt is; az ilyen büntetést csupán azért alkalmazzuk, hogy megjavulj s az ördögtől s az ő birodalmából megszabadulj.

Ugyebár ha vízbe esnél, még meg is köszönnéd, ha hajdnál fogva megragadnálak s kihúználak; nem bánnád, ha a cibálás fájdalmat is okozna. Ha tehát testi szerencsétlenségben eltűrheted és szívesen el is tűröd a neked okozott fájdalmat, mert hasznodra válik, avagy bosszúra gerjednél-e ez esetben, midőn nem földi, hanem örök életedről van szó? Az is a könyörületességnek cselekedete tehát, melyet Isten jutalmazni kíván, ha a rossz gyermeket vagy kötelességmulasztó cselédet a házi körben mogyorófa pálcával szoktatjuk rendre. Üdvös balzsam ez a léleknek betegségére és sebeire, minők: a szülők és gazdák iránti engedetlenség, rossz magaviselet és rendetlenség. Könyörületesség cselekedete az is, ha mások szenvedését és nyomorát látva segíteni igyekszünk.

Erre a könyörületességre kiváló gondot kell fordítaniuk a szülőknek a családi életben gyermekeikkel szemben, a felsőbbségnek a kormányon az alattvalókkal szemben, s ezen könyörületesség gyakorlásában elnézőknek, hanyagoknak lenniük nem szabad, miként az közönségesen történni szokott; mert aki itt gyenge szívű lévén, a bűnt fenytetni elmulasztja, kétszeres irgalmatlanságot követ el embertársán, s Isten haragját vonja magára.

A testi szerencsétlenség is végzetes lehet; mint például ha valaki vízbe vagy tűzbe esett; nem azt tekinti itt az ember, hogy azt a szerencsétlent kíméletesen fogja meg s neki fájdalmat ne okozzon, hanem hogy életét, ahogy lehet, megmentse; mért tekintenénk tehát arra a lelki nyomorúságban és lelki szükségben? Bátran alkalmazhatjuk itt a dorgáló szavakat, a testi fenyítéket és szigort, is, hogy ama szerencsétleneket, az ördögnek hálójából kiragadva, engedelmességre szoktassuk.

Tanuld meg tehát Krisztus Urunknak példájából, miben áll a könyörületesség; a könyörületesség ugyanis azon erény, mely felebarátjának nyomorát megszanja. Ez a nyomor pedig, miként mondtuk, kétféle. Testi nyomor, mely betegségben, szegénységben, elhagyatottságban stb. áll. Ha felebarátodnak ilyenmő nyomorát annyira szívedre veszed, hogy rajta segítesz, az helyes és jó cselekedet, mellyel nem csupán felebarátodnak, hanem Istennek is szolgálját, s ő azt meg is fogja jutalmazni.

A lelki nyomor a bűn, minő az engedetlenség, restség, pajkos beszéd és botrányos cselekedet. Ilyenkor úgy gyakorold a könyörületességet, ha a cselédséget komolyan inted és rendre utasítod, vagy akár fenytéd is; ha mindez nem használ, a többbit bízd a hóhérra, mert a büntetés el nem maradhat s a hóhér is könyörületes prédikátor, kivált ha a gonosz fickókon egyébként segíteni nem lehet; önmagukat s másokat is veszedelembe döntenek, ha rajtuk a könyörületességet nem gyakorolnánk s a kardot kímélnénk.

A lefejezés és akasztás tehát, habár iszonyúnak látszik s fájdalmat okoz, szintén a könyörületességnek cselekedete. Mert ha az nem volna, falatodat sem tehetnéd be nyugodtan s bőrdet sem őrizhetnéd meg épen. Gyakorolja tehát a könyörületességet ki-ki a maga hivatásában, és nyújtson segítséget nem csupán a testi, hanem a lelki nyomorúságban is.

Ez a mai evangéliumból merítendő kettős tanulság. Az egyik a hitre vonatkozik s arra int, hogy ne féljünk, ha szenvedés sújt is bennünket s kiváltképpen ha meg kell is halnunk, hanem bízzunk, hogy az Úr Krisztusban oly szabadítónk jelent meg, akinek mindenható karja minket hathatósan megvédelmez. Önmagunk s mások ereje felett kétségbeeshetünk, kétségbe is kell esnünk, mert a halál oly hatalmas, hogy neki senki nem parancsolhat. De Istenben és az ő Fiában bátran bizakodhatunk; mert amire mi

képtelének vagyunk, azt ő megteheti, aminek mi híjával vagyunk, azzal ő rendelkezik. Ha mi nem segíthetünk magunkon, segíthet ő, s szíves örömmel segít is, miként itt látjuk. Az olyan szív, mely bátran és szilárdan ragaszkodik a Krisztushoz, Istennek szolgál s Istennek tetszését nyeri meg. Aki csügged és kétségbeesik, az ellensége neki s nem tartja őt Istennek; más-különbben bele vetné bizodalját.

A másik tanulság pedig, hogy miként Krisztus, embertársunk nyomorát szánjuk meg s könyörögjünk azon. Isten nyújtsa nekünk kegyelmét, hogy mindkettőt megtanuljunk, s miként ez az evangéliumbeli istenfélő sokaság, az Úr Krisztust jótéteményéért és könyörülő szeretetéért mi is mindörökké magasztaljuk. Ámen.

Fordította: Zábrák Dénes

Kálvin János

Jób panasza

Alapige: Jób 19,17-25a

Mivel Isten azért egyesítette az embereket, hogy elhordozzák egymást, mindannyiunk kötelessége a felebarát segítése; és ha egyebet nem tehetünk, szánakozást és együttérzést kell tanúsítanunk egymás iránt: de ha minden segítségtől megfosztatunk, minden oldalról bántalmaznak és senki sem ember-séges irántunk, hanem mindenki kegyetlen velünk szemben, úgy ez bizony kemény kísértés. Íme, e szakasz szerint azért kesereg Jób, hogy sem felesége, sem barátai, sem szolgálói nem könyörülnek rajta, hanem mindenki elvetette: márpedig ezt látva, magunkra kell alkalmaznunk, mert Isten azért engedi meg, hogy az emberek elhagyjanak minket, hogy valaki elidegenedjék tőlünk, hogy annál inkább hozzá forduljunk. Valójában, míg a világban valami támaszunk van, nincs kellő reménységünk Istenben: sőt itt alant maradunk, mert emberi természetünk mindenestől fogva hajlamos arra, hogy nagyon is a földön éljen. Így Isten olykor, ha azt akarja, hogy hozzá térjünk, azt teszi, hogy megfoszt minden emberi segítségtől. Már pedig ez a mi megalázásunkra történik: mert mi úgy véljük, hogy Istennek kötelességei vannak velünk szemben, hisz mi méltók vagyunk erre, s mindnyájunkat elvakít ez az önteltség. Eszerint a mi Urunk azzal akar minket néha alázatra nevelni, hogy megvetnek, kicsinyek és nagyok egyaránt elhagynak. Így hát be kell látnunk, hogy nem vagyunk olyanok, mint amilyenek hittük magunkat. De ha ez bekövetkezik, felismerjük, hogy mégsem hagyott el egészen Isten: hisz látjuk, hogy Jóbna van még lehetősége Istenhez fordulni és egyáltalán nem csatlakozik e várakozásában. Az, hogy Isten kinyújtja feléje kezét, mialatt az emberek megvetik s igazán azt hiszik, hogy semmi remény sincs már számára, azt jelenti: Isten rátekin, hogy könyörüljön rajta. Ebben bízunk tehát. Különbben tanuljuk meg teljesíteni kötelességeinket a szenvedők iránt, követve, amit mondtam, hogy Isten egymás mellé rendelt és egyesített bennünket, hogy közösségünk legyen egymással, mert az embereknek nem szabad mindenestől elkülönülniök egymástól. Igaz, hogy a mi Urunk megalkotta ezt a rendet, hogy mindenkinek saját otthona és gazdasága, saját felesége, gyermekei legyenek, hogy ki-ki a maga birtokában éljen: de úgy, hogy senkit se kelljen kivonni a közösségből, hogy azt mondhasa: én magamnak élek. Az ilyen az okatlan állatnál is rosszabul élne. Mit mondunk tehát? Tudjuk, hogy Isten kötelez rá, hogy segítsük egymást, és ha látjuk, hogy valaki szükséget szenved, még ha nem is tudjuk megtenni azt a jót, amit szeretnénk, legalább legyünk iránta ember-ségesek. De ha ez nincs meg bennünk, jegyezzük meg, hogy itt Jób személyében a Szentlélek ellenünk követel bosszút, mert bár semmi kétség afelől, hogy

Jób (amilyen nagy és végtelen szenvedélyek űzik) nem mindig Isten Lelkétől vezéreltetik, midamellett általános elveit illetően, azaz megállapításai tekintetében, mint mondtuk: hasznos tanításokat hordoz. Jegyezzük meg tehát, hogy itt a mi Urunk jelenti ki, hogy felettébb nagy kegyetlenség tőlünk, ha szenvedni látunk egy szegény embert és egyáltalán nem igyekszünk segíteni rajta, hanem épp ellenkezőleg, elhúzódnak tőle.

Jegyezzük meg azt is, hogy a Szentírás ugyanígy alkalmilag közöl olyan dolgokat, amelyeket helyes tanításként hasznosíthatunk, mint itt, amikor Jób feleségéről beszélve mondja: annyira undorodott a leheletétől, hogy test szerint való gyermekei útján kellett hozzá könyörögnie. Ezzel azt mutatja, hogy a gyermekek kell hogy fokozzák a férj és a feleség egymás iránti szeretetét. Mert ha Isten utódokkal áldja meg a házasságot, növekedniek kell a kölcsönös vonzalomnak, hogy nagyobb egyetértésben éljenek. A pogányok jól ismerték ezt: ám nem tartották tiszteletben azok, akiknek sokkal tisztában kellett volna látniok. És milyen ítéletük lesz azoknak, akik azzal dicsekszenek, hogy Isten Igéjét tanulták, de nem ismerik azt, amit a természet megmutatott a vakokhoz hasonló szegény tudatlanoknak? A pogányok, lám, vallást tettek róla, hogy a gyermekek zálogul szolgálnak a férj és feleség közötti szeretet megerősítésére, hogy békében és egyetértésben tartsák meg őket. Ez okból mondja Jób, hogy azok által a gyermekek által könyörgött feleségének, akiket az asszony szült. De ez nem volt rá semmi hatással. Ez természetellenes dolognak tűnik. Jób felesége pedig ezen a helyen olyannak, mint egy vadállat. Jegyezzük hát meg, hogy aki nem tudja ezt a rendet követni, az megkapja azt a dorgálást, amelyet ítéletképpen határozott kifejezésekkel közölt a Szentírás. Márpedig minden időben láthattunk sok olyan embert, akikben semmi belátás sincs, noha Isten kegyelméből gyermekekkel ajándékozta meg őket. Íme egy ember, akinek a feleségével kell élnie: igaz, hogy a házasság már annyira megszentelt dolog, hogy bőven elég rá az a szó, hogy lesznek ketten egy testté, hogy az embernek feleségével való egysége drágább kell hogy legyen, mint amilyen az atyjával és az anyjával volt; de amikor Isten végtelen kegyelmének bőkezűségéből ehhez még hozzáteszi, hogy a házasságból gyermekek is származzanak, ha a férjek és feleségek annyira durvák, hogy ez sem viszi rá s nem ösztönzi őket, hogy még jobban szeressék egymást, bizonyos, hogy hálátlanságuk felettébb súlyos. Márpedig ebben elég rossz a keresztyének gyakorlata. Így nem árt, ha megszívleljük ezt a beszédet, még ha itt csak úgy mellékesen került is szóba.

Hogy növelje a bajt, Jób elmondja, hogy ellene fordultak bizalmasai és barátai is, akikkel titkait közölni szokta, csúfolódnak vele, vagy számba sem veszik, sőt nemcsak azok tesznek így, akiknek bármiféle hitele és méltósága van, hanem a legkisebbek, a legsemmirekellőbbek is. Röviden ez azt jelenti, hogy minden biztonságtól meg van fosztva, mivel barátai megszűntek létezni számára. Továbbá, hogy gyalázata oly nagy, hogy még a világ legutolsói sem méltatják magukhoz illőnek. Azt kell tehát mondanunk, hogy nagy volt a szenvedése, mivelhogy már senki sem tartotta az emberi közösséghez tartozónak, hanem még az elpusztítottnál is rosszabbnak. Íme, mit akart sommásan elmondani Jób. Márpedig Isten azért akarta így próbára tenni, hogy tükör legyen számunkra. Ha tehát bekövetkezik az, hogy a hozzánk legközelebb állók halálos ellenségeinkké válnak és üldöznek minket, megtanulunk Istenhez fordulni és türelemmel hordozni ezt, látva, hogy előttünk Jóbal is így történt. És hasonlóképpen idézzük emlékezetünkbe a mi Urunk Jézus Krisztus szavait az anyaszentegyház tagjáról: "Ímé annak a keze, aki engem elárul, velem van az asztalon". Minden hívővel meg kell hogy történjék ez, s ezért a mi Urunk Jézus megmutatja az utat, hogy ne legyen számunkra egyáltalán terhes az ő hasonlatosságához való alkalmazkodás. Mert azt fogjuk látni minden pillanatban, hogy Isten gyermekeit elárulják és üldözik azok, akikben teljesen meg kellene bízniok, és akikben több bizalmuk volt. Igen, ez nagyon kemény dolog, nem tagadhatjuk, s ha érezzük ezt a gonoszt, elég, hogy bátorságunkat elveszítjük, ám mivel Isten kijelentette nekünk, hogy ennek így kell lennie s erre tanúbizonyságot adta

egyszülött fiát, tegyük túl rajta magunkat és vessük alá magunkat ennek a feltételnek. Ezt is meg kell hát jegyeznünk ebből az igeszakaszából.

És mostrátérünk arra, amit Jób hozzátesz: "Könyörüljete, könyörüljete rajtam, barátaim, mert Isten keze vert meg engem!" Igaz, ha azt látjuk, hogy Isten megbünteti az embereket, valóban dicsőítenünk kell őt, így szólván: Uram, Te igaz vagy. Jób esete azonban egészen másképp minősül, mert őt Isten egyáltalán nem elkövetett bűnei miatt bünteti, hanem más célból történik ez: s még ha azt az esetet fogadjuk is el, hogy érdemtelensége szerint kapta a büntetését, valahányszor egy szerencsétlen gonosztevőnél látjuk, hogy Isten az elítélésére készül, két ok tekintetében is magunkat kell érintve éreznünk. Az egyik az, hogy ha magunkra nézünk, úgy találjuk, hogy Isten ugyanolyan keményen kellene hogy büntessen bennünket is, sőt aszerint látogat meg szabad tetszése szerint, ahogyan neki engedelmeskedtünk. Mert magára gondolva mindenki olyannyira Isten büntetésére méltónak kell hogy találja magát, mint azok, akiket nagy szorongatásban látunk: és ezért könyörülettel és együttérzéssel kell rájuk néznünk. Így gonosz hajlamaink és bűnös cselekedeteink meg kell hogy alázzanak bennünket. Íme, egy szegény nyomorult, látom, hogy Isten üldözi őt, az rettenetes dolog. De mit mondjunk? Alapos oka volna Istennek, hogy engem is így büntessen, meg kell hát aláznom magam, és annak személyében a magam tükörképét kell látnom. Ez a helyzet. Azután ha úgy látjuk, hogy Isten keze olyan erősen sújtott egy embert, hogy jobban már nem is lehet, nemcsak azt kell tudnunk, hogy az Isten képére teremtett, hanem azt is, hogy nekünk felebarátunk, mintegy hozzátartozónk: mind egy természetűek vagyunk, egy test vagyunk, az emberi nemzettség vagyunk, hogy így mondjuk: egy forrásból fakadtunk. És mivel így van, nem kell azt gondolnunk egymásról: felette állok annak a szerencsétlen léleknek, aki el fog kárhozni: egyáltalán nem kell hogy részvétet érezzél iránta arra gondolva, hogy ez velem is megeshetnék? És azt is, hogy nem állna módomban, ha törekedném rá? Íme az a két ok, amelyek miatt könyörületre kell indulnunk, ha látjuk, hogy Isten megbünteti, akik rászolgálnak. Ha tehát magunkra gondolunk, bizonyos, hogy vagy keményeknek és ostobáknak kell lennünk, vagy pedig megkönyörülünk a hozzánk hasonlókon, belátva, hogy, íme, íme, egy Isten képére teremtett ember, velem egy természetű, továbbá, íme, egy lélek, akit Isten Fiának vére megváltott, ha elveszne, az egyáltalán nem kellene hogy fájjon nekünk?

Ezért mondja most Jób: könyörüljete rajtam, barátaim, mert az Úr keze megvert engem. Hogy még inkább meghalljuk, figyelembe kell vennünk azt a kijelentést, hogy rettenetes dolog az élő Isten kezébe esni. Ha tehát látjuk, hogy Isten valamilyen büntetést bocsát ez emberre, félelem kell hogy átjárjon bennünket annak láttán, hogy mennyire megkímél minket. Én oltalomban leszek, és úgy tetszik, Isten semmit sem tesz ellenem, de látom, hogyan veri az egyiket, sújtja a másikat: hát nem teljesen csodálatraméltó-e mindez? Arra kell-e várnunk, hogy Isten nagy ütésekkel mérjen a fejünkre? Ez felettébb súlyos volna. De midőn azt látjuk, hogy mások kárán akar minket tanítani, meg kell néznünk, mi az oka annak, hogy így bünteti az embereket, amint Szent Pál mutatja meg nekünk (Ef 5,6). Nem azt mondja: Féltjete, mert Isten haragja száll reátok, hanem ezt: barátaim, látjátok, miképp bünteti Isten a hitetleneket, amíg titeket megkímél: meg kell tudnotok hát, hogy a ti tanításotokra van, ha jeltét adja az emberekkel szembeni haragjának. Jegyezzük meg jól az apostolnak ezt a megállapítását, azt tudniillik, hogy rettenetes dolog Isten kezébe esni és valahányszor büntet, a büntetés félemlít sen meg minket. Ebből tanuljuk meg egyre jobban, hogy könyörüljünk a szenvedőkön, hogy így szóljunk: ó jaj, itt van egy szegény teremtmény, ha haladná ember bántotta volna, lehetne könnyíteni rajta, de Isten van ellene, s így ezt látva, egyáltalán nem kellene könyörületre indulnunk? Azt lehetne kérdezni: nem Isten elleni lázadás könyörülni azokon, akiket cselekedetei miatt büntet? Nem olyan ez, mintha Isten igazsága ellen lázadoznánk? Nem, mert jól megfér bennünk ez a két érzés: az Isten igazságával való egyetértés, dicsérve és magasztalva őt azért, amit tesz: és ugyanakkor nem engedhetjük meg magunknak, hogy nem szánjuk a megbüntetetteket, hisz mi is ugyanazt

vagy még rosszabbat érdemelnénk, tudva azt is, hogy mindenki üdvösségét kell keresnünk, különösen a hozzánk közelebb állókat, és ebben Isten úgy kapcsol egymáshoz, hogy bár elismerjük a földi igazságszolgáltatást, amely nem egyéb, mint Isten igazságának kis tükré, mégsem engedjük meg magunknak, hogy ne sajnáljuk a bűnözőt. Amikor egy gonosztevőt megbüntetnek, nem azt mondjuk, hogy megkínózzák és kegyetlenség volt az elítélése. Azt mondjuk, hogy az ítélkezésre jogosultak kötelességüket teljesítik és Istennek tetsző áldozatot mutatnak be, amikor halálra juttatnak egy bűnözőt: de ezalatt nem engedjük meg magunknak, hogy ne sajnáljuk a szerencsétlen teremtést, aki gaztettei miatt fog szenvedni; ha meg nem indítana bennünket az ő sorsa, semmi emberség nem volna bennünk. Ha megismerjük ezt az emberi igazságszolgáltatásban, amely olyan, mint Istennek egy parányi szikrája: mihelyt az ő szuverén égi trónusa elé állunk: elsősorban nem magasztalnunk kell-e Istent mindazért, amit tesz, tudva, hogy mindenekben és mindenekhez igazságos és méltányos? És ez mégsem akadályoz meg abban, hogy együtt érezzünk a szenvedőkkel, hogy ösztönözzük és segítsük őket, s ha egyebet nem tehetünk, óhajtjuk üdvösségüket, kérve Istent, hogy végre tegye gyümölcsözővé megjobbításunkat, hogy őhöz tájékozódjunk, mert ő egyáltalán nem engedi meg, hogy megmaradjanak megátalkodottságukban, hogy keze ellen lázadozzanak.

Íme, mire alapoz Jób, midőn arra szólítja fel és buzdítja barátait, hogy könyörüljenek rajta. És nevezetesen azokról beszél, akik közelebb álltak hozzá: mert amennyiben Isten általában bizonyos egységet teremt az emberek között, azaz egyesíti őket és nem kell egyáltalán elszakadniok egymástól: úgy Isten kétszeresen kötelez a rokoni vagy egyéb kötelékek esetében, amint tudjuk, hogy a szomszédság is bizalmas barátságra ösztönöz: mert Isten az embereket úgy használja, amint mi hiába hajtjuk az állatokat, abban az értelemben, hogy az oktan állatok kell hogy megtanítsanak arra, mit tegyünk. Ha két ökröt fognak együtt igába s mindkettő magának való akar maradni, csak kínozzák egymást, s ha nem tudnak megegyezni, hogy közösen dolgozzanak, hogy azután ihassanak és aludhassanak, hőhérjaivá válnak egymásnak. Így van ez az emberekkel is, amikor Isten valamiképpen egymáshoz közelíti őket, mintha közös igába fogná őket, úgy egymást segítsék és elhordozzák: és ha barátságatlanok, rosszabbak az oktan állatoknál, milyen ítéletet érdemelnek a fejükre? Jegyezzük meg hát jól, hogy amint Isten közelít minket egymáshoz, megadva az egymással való érintkezés lehetőségét, ezzel el is kötelez minket egymás iránt, mert a barát annyira ragaszkodik barátjához, hogy a mi szeretetünknek általánossá kell lennie és mindenkit szeretnünk kell, akit Isten gondjainkba ajánl, még ha halálos ellenségünk lenne is: hát még a férj nem jobban ragaszkodik-e feleségéhez, az atya gyermekeihez, a gyermekek atyjukhoz, a szülők úgyszintén egymáshoz: és általában meg kell hogy ismerjük a barátságnak minden fokát, melyet Isten a világban létrehozott.

Jób pedig hozzáteszi: "Miért üldöztek engem, mint Isten?" Jól látszik, hogy egyáltalán nem igaz itt a szó: hisz megmondattott, hogy az igaz megmossa kezét a hamis vértől. Nekünk tehát örülnünk kell, mikor látjuk, hogy Isten bünteti a gonoszokat: márpedig Jób azt hozza itt fel, hogy nem kell üldözni azokat, akiket Isten üldöz. De ezt a kérdést már megoldottuk, amikor megmondtuk, hogy Isten igazságához igazán alkalmazkodhatunk: és valahányszor nem engedhetjük meg magunknak, hogy úgy könyörüljünk rajtuk és segítsünk nekik, amint tőlünk telik, legalább az az érzés legyen bennünk irántuk, hogy óhajtjuk üdvösségüket. Kegyetlen dolog volna, ha úgy üldöznénk az embereket, mint Isten. Miért? Mert amikor Isten ostromozza a bűnösöket (nem mondom, mint Jób, hogy az igazakat, hanem akik gonoszul viselkedtek, akiknek hitvány életük volt), nem azért van, hogy vérszemet kapva még inkább bántalmazzuk őket: ellenkezőleg: azt akarja elsősorban, hogy mindannyian tanuljunk meg önmagunkat kárhozottatni a másik személyében. Látom, hogy őt Isten most vesszejével veri. Miért? Bűneiért. Márpedig Isten nem az egész világ Bírja-e? Ez engem is érint: mert vajon ártatlan vagyok-e? Semmit sem tudna vajon Isten felhozni ellenem? Ó jaj! nincs egyebem, mint sok bűnöm, s méghozzá jó nagyok. Íme, mint kell a másik személyében magunkat

kárhozzátunk, valahányszor azokra a büntetésekre gondolunk, amelyeket Isten bocsát az emberekre: s ezen felül Isten velünk a könyörületet és együttérzést akarja gyakoroltatni. Ha ezt a rendet követjük, nem csalódhatunk: hanem ha saját bűneinket nem tekintve kezdjük kínozni azokat, akiknek csak a sok rossz jutott; nem nagy kegyetlenség-e ez? Isten jogát akarjuk birtokolni, hogy mi legyünk bírák: holott inkább arra kellene gondolnunk, ami megmondattott, hogy mindannyiunknak meg kell jelennünk Isten ítélőszéke előtt. Igaz, hogy úgy jó, hogy Isten dicsőíttessék mindazon büntetések által, amelyeket az emberekre bocsát: de ezzel nem azt mondjuk, hogy nem kell valakit megítélni, hanem valami módon emberieségből tartózkodjuk ettől, ha egyszer elismertük, hogy Istennek kell mindenek bírájává lennie. Íme, ezért mondja Jób barátairól jogosan, hogy úgy üldözik őt, mint Isten. Jegyezzük meg jól, hogy ha Isten bosszút áll azokon, akik ellene lázadoztak, ezzel nem akar minket embertelenné tenni, sem haragra gerjeszteni a szegény szenvedők ellen, akik teljesen le vannak sújtva, hanem inkább azt akarja, hogy együtt érezzünk velük.

Egyébként Jób barátainak kegyetlenségét vádolja, mondván, hogy nem elégednek meg a testével. "Miért nem tudtok - mondja megelégedni a testemmel?" Bizonyos, hogy hasonlatot használ: mert mikor mi így rontunk rá (mint mondani szokás) felebarátainkra, úgy teszünk, mintha eleve nem akarnók őket enni, s hétköznapi beszédünkben használjuk is ezt a kifejezési módot. Így tehát amint az ember kedvét leli az alvásban, evésben, ivásban, a felebarátaikkal szemben kegyetlenek úgy tűnek, mintha meg akarnák vacsorázni azokat, mintha mindenestől fel akarnák falni és élve le akarnák nyelni azokat. Íme, ezért mondja Jób: "Miért nem elégedtek meg a testemmel?" Mert ha látjuk, hogy felebarátainknak egyre rosszabbul megy és ez nekünk mind nem elég, hanem még súlyosbítjuk helyzetüket, ez olyan súlyos kegyetlenség, mintha megennők őket. Megjegyzendő tehát az a körülmény, hogy Jób így szól: barátai meg kellene hogy elégedjenek legalább azzal, hogy őt ennyire lesújtottan látták. Mit akartok még? Eljutottam a végsőkhöz, úgy, hogy nem bírom tovább. Természetes, hogy ha gyűlölünk valakit, kárát kívánjuk s minden módon igyekszünk bosszút állni rajta; mihelyt megtörténik, hogy olyan csapás éri, amelynél nincs nagyobb; a mi harcunk lecsillapodik. S ezt nem azért mondom, mintha ezt az érzést erénynek kellene tartani, mert a pogányok, amilyen gonoszok voltak, hogy azt hitték, szabad bosszút állniok; mihelyt túl voltak rajta, lecsillapodtak, látva, hogy ellenségeik már annyi bántalmat szenvedtek, hogy nem kell többé a kezüket rájuk tenniök. Hogyan tehát? Íme egy ember rosszat tett valakinek: a károsult pedig, ha módjában állt, meg akarta bosszulni magát. Ezalatt pedig Isten megelőzte és nagy csapást bocsátott arra, aki a kárt okozta: az az ember, aki előzőleg annyira mérges volt, hogy nem volt kérdéses számára: tönkretégye-e, akit gyűlölt; most azt mondja: mint tegyek én neki ennél többet? Annyira megnyomorodott, hogy már csak könyörület jár neki. Látjuk tehát, milyen természetesen alszik ki a tűz, mikor mi a világ legbosszúsabbjai vagyunk valakivel szemben s azt csapások között látjuk. Ez egyáltalán nem erény és egyáltalán nem érdemi, hogy Istennek tett szolgálatnak tulajdonítsuk, vagy szeretetnek. Hanem minthogy még a pogányok közt is természetes hajlam, mi jár ma azoknak, akik egyáltalán nem elégszenek meg ellenségeik végső legyőzetésének láttán, sőt még akkor is annyira kielégíthetetlenek, hogy felfalják őket? És ha elítélendő az, hogy nem elégszünk meg Isten csapásaival, amelyekkel ellenségeinket sújtotta, mit mondjunk, ha barátainkkal szemben vagyunk ugyanígy? Márpedig akik ennyire kegyetlenek, tudják meg, hogy nem méltók arra, hogy az emberek közé számítsák őket. Mindenki, aki teljesíteni akarja kötelességét, nemcsak lé kell hogy csillapodjék ellenségei baja és szenvedései láttán, hanem indíttatva kell éreznie magát arra is, hogy megsajnálja és a bosszú keresése helyett készen kell lennie arra, hogy amiben tud, segítsen rajta, mert semmi kétség, hogy mikor Isten csapást bocsát ellenségeinkre és a minket bántalmazókra, arra ügyel, hogy mérsékelje a bennünk lévő gonoszságot és gyűlöletet; arra ügyel, hogy megváltoztassa felebarátainkkal szembeni gonosz érzelmeink indítékát. Márpedig ha Isten emberieségre szólít fel minket és mi épp ellenkező

részesíteni; nem, mert nem vagyunk méltók rá; csupán a kegyelemből és könyörületéből.

Láttuk tegnap Jób tiltakozását: Istenre tekint s nem az embereket becsüli: mivel akik megállnak itt lenn, azok nem szívesen veszik tudomásul, hogy illendőképpen meg kell ítélniük magukat és bűneiket átérezve Isten bocsánatát kérniök, megvallván vétkeiket. Mert látjuk, mennyire készek vagyunk az emberekre támadni, hogy nem nézzük, igazsággal vagy hazugsággal győzzük-e le őket. Íme, ez az oka annak, hogy egyáltalán nem igaz módon gondolunk Istenre s nem ébred fel bűnbánatunk, hogy vétkeinkből jobbitsuk magunkat, amint kellene; röviden nem egyéb ez, mint képmutatás. És míg Jób így szólt: "Tudom, hogy az én Megváltóm él" - mintha azt mondaná, hogy egyáltalán nem azért védekezett eddig, hogy így megigazuljon az emberek előtt -, nem ez volt a célja: tudja ugyanis, hogy Isten elé kell állnia, ott kell megítéltetnie és számot adnia egész életéről. Majd hozzáteszi: "És utoljára az én porom felett megáll", mintha azt mondaná: mikor az emberek kihalnak, amint a világnak el kell vesznie, íme az állandó Isten. Így nagy ostobaság volna részemről, ha az emberek előtt akarnám tisztázni magam, s ezalatt Isten elítéljen engem, mert hisz akik most bírám, vagy akik azok akarnak lenni, vagy akiknek ezt a megtiszteltetést szánnám, velem együtt el kell hogy vesszenek, míg Isten megmarad mindörökké. Így hát elég, ha öneki adom át magam, hallgatva arra, amit rendelnie tetszik.

Amikor pedig azt mondja, hogy Isten meg fog állni a por fölött, azt jelenti, hogy ő egyáltalán nem emberekhez hasonló: mert nekünk mindnyájunknak a teljes megsemmisülésig el kell vesznünk, tudjuk, hogy vissza kell térnünk oda, ahonnet jöttünk, a romlásba és rothadásba. De Isten nem veszhet el ember módra, hanem mindenkor megmarad saját állapotában. Egyebekben jegyezzük meg, hogy Jób azt kívánta jelezni, hogy Isten ki fogja terjeszteni ezt a benne levő erőt a porra, azaz az emberekre, akik semmik és egyáltalán nincs bennük erő. Márpedig ez az Istennek tulajdonított jelleg nagy súlyt hordoz, hisz az az ő kezesége, amely által megtartatik. Ha úgy akarná Isten, megmaradhatna a maga teljességében, míg mi elvesznénk: ám ő részesíteni akar minket erejében, és meg is akarja velünk éreztetni. A por felett úgy áll meg tehát, hogy magát a port feltámasztja és újból felemeli, mert enélkül hiába neveznök őt Megváltónak vagy kezesnek. Jegyezzük meg jól, hogy Jób itt azt akarja kifejezni, hogy Isten egyáltalán nem tartja önmaga lényegébe bezárva erejét, hanem kiárasztja azt az emberekre. Íme, egy jó tanítás számunkra. Mert elsősorban arra figyelmeztet: milyen hiábavalóság csupán az emberek tetszését kívánni, és azt, hogy ők próbáljanak meg. Mit nyerünk ezen? Mert mindennek alá kell szállnia. Tanuljuk hát meg Istenre irányítási tekintetünket, hogy elfogadjon minket, s hogy őtőle próbáltassunk meg. Lám, mire szolgál mindaz, amit tanultunk. S közben, hogy semmiképpen se tartson vissza a világ, hogy bele ne gabalyodjunk a bennünk túlságosan meggyökerezett képmutatásba, ismerjük meg, hogy Isten a mi kezesünk, azazhogy egyedül ő, csakis ő őrizheti meg az emberek épségét, mikor őket Isten előtti tiszta lelkiismeret kalauzolja; hogy ő lesz egyszer Bírójuk, és a por fölött meg fog állani; és hogy ahhoz, amit magunk körül mind törekenyenek és roskatagnak látunk, Isten egyáltalán nem hasonlít, mert lénye sokkal magasabb rendű: nemcsak önmagáért, hanem hogy minden teremtményt visszahelyezhessen saját állapotába, amikor ezek elpusztulnak. És ez felbecsülhetetlen vigasztalás minden hívőnek, amikor azt látják, hogy a világ rágalmait sújtják őket: mennyire fognak törekedni, hogy igazságban járjanak, nem kínozhatja, nem marcangolhatja őket a hamisság, mert Istenhez menekülhetnek és kezesül hívják őt, mert támaszuk az a bizonyosság, hogy Isten fönt marad akkor is, amikor az emberek már semmivé válnak. Akik hát ma arra számítanak, hogy elítéljenek és megszóljanak minket, el kell hogy essenek, és jóra fordul a sors: mert maga Isten lesz majd a Megváltónk. Vakmerőségükben az emberek ma Isten hatalmát birtokolják, arra vállalkoznak, ami egyáltalán nincs nekik megengedve: így kell azonban lennie, hogy végül megmutathassa Isten, milyen ő, hogy felmagasztaltassék, mi pedig megismerjük, hogy tőle van megtartatásunk.

Íme, minek kell eszünkbe jutnia, valahányszor ily módon hamisan szólnak felőlünk, hogy jó bizonyosságunk legyen Isten előtt afelől, hogy elég nekünk, ha ő megpróbál bennünket, még ha az egész világ el is vet. Ámen.

Fordította: Péter Miklós
(Románia, Kolozsvár)

Eduard Schweizer
(Svájc, Zürich)

A bűneset

Alapige: 1Mózes 3,1-7
Bibliaalvasás: Lukács 18,9-14

A történet a Paradicsomban játszódik le, vagyis abban a világban, melyben Isten mindent az embernek szeretett volna ajándékozni. A világ az, amelyben az ember Isten akarata szerint mindennek kellene hogy örüljön, amit érzékelni tud. Örülnie kell az embernek azért, hogy van ez a világ, hogy van érlelődő gyümölcs, és örülnie kellene annak, hogy van asszony, akit Isten kimondottan azért teremtett, hogy a férfi többé ne legyen egyedül, hanem együtt tudjon örülni vele. Bizonyos, hogy a Paradicsomban is határok vannak megszabva, és pedig már azáltal is, hogy Ádám mellett ott van Éva, hisz az embernek mindig örömet kell szereznie embertársának is.

Ebben a világban az történik, hogy az ember kételkedni kezd: "csakugyan azt mondta az Isten?" És ezzel egyszerre tiltássá változott Istennek a nagy ajándéka. Hogy is mondja a kígyó? "A kertnek egy fájáról se egyetek?" Igen, ez tulajdonképpen pontosan talál. Isten sohasem mondta azt szó szerint, hogy "egy fáról se", mert csak egy volt olyan, amiről nem volt szabad enni. Kézen-közön azonban a mondat most már úgy van átfogalmazva, hogy azt lehetne gondolni belőle: Isten egyáltalán semmit sem vár az embertől, amikor azt mondja neki, hogy egyetlen fáról sem szabad ennie. Istennek az ajándéka és Istennek a jósága ezzel ördögivé lesz. A középkori egyház pedig a maga erkölcsével nagyon gyakran követte a kígyót s a Paradicsomkertet, amit Isten azért akart az embernek ajándékozni, hogy örüljön, a tiltások erdejévé démonizálta. Szépen megmagyarázta, hogy minden érzéki öröm az ördögtől származik, tehát mindenféle nemiség, és egyáltalán minden öröm, ami a világ szépségéből fakad, ördögi eredetű, és egyáltalán nem vette észre, hogy mennyire csak azt ismétli, amit a késői görög világ vallott, és hogy pontosan fordítva van ez, mert az öröm eltiltása származik az ördögtől. Így Isten nagy ajándékozói jóságából besavanyodott erkölcs lett, ami az embernek többé már egyáltalán nem jelentett semmiféle jót.

És aztán? Aztán Évának meg kellett védenie Istent. És újra elmondta az egészet úgy, ahogy volt. Isten tényleg azt mondta, hogy a kertnek minden fájáról ehetnek, csak egyről nem. De mivel a jó igen ellenkezik az ördögi dolgokkal, most ez úgy hangzik, mintha egyáltalán csak azt mondta volna, hogy minden egyenesen és minden akadály nélkül az emberért van. Igen, ez egészen helyes, ha megmagyarázzuk, hogy Isten örömet akar szerezni nekünk. Hisz Isten nem átkozta meg a nemiséget, hanem nekünk ajándékozta a világot, hogy azt érzékelve örüljünk neki. De aztán rögtön olyan messzire jutunk, hogy Istent védelmünkbe kell vennünk, mintha semmilyen határt nem szabott volna nekünk.

Ebben a történetben az az ördögi dolog, hogy az ember egyáltalán nem veszi észre, milyen messzire került Istentől. Hisz nem történik katasztrófa. Minden teljesen ártalmatlannak tűnik. Ádám és Éva áthágják azokat a korlátokat, amelyet körülveszik őket, de egyáltalán nem esnek holtan össze,

pedig ezt mondotta volt Isten. És Éva még még is ismételte. Talán nem is olyan rossz a helyzet még azokkal a korlátokkal sem, melyeket Isten szabott? Ők azt most nem veszik észre, hogy az, ami abban a pillanatban meghalt bennünk, sokkal fontosabb, mint a fizikai élet. "Holtak valátok a bűnökben" írja Pál apostol (Kol 2,13). De ezt nem tudják azonnal felismerni. Amit megállapítanak, az inkább ennek az ellentéte. Mert egyféleképpen valóban azt tapasztalják, hogy bővült az öntudatuk. Valami újat tapasztalnak. Először tekintenek tudatosan magukra. Persze nem olyannak látják magukat valójában, mint ahogy a kígyó mondotta volt nekik. Mert nem látják fenségesnek magukat, mint amilyen Isten, hanem csak mezítelennek látják magukat, és ezért megszegyenlik magukat. A héber nyelvben majdnem egyformán hangzik ez a két szó, ezért sokkal kirívóbb az ellentét. Ezért bizonyos értelemben mégiscsak igaza volt a kígyónak. Nem haltak meg azonnal, de - amit egyáltalán nem érzékeltek mégis meghaltak az Isten számára. Valójában többet tudtak meg magukról, mint azelőtt, de mi lett az eredménye ennek a tudásnak? Az, hogy szégyellték a mezítelenségüket.

Az emberi életűtnak éppen a legmagasabb pontján szokott minden nagyon gyakran kisebbségi komplexussá változni. Azt vesszük észre, hogy mit tudom én miért, megdicsértek, írtak rólunk az újságok, de mi csak ülünk otthon és azt gondoljuk, hogy csak céció az egész, és nem tudjuk, hogy mitévők legyünk. Mert ez az utóbbi dolog, amit a kígyó megígért volt, az igazán beteljesedett. Hát nem olyanok lettek, mint az Isten? Igen, mert most tudnak magukon segíteni. Az ember nekifog, hogy ruhát készítsen magának. Felfedezte a ruhakészítés technikáját. Az biztos, hogy ez nem rossz dolog, sőt ellenkezőleg. Mert vannak egészen szép ruhák; valószínű, hogy pontosan itt és most közöttünk is. Miért lenne ez helytelen? Hisz ez mégiscsak a kultúra kezdete. Nincs abban semmi rossz, hogy az ember megtanulta létrehozni a technikát és a kultúrát. Csak éppen az az érdekes, hogy a mi történetünkben ez aggodalomba ejtette őket. Amikor Isten eljött hozzuk, akkor ők a szép, saját készítésű ruhájukban a legnagyobb aggodalomba estek. Talán éppen a technika az, vagy talán még jobban a kultúra az, ami ma minket ilyen mély aggodalomba ejt.

Mert mi történt? Alapjában véve egészen egyszerű dolog: az, hogy az ember többé nem ártatlan. Többé nem tud úgy bízni az Istenben, mint ahogy még egy gyermek tud bízni. Ezért többé nem tud olyan magától értetődően egy lenni az Istennel, és alapjában véve nem tudja már többé, hogy Isten hol és mikor ajándékoz neki örömet, vagy hol és mikor állít előbe korlátot. Az ember olyan akart lenni, mint az Isten. És bizonyos értelemben olyan lett. Tudja, hogy kicsoda, tudja, hogy létrehozhat minden lehetségeset, miként Isten megteremtette a világot, mely olyan lett számára, hogy tud vele "dolgozni". Azonban egyáltalán nem lett mégsem olyan, mint az Isten. Mert állandóan olyannak kell lennie, mint az Isten. Most már mindig kell hogy tudja, hogy mi a jó és mi a rossz. Bizonyos értelemben ezt is tudja mert ruhákat készít -, de mégsem tudja, mert ezáltal mindig aggodalomba esik. A ruha igazán csak a kezdet volt. Hamarosan "szép", feltűnő ruhái kellett hogy legyenek, amelyek kiemelik mások közül. Olyannak kellett lennie, "mint az Isten", mindennél nagyszerűbb; kellett tudnia, hogy "mi a jó és mi a rossz", tehát mindenütt ő kellett hogy megadja a hangot. Meg kellett mutatnia a feleségének, hogy milyen férfi szexuálisan vagy munkásként; az asszonynak a maga hatáskörében pontosan ilyennek kellett lennie a férjével szemben. Aztán azt is meg kellett mutatnia, hogy van bankszámlája, van hatalma, azt is tanúsítania kellett, hogy tagja ennek vagy annak a klubnak, és sikerről sikerre halad egészen a szívinfarktusig. Aztán az ember nagyon meg is tanult még máségyebet is előállítani. Házakat épített, ezután utakat és azokra autókat, vasutat és repülőgépet, aztán bombát a repülőgépbe, mert állandóan azon aggódott, hogy meztelenül marad, védelem nélkül. Ezért még nagyobb bombákat és még szörnyűbben pusztító fegyvereket talált fel. Ezzel pedig belekerültünk abba a hajszába, amibe az aggodalmunk hajtott minket. Azt hisszük, hogy tudjuk, hogy mi a jó és mi a rossz, pedig nem tudjuk. Azt hisszük, hogy olyanok vagyunk, mint az Isten, pedig igazán nem vagyunk olyanok.

És most, összefoglalásképpen, Jézus elmondotta volt nekünk azt a példázatot, amit megelőzően olvastunk fel. Egy olyan emberről beszélt, aki elérte annak a lenni akarásnak a legmagasabb pontját, ahol úgy véli, hogy olyan, mint amilyen az Isten: "Bőjtölök kétszer egy héten, dézsmát adok mindenből, amit szerzek" (Lk 18,12). Pontosan a maga hitében, pontosan a vallás területén akar tehát az ember olyan lenni, mint Isten. De hisz ez egyáltalán nem helytelen dolog. Mert szeretnénk jóval szentebbek lenni, mint amilyenek vagyunk. Pál is azt mondja, hogy nagy haladást ért el és a kegyességben felülmúlta sok kortársát. De az ember nagyon könnyen eljut oda, ahol már pontosan tudja, hogy mi a jó és mi a rossz: "nem vagyok olyan, mint egyéb emberek, ragadozók, paráznák vagy mint ez a vámszedő is" (Lk 18,11). És persze ez megint helyes; mert biztos, hogy nem jó másokat kirabolni vagy a házasságukat tönkretenni. És biztos, hogy nagyon jó legalább a jövedelemnek egytizedét elajándékozni. A vámszedő pedig él a maga nagyon gyakran kétes foglalkozásából, hogy a maga nem szabályos eszközökkel nyert gazdagságával sem él olyan jól, mint a farizeus. Mert mindenekelőtt mégiscsak a farizeus az, aki úgy áll Isten elé, hogy pontosan ezt nem veszi észre. Sőt ráadásul még arra is használni akarja a maga javait, hogy vele ellenkezőleg éljen. És ez mind attól lesz hamis, hogy ő éppen "olyan akar lenni, mint az Isten". Mivel pedig ez mindannyiunkban ott rejtőzik, egymás között elkezdjük magunkat hasonlítani. Vajon nem úgy gondolkozunk-e, mint a farizeus, amikor arra törekszünk, hogy mindenkinek fölébe kerekedjünk és valamit sokkal jobban tudunk, mint ez vagy az, vagy pedig fordítva, azzal, amit nekünk a Reformáció óta a fejünkbe tömtek, mindig csak azt gondoljuk, hogy velünk egyáltalán nincsen baj, ha pedig csak olyanok tudunk lenni, mint ez és ez - akkor az nem sokat változtat a dolgon? Mind a kettővel megrontottuk Isten teremtő munkáját, egymás elől pedig úgy elfedezzük magunkat, mint Ádám és Éva egymás elől a maguk ruháival.

Tehát Jézus az, aki nekünk ezt a történetet elmondja; ő az, aki legyőzte a "kígyót", ahogy a Jelenések könyve egy helyen említi (12,9). Hogyhogy? Azért, mert Jézusban az ember jött el a mi világunkba. Az, aki valóban "olyan volt, mint Isten". De nem úgy, hogy ezzel önmagát másokkal ellentébe állította volna, hanem pontosan fordítva, és pedig úgy, hogy a maga életét állította a mások szolgálatába. Isten Jézusban ismét elfogadta az egész emberiséget és igent mondott neki. Úgy, ahogy Jézus a tanítványait befogadta a maga közösségébe, velük együtt evett és ivott, vándorolt és aludt, és ezért ők mindnyájan újra be vannak fogadva az első ember ártatlanságába, amely még megvolt az embernek, mielőtt a kígyó szőlött volna hozzá. Isten pontosan így viszi végbe rajtunk ezt a csodát. A kígyó szólt, mi pedig tudjuk ezt; de nekünk valóban nem kell többet mentegelnünk magunkat, nem kell nagyvagyá tennünk magunkat és nem kell magunkat mindennél és mindenkivel szemben eltakarnunk és védelmeznünk. Mert ő kiszabadít az aggodalmaskodásból és a hajszából, s azt mondja nekünk, hogy "Igen". Tudunk a "sötét hatalmakról", amelyek a házunk körül ólálkodnak - ahogy a záróénekünkben írva van. De ugyanakkor arról is tudunk, aki érettünk közbenjár. Tudunk minden tévedésünkről, de már azt énekelhettük, hogy Isten "igaz utat mutat a tévelygőknek". Tényleg tudunk a mások felett való ítéletésről, amely önkéntelenül felülkerekedik mindig bennünk, ha mi mások fölé emeljük magunkat, vagy ha mások vannak alárendelve nekünk, pedig mind a kétféleképpen szerencsétlenek leszünk. Azonban azt is énekeljük, hogy ő minket megszabadít minden képmutatástól és abba az igazságba állít vissza minket, amelyik ő maga. Ezért most éppen úgy, mint akiket Isten elfogadott és megajándékozott, szeretnénk ismét ártatlanul örülni mindazoknak, amiket Isten nekünk akar ajándékozni - még annak is örülni akarunk, hogy vannak érzékeink -, és szeretnénk, hogy újra olyan fülünk legyen, amely nem a kígyó hangját hallja meg, hanem az Istenét, aki nekünk határt szabott, hogy szeretetünk erősebb legyen iránta és az embertársaink iránt, mint a mi kívánságunk.

Most szeretnénk közvetlenül hozzá szólni: Te, Urunk, Istenünk, milyen hallatlan dolog az, hogy most hozzánk jöttél és elkezdted nekünk beszélni.

Mégpedig úgy szólottál hozzánk, hogy elkezdtek magunkat olyannak látni, mint amilyenek vagyunk. Igen, mert most már tudunk valamit ebből a meghasonlottságból, ha el is akarjuk azt mindig fojtani. De mindeneelőtt most már tudunk valamit a te hozzánk való jóságodról. Tulajdonképpen most már egyáltalán nem kellene elrejtőznünk előled, egymás elől vagy magunk elől, hanem meg szabad tanulnunk azt, hogy egészen benned bízunk. Akkor nem kellene többet nekünk az istenekhez hasonlókká lennünk és egyáltalán nem kellene nekünk magunknak tudni azt, hogy mi a jó és mi a rossz. Igen, add nekünk a te erős Lelkedet, hogy a Jézus nyugalma bennünk is növekedjék. Ezt kérjük magunknak, a tönkrement világnak, amely elveszített téged, és ezért belekerültünk az aggodalomba és a hatalom, a gazdagság meg a biztonság utáni hajszába. Uram, könyörülj rajtunk. Add, hogy az erősebbek csendesebbek és őszintébbek legyenek, add, hogy a gyengék megvigasztalódottabbak és erősebbek legyenek. Meg szeretnénk nevezni előtted mindazokat, akiket különösképpen a szívünkön viselünk. Érettük imádkozunk csendben. Neked legyen, Uram, dicsőség és hálaadás, amiért velünk beszélsz és meghallgatsz minket a Jézus Krisztus, a mi Urunk által. Ámen.

Fordította: Bak Áron
(Románia, Kolozsvár)

Eduard Thurneysen
(Svájc, Basel)

Ha nem hisztek, bizony meg nem maradtok

Alapige: Ézsaiás 7,1-8
"Bibliaolvasás: Zsoltárok 2

"Ha nem hisztek, bizony meg nem maradtok." Ez az Ige, melyet ebben az órában meghallhatunk és magunkkal vihetünk. A próféta ezt az Igét népe történetének egyik igen veszélyes órájában hallatta. Íme, két hatalmas szomszéd kerekedett fel, s most seregeikkel Jeruzsálem felé vonulnak. A szíriaiak Damaszkuszról és Izrael Samáriából. Jeruzsálemet akarják meghódítani és az ott uralkodó Ahast, a Dávid házából való királyt akarják megdönteni, hogy számukra egy megfelelőbb személyt ültessenek a trónra. A szomszédok egy tömböt szánékoznak alakítani. És Júda Jeruzsálemmel egyetemben nem maradhat semleges, hanem csatlakoznia kell hozzájuk. Manapság is ismerjük a dinasztikák megdöntését és a tömbök létrehozásának szándékát.

De most felkel a próféta, és ezt mondja a királynak: légy nyugodt! Ha szíved úgy remeg, mint a nyárfalevél, még akkor se félj ettől a kettőtől! Ne adj helyet nekik. Fenyegetőznek és őrzöngenek. De hagyd, hogy csinálják. Azok ketten, mondja a próféta, nem többek, mint két füstölgő üszókhalmossal. Füstölnek és füstölögnek, de igazi tüzet nem képesek gyújtani. Semmit sem intézhetnek el. Az egyiknek vissza kell vonulnia Damaszkuszba, és ott kell maradnia. A másiknak Samáriába kell visszavonulnia, és ott kell maradnia. Jeruzsálemnek semmiképpen nem szabad elesnie. A Dávid házából való királyt nem döntheti meg. De - és itt hallszik a döntő ige - hinnietek kell! "Ha nem hisztek, bizony meg nem maradtok." De ez azt jelenti, hogy Isten ígéretéhez kell tartanotok magatokat, az ő népe kell lennetek, hogy Isten ne engedjen elveszni benneteket.

Íme, most annak látjátok nagy példáját, hogy Isten beleavatkozik a világ és a népek történetébe. Nemcsak a földi hatalmaknak van világpolitikája, hanem Istennek is van világpolitikája. Nemcsak a földi hatalmak kötnek szövetséget, hanem a földi hatalmak között Istennek is megvan a maga hadserege. Istennek terve van az emberekkel. Többszörösen arra utal a

próféta, hogy Isten be akarja és be fogja iktatni a maga királyságát ezen a földön. És az a király, akit kissé később a próféta Immanuelnek nevez, Isten dicsőségére fog uralkodni. Mert Isten ennek a királynak akarja adni a népeket örökségül és birtokul a föld határait, amint ezt istentiszteletünk kezdetén a 2. zsoltárból olvastuk.

És most hadd gondoljunk a mi népünkre. Mi nem úgy vagyunk Isten népe, ahogy egykor Izrael népe volt. A történelemben bizonyára vannak olyan ismétlődő pillanatok, amikor egy nép azt képzeletben önmagáról, hogy ő különösképpen Isten népe. De ez sohasem végződik jól. Ez a képzelgés mindig fanatizmussal és vérontással végződik. Mi is egy nép vagyunk, mint a többi népek. Éppen ezért nálunk is a hitről van szó. Mert nálunk is a megmaradásról van szó. És megmaradni, a világtörténelem viharában szilárdan megmaradni mi is csak akkor tudunk, ha hiszünk. Csak az a svájci nép maradhat meg, mely hisz.

Tehát önmagunkról van szó, minden egyes lélekről közölünk, minden egyes férfiúról vagy asszonyról, minden egyes fiatal vagy öreg emberről. Arról van szó, hogy mi egyenként és együttesen megmaradjunk és kitartsunk. De ez csak akkor lehetséges, ha hiszünk. Ha nem hiszünk, bizony meg nem maradunk.

De hadd kérdezzek meg most mindenkit közülünk: hogyan gondolkozzunk a megmaradás kérdése felől? Megmaradni - talán egy kísértés, talán egészen meghatározott bűn ez, mely arra csábít, hogy így szóljunk: állj ellen! Légy erős! Vagy valami búskomorság, életfélelem és gond terhe nehezedik rád. Mintha egy sötét barlangban ülnél. És ekkor azt mondják neked: tarts ki, ne veszítsd el bizodalmodat! Talán nehéz poszton állsz az életben, hivatásodban, munkahelyeden, családotban, talán a házasságban: ne menekülj! Állj meg helyedet! Vagy egészen egyszerűen, de lényegében mégsem olyan egyszerűen, valami szenvedés fenyeget: ne add fel a harcot! Most gyülekezetünk egyik férfi tagjára gondolok, akit néha fel szoktam keresni, aki gyógyíthatatlan beteg. De nem panaszkodik. Soha senki sem hallotta őt panaszkodni. Hűségese feleségével nap mint nap, éjjel és nappal együtt halad nehéz életútján, és erős marad. Miként lehetséges ez? Ez azért lehetséges, mert a hitben él. Erős marad - a hitben!

Ez az, amiről itt szó van: megmaradni és kitartani csak az tud, aki hisz. Nincs semmi értelme, hogy így biztassuk magunkat: Tarts ki! Ne hagyd magad! Erős kell lenned! Mindezen a biztatások nem érnek semmit, ha nem áll mögöttes hit. Csak a hit eredményez kitartást. De mit jelent "hinni"? A hinni szócska a Szentírásban teljesen mást jelent, mint amit mi a hétköznapi életben a "hinni" kifejezéssel értünk. Ha a mindennapi életben ezt mondjuk: "hiszek", úgy ez valami efféle jelent: úgy "vélem", úgy gyanítom, de ez a vélekedés mindig valami bizonytalant jelöl. A Bibliában ez a kifejezés, "hiszek", nem azt jelenti, hogy úgy vélem, vagy úgy gyanítom, hanem azt jelenti: tudom. "Tudom, kinek hittem." Tudom, és ez a tudás valami egészen szilárd, egészen tiszta ismeretet ad, olyan ismeretet, amely megtart, melyre rábízhatom magam mindazon események közepette, melyek halálom órájáig megessen velem. Micsoda ez a szilárd, tiszta ismeret, ez az erős álláspont, melyről nem lehet kimozdítani bennünket, ha hiszünk? Ez olyan, mint egy kéz, egy láthatatlan kéz, mely felénk nyúl és meg akar tartani minket. Ez a kéz kezünket keresi, hogy ebben a nagy kézben elrejtőzködjünk és megtartassunk. Hinni tehát nem azt jelenti, hogy éntartom meg magamat, hanem azt, hogy "megtartatom". És ahhoz tartom magam, hogy megtartatom, megtartatom - Istenem keze által. Ismerjük Istennek ezt a kezét? Tudjuk azt, hogy ez a kéz utánunk nyúl? Tudjuk azt, hogy ez a kéz utánunk nyúlt már nagyon-nagyon régen? Tudjuk, hogy mi ebben a kézben nyugszunk életünk legvégső napjáig? Az hisz, aki ezt tudja, s aki hisz, az megtartatik, az szilárd marad. Ha hisztek, megmaradtok!

Így kell értelmeznünk, amikor a próféta ezt mondja: "Ha nem hisztek, bizony meg nem maradtok." Hinni és megmaradni úgy tartoznak össze, mint a villám és a mennydörgés. E kettő nem választható el egymástól, egyiket a másik nélkül nem birtokolhatjuk. A próféta e szavát most sajátos módon kívánom megvilágítani. És éppen azáltal kívánom azt megvilágítani, hogy a

szó szerinti héber szöveget idézem. Ugyanis a próféta alapigénkben egy szó-játékot használ, melyet rögvest megértünk, ha a héber szavakat halljuk. "Ha nem hisztek, bizony meg nem maradtok" - ez héberül így hangzik:

im lo taaminu
ki lo teamenu.

Még az is, aki héberül nem tud, azonnal észreveszi, hogy a szövegben az "ámen" szócska fordul elő, éspedig két ízben is. Az ámen héber szó jelentése ez: hűség, Isten hűsége. Amikor imádságunk végén "áment" mondunk, akkor tulajdonképpen ezt mondjuk: igen, Uram, te hűséges vagy. És a próféta ezzel a szójátékkal ezt fejezi ki és ezt mondja számunkra: Ha nem maradtok ebben az ámenben, Isten hűségében, akkor az ámen, Isten hűsége nem lakozik köztek. Ha nem engeditek megtartani magatokat a hűséges Isten keze által, akkor megtartás nélkül maradtok, akkor meg nem maradtok. Hinni tehát azt jelenti; tudni, hogy Isten hűséges és abból élni, hogy nappalainkon és éjszakáinkon keresztülvonul ez az ismeret: te, Isten, hűséges vagy! Ebből az ismeretből nem úgy élünk, mint az éhező kenyérből, hanem mint a gazdag magazdag-ságából. Ha ezt valóban tudom, ha ez valóban megtörténik velem, akkor "megmaradok", akkor többé egyáltalán semmi sem tud helyemből kimozdítani. "Ha nem hisztek, meg nem maradtok." A "hinni" kifejezés alapigénkben egészen önmagában áll. De a valóságban a hinni szó nem áll önmagában. Hinni a Biblia értelmében mindig ezt jelenti: hinni valakiben...! "Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtőjében." A hitre való felhívás mindig így hangzik: Istenhez szabd magad, a te Istenedhez tartsd magad! Higgy! - de ezzel nem azt gondoljuk, hogy neked kell magadat összeszedned, neked kell kezdedet ökölbe szorítanod, neked kell a hitet megteremtened. Nem, minden bizonynyal nem te teremtetted azt. Isten teremti a hitet, egyedül Isten. De én rábízhatom magam arra, és az ő ígérétének ez az ereje eredményezi számomra a megmaradást.

De vajon létezik-e Istennek ez a hűsége? Létezik Istennek ez a hűsége, melyre a legvégsőkig rábízhatjuk magunkat? Létezik Istennek ez a hűsége? Olyan közelről ismerjük ezt a kérdést, hiszen mi vagyunk azok, akik ismételtén így kérdezősködünk: valóban Isten uralkodik? Vagy mint egy öreg földműves, visszavonult a kemencepadkára és magára hagyja az udvart? Magának Ézsaiásnak is nekiszegtezték ezt a kérdést. Maga Ahas király tette fel számára ezt a kérdést. Ahas király kételkedett Isten hűségében. De hadd mondjam most ezt számotokra: a hit is egy bizonyos fajtája a kételkedésnek. A hit mint kételkedés természetesen nem Istenben való kételkedés, hanem e világ erőiben való kételkedés, mindabban való kételkedés, ami ezen a földön heneceg és nagyzol, és úgy tör ránk, mint az a két gonosz szomszéd Ahas királyra. A hit a gond és a bűn, a búskomorság és életfélelem, a szenvedés és halál hatalmában való kételkedés, a hit kételkedés abban, hogy mindezek erőt vehetnek rajtam. De honnan veszünk erőt a minden láthatóban való kételkedésre és a minden láthatatlanban és örökkévalóban való nem-kételkedésre? Mégiscsak milyen nagy Isten hűsége, hogy ő, az ég és a föld ura, a mi Istenünk akar lenni, hogy ő, akit senki sem láthat, e világ minden ijesztő láthatósága közepette láthatatlanul közöttünk akar lakozni! Honnan tudhatjuk ezt?

És most hadd ejtsük ki a Jézus Krisztus nevét, onnan és abból tudhatjuk ezt, mert ez az örök, dicsőséges Szentháromság Isten karácsonykor emberré lett, meghalt és feltámadott a harmadik napon. És mert vissza fog térni és mindent, mindent újjá tesz. Az az Isten hűsége, hogy mindez megvalósul. Jézus, a mi Urunk azért jött, hogy mi kételkedni tanuljunk, alapvetően és gyökeresen kételkedni tanuljunk minden földi láthatóban és hatalmasban és ne kételkedjünk többé abban, amit csak remélhetünk, mert bár nem láthatjuk, mégis egyedül ez a hatalmas. Tehát már ma ne kételkedjünk többé Istennek a bűn, a szenvedés, a halál fölötti, Fia általi győzelmében. Ezzel a győzelemmel számolni, ennek a győzelemnek érvényességével számolni - ez a hit. S aki így hisz, az megmarad.

Már akkor, már egykor Izraelben is a hitben való megmaradásról volt szó, Ez a megmaradás azért függ olyan szorosan össze a Jézus Krisztusban való

hittel, mert az apostoli hitvallás nemcsak ezt tanítja: hiszek egy Istenben, mindehátó Atyában, hanem azonnal a hit középpontjaként és alapjaként ezt is hozzáfűzi: hiszek Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, a mi Urunkban, ki fogantaték Szentlélektől, születék szűz Máriától, szenvedett, meghalt, eltemették, szálla alá poklokra, harmadnapon halottaiból feltámad, felméne mennyekbe, ül az Atya Isten jobbján, onnan leszen eljövendő ítélni eleveket és holtakat! Ezt egész határozottan meg kell vallanunk, mert egyébként fejtegetéseink üres beszéddé válnak. Az örök Isten, a csillagmilliárdok tulajdonosa, a föld összes erejének és kincsének birtokosa, a minden országok Ura, ő maga akar közöttünk és velünk lakozni a földön, közel akar lenni hozzánk, közel, egészen közel, és pedig úgy, mint a mi Atyánk, aki megtartja hűségét irányunkban. Ezért szállott alá Fiában. És milyen mélyen szállott alá! Jászolba helyezett szalmanyaláb volt első fekhelye, két összeszegezett gerenda, melyen függött, volt a halottas ágya. De így, éppen így, ezen módon vált számunkra jelenlővé. Isten ereje és jelenléte vesz körül most minket a Jézus Krisztusban, a Szentlélek által. Amint a meleg köpeny a fagyoskodó, szegény embert, úgy takar be Isten ereje téged. A 139. Zsoltárra gondolunk, melyet gyermekeink szívesen hallanak és tanulnak: elől és hátul körülzártál engemet és fölöttem tartod kezedet. Ezt tudni, ezt vallani, ezt szívünkbe fogadni, ezt jelenti: hinni. És az, aki így hisz, az nem hátrál meg!

És végezetül: Prófétaí és apostolai által az Úr ezt nemcsak mondja, hanem hűségének kézzelfogható zálogát is adja. Isten gyülekezetében, íme, asztalát megteríti. A kenyér és a pohár vár reánk. És mi odajárulhatunk. Isten közelsége ilyen csodálatos módon jön hozzánk, beburkol, elfedezi bűneinket és a megmaradás erejét ajándékozza szívünkbe. Milyen nagy dolog, hogy itt Svájcban, itt a mi városunkban is létezik az embereknek egy olyan serege, mely gyülekezetté hívatott egybe, a keresztség által Isten népévé hívatott el s az úrvacsora által az örök életre tápláltatik s megtartatik Isten Igéje által. Milyen nagy dolog, hogy ennek a gyülekezetnek szabad hinnie és ezért szabad megmaradnia, szabad hinnie nemcsak önmagáért, hanem mindenkiért, azokért a kívülvalókért is, akik még távol vannak és mégis hozzánk tartoznak. Ez a hit lobogóként, Isten zászlajaként messzire akar lobogni. Álljunk alája, és akkor beléphetünk minden érkező viharba és sötétségbe. Mert minden vihar és zivatar közepette tudjuk: az az Úr van jelen közöttünk, aki mindent kezében tart, akitől béke és kegyelem sugárzik felénk. Szabad hinnünk, és ezért szabad megmaradnunk! Uram, miként köszönhetnék ezt meg neked? Ámen.

Fordította: Nagy László
Kolozsvár

II.

Jean Boniol
(Franciaország, Párizs)

A farizeus és a publikánus

Alapige: Lukács 18,9-14

Egynéhány hete megjelent folyóiratban, mely cikkeinek bizonyos részét a vallási fanatizmusnak szentelte, a szerkesztők egyike azt nyilatkozta, hogy amennyiben önmagával szemben következetes akar lenni, úgy nem tehet mást, mint megvetésével sújtja azokat, akik nem úgy hisznek vagy nem úgy cselekednek, mint ő.

Megálapozott-e ez az ítélet?

A Jézus által elmondott példabeszéd ezt feltételezhetővé teszi. Legalábbis vonatkoztathatjuk Krisztus abban szándékára, mellyel leleplezi azokat, akik arról győzik meg magukat, hogy ők igazak lévén megvethetnek másokat. Kettős kérdés vetődik fel: milyen fogalmuk (gondolatuk) keletkezik a hitről és a vallásról azoknak, akik ma reggel már fölbontották a postájukat? És milyen látványt nyújtunk mi, akik magunkat a hívők seregéhez számítjuk? Annál is inkább, mert ezzel a magabiztos, másokat megvető emberrel Jézus szembeállít egy másik személyt, aki még szemét sem meri az égre emelni és egyre azt ismétli, hogy "Uram, könyörülj rajtam!" Most azonban egy új kérdés vetődik fel: Az igazi vallásos érzésnek automatikusan büntudatot kell-e ébresztenie? Nem esünk-e így Nietzsche megítélése alá, akiknek a hit a "magunk lekicsinylése" és az imádság "mesterséges alászállás" volt?

Igy egy oldalon fennáll a hajthatatlanság veszélye, mely mindennap más-más formában nyilvánulhat meg. Másik oldalon az alacsony színvonalú nyomorúságtudát. Melyik hát a helyes állapot, ha egyáltalán létezik ilyen?

Úgy gondolom, hogy abban a következtetésben van, amit példázatában Jézus megállapít: "Mondom néktek, ez megigazulva menne alá az ő házához..."

Megigazulva Ime a példázat kulcsszava. Megigazulva. A hit általi megigazulás témája a reformációnak, melynek évfordulóját ma ünnepeljük. A mindennapi beszédben így mondhatnánk: "igazzá téve", "igaznak ítélve". Milyen értelmet kell hát adnunk ennek a kifejezésnek? És mennyiben ez az evangélium üzenetének a szíve.

De térjünk vissza a példázathoz. Mit mond nekünk? Hogy volt egy ember, aki magát igaznak tartotta, aki elégedett volt önmagával és büszke volt a viselkedésére. Egy ilyen emberhöz mondja Jézus: nincs szüksége arra, hogy igazolják, hogy igaznak nyilvánítsák, mert már kinyilatkoztatott egy végleges öndicsőretét önmagáról. De most az a veszély fenyegeti, hogy az ömítélete hátha nem igaz! Ki merné hangoztatni, hogy ő teljesen józan és nem részrehajló saját magát illetően? Bizonyára úgy tűnik, hogy a törvény előírásainak tökéletesen megfelelő szándékosan sorolja fel Jézus jó cselekedeteit. De megfellebbezhetetlenül hiányzik nála egy dolog, és pedig egy kis figyelmesség mások iránt, egy emberi tekintet azok számára, akik körülveszik. Az önelégültsége végül is csak elszigetelődéshez vezethet, mert mások részéről megvételre vágyó leereszkedő együttérzés követné őt. Azonban jelezhetnénk meg Isten előtt tartja magát igaznak, és Isten vallásának rendeléseit ajánlja. A valóságban nincs is szüksége Istenre, csupáncsak az önmaga előtti önigazolása érdekében tekint Istenre, hogy jóindulata csodálatra találjon. Ez az ember valójában saját magának Istene.

A másik, ezzel ellentétben, aki távolabb marad, csak egyetlen dologban biztos, és pedig abban, hogy az Isten, akihez ő könyörög, szent, kétségtelenül és mindenekfelett könyörületes, jóságban gazdag.

Lehetséges, hogy ezt az embert elragadta az alacsonyabbrendűség érzete, hogy ő képtelennek érezte magát bármilyen jó cselekedet véghezvitelére. Lehet, hogy vétkes mivoltának az érzése valóságos volt. És elérkezhetett arra a pontra, ahonnan akár személyes, akár családi vagy más okok miatt nem látta a menekülés lehetőségét. Sokan magukra ismerhétnek benne. És azok között, akik most engem hallgatnak, lehetnek többen is, akik ezt a megrázkódtatást érezhetik.

Most engedjék meg, hogy emlékeztessenek arra, amit Jézus mond erről az emberről: "megigazulva távozott", vagyis igaznak nyilvánított. Nos, ami itt fontos, az az, hogy ezt a megigazulást sem ő, sem más nem nyilvánította ki róla. Hanem az az egyetlen, aki felmentő ítéletet hozhat, mivel egyedül ő a tökéletesen igaz. És igaznak nyilvánított, de nem azért, amit tett. Nem is a bűnbánat érzése miatt (mellyel megpróbálta magát igazolni), hanem ama szeretet által, melyet az iránt érzett, aki azt akarja, hogy őt Atyánknak nevezzük!

Ime, ez az evangélium üzenete. Az a jó hír, melyet Jézus jelentett ki! Ez a jó hír az, mely mindannyiszor megrázta a világot, valahányszor csak fölfedezték, amely életet változtatott meg, valahányszor meghallották és

elfogadták azt. Amit én ezen a reggelen szeretnék, az az, hogy újból változtasson meg életüket. Nők, férfiak, fiatalok egzisztenciáját, akik elvesztették bizalmukat önmagukban és másokban egyaránt.

A lényeg itt, amint látjuk, a Jézus által mondott történetben nem a bűnbánat, ahogy Nietzsche gondolta, hanem az alázat, melyet a vámszedő tanúsított. Ez a kétségtelen jegye a józanságnak. Ez Istennek róla szóló ítélete. A lényeg nem az, hogy mit tettünk, vagy mit nem tettünk. Az Istennek a kegyelme az, melyet nekünk ad, és amit ha elfogadunk, fölemel minket és lehetővé teszi, hogy újra helytálljunk az életben. Persze kitalálom az ellenvetéseket, és azt kérdem, hogy fogadhatom be ezt a jó hírt. Hogyan lehet megigazulva távozni. Nagyon könnyű eljárás ez, ha elegendő hozzá tökéletlenségünk beismerése, ha elegendő hozzá az automatikus igaznak nyilvánítás.

Én nem hiszem, hogy olyan könnyű volna beismerünk a tévedéseket. De tényleg könnyű hinni az Isten szeretetében, ami mindennél jobb. És ha fel tudjuk mérni Krisztus áldozatának a nagyságát, amely által hirdeti nekünk, hogy Isten megbékít minket önmagával és azt akarja, hogy belső békeességünk legyen, akkor ez még annál is jobb. Miért lenne szükséges, hogy az evangélium nehezen elfogadható és nehezen hihető üzenet legyen? Textusunk azt sugalmazza, hogy a vámszedő hitt és elfogadta az evangéliumot. Kell néha egy kis egyszerűség a legmegrázóbb hírekkel kapcsolatban is. Ilyen a "hit által megigazulás" kérdése is. Nem azért igazulunk meg, nem azért nyilvánítatunk igaznak, nem azért helyeztetünk vissza emberi méltóságunkba, mert hisszük. Ha ez így lenne, akkor a hit érdemszóró cselekedet lenne. Nem a hit, hanem a bizalomnak a ténye ez, amely megengedi azt hinned, hogy Isten meg akar menteni, és hogy bármilyen is az én helyzetem, ő teljhatalmával úgy határozott, hogy az ő személyében igaznak nyilvánít engem. Ily módon ez a jó hír mindannyiunk számára jó. Az egyetlen tennivalónk tehát az, hogy nyissuk ki a szívünket egy ilyen megnyilatkozás előtt és örvendezzünk abban.

Fordította: Csutak Csabáné

(Románia, Kolozsvár)

Boross Géza
(Magyarország, Budapest)

Megújulás = megtisztulás

Alapige: 2Királyok 5,1
Bibliaviasítás: 2Királyok 5,1-14

Egyházunk központi ügye ma a megújulás. Erről a témáról akkor is időszerű volna beszélni, ha nem a reformáció ünnepén lennénk együtt Isten házában. Így azonban kétszeresen is időszerű a kérdés: miben áll az egyház radikális, Isten szerint való reformációja? Sok figyelemre méltó vélemény hallható manapság ebben a témakörben. A reformátorok, akik holtuk után is beszélnek hozzánk, azt ajánlják, csak a Szentírásra figyeljünk! Érvényes választ az egyház megújulását illetően egyedül az Igéből nyerhetünk, íme, ezt mutatja alapigénk is, mondván: A megújulás annyi, mint megtisztulás!

Alapigénk első világos tanítása szerint az egyháznak azért van szüksége megtisztulásra, mert az egyház gyakran visszatérő nyomorúsága a Naámán kettőssége: "Vitéz hős, de belpoklos." Hogy mennyire ráillik ez a bibliai

diagnózis az egyház állapotára, az azonnal kiderül, ha csak futó pillantást vetünk is Krisztus egyházának kétezzer éves történetére. Az egyik oldalon mennyi fény, ajándék, áldás! Milyen mártírjai, milyen szentjei, milyen tanítói voltak Krisztus egyházának! Micsoda ösztönzéseket adott az egyház a művészetnek, az irodalomnak, a tudománynak, sőt olykor a politikának is. És ha hozzávesszük, micsoda harcokat vívott meg győzelmesen az egyház, azt kell mondanunk, bizony "vitéz hős"-nek mutatkozott Krisztus egyháza a történelem tükrében. De ugyanakkor, ó jaj, "bélpoklosnak" is. Ki ne tudná, hogy a fényt micsoda árnyak kísérik. Hogy a Vatikán fénylő homlokzata mögött évszázadokon át micsoda bűnök triumfáltak. Hogy milyen élet folyt a kolostorokban! Hogy micsoda babonás sötétségben éltek a vallásos tömegek a középkorban. Hogy micsoda körtünete volt az egyház "bélpoklosságának" annak idején a bűnbocsátó cédulák pénzért való árulása. Luther számára itt telt be a pohár. Az egyház "bélpoklossága" volt tehát a reformáció erőteljes emberi impulzusa.

A megdöbbenő azonban az, hogy nemcsak az egyháztörténet, de az egyház mai élete is erre az Igére emlékeztet: "Vitéz hős, de bélpoklos." Nézzétek csak, mennyire jellemző ez a diagnózis a mi kicsi, alig kétmillió Magyarországi Református Egyházunkra is. Egyrészt azért, mert ez az egyház is micsoda "vitéz hős"! Mi mindent kellett elviselnie, túlélnie az elmúlt ötszáz év alatt, ideértve az utolsó negyven esztendőjét is. És mégis, mennyi áldás érkezett egyházunkon át a magyar nemzet életébe. A mi egyházunk adta népünk-re az evangéliumot, az iskolát, a történelem bibliai szemléletét. Bethlen Gábertől Ravasz Lászlóig micsoda fényes lapjai vannak a magyar református egyháztörténetnek is. Ugyanakkor azonban, ó jaj, micsoda sötét lapjai is. Idézem csak azt a diagnózist, mely nemrég jelent meg országos hetilapunkban: "Az első szeretet kihűlni látszik. Egyházunk életébe szakadatlanul özönlnek az emberi gyarlóságok. Ébredési kezdeményezések megtorpannak... Lehet-e Jézus Krisztus teste az a vallási csoportosulás, amelyben harag, gyűlölet, engesztelhetetlenség, féltékenység, önzés, rágalmazás, hízélgés, fenyegetőzés, pénzsóvárság, hatalomvágy, paráznaság és italozás ... van jelen? (RL 1990. okt. 28.). De ne folytassuk! Vegyük tehát bűnbánattal észre, mennyire talál reánk is a bibliai diagnózis: "Vitéz hős, de bélpoklos!"

A legnagyobb baj azonban mégsem ez, hanem az, hogy ez a "naámadiagnózis" a mi személyes életünk-re is érvényes. Modern hasonlattal élve, olyanok vagyunk mi, mint a svájci diplomata. Márkás italokat hozott külföldről. Az üvegeket bőröndje fenekére tette. Az üvegekre rásímtotta pizsamáját, ingeit. S az egész tetejére odatett egy Bibliát. Jól számított. Amikor a svájci határőrök meglátták a Bibliát, tisztelegtek s máris léptek tovább. Mert hiszen, ugyebár, ahol ott a Biblia, mi lehet ott törvénytelen? Pedig ha tudták volna, mi van a Biblia alatt! Ezért kérdezi most tőled az Ige, mi van a Bibliád alatt? Kinek mi köze hozzá, mondod. De Igénk éppen ezen a ponton ébreszt. "Bélpoklosságod" egyáltalán nem magánügy! Megtisztulásod: egyházi közérdek! Az egyház reformációja mindig személy szerint kezdődik. Sok éven át volt gyülekezeti lelkipásztor. Minden karácsonyest előtt sokat bajlódott a villany-karácsonyfakörtékkal. Ha a láncban meghibásodott egyetlen körte is, az egész lánc sötét maradt. Így van ez az egyházban, a gyülekezetben is. Senki sem "dekoráció" a gyülekezet tagjai közül. Mindenki "konstruktív elem" kell hogy legyen. Nélküled nem ég a gyülekezet világossága. Megtisztulásod ezért közérdek. Ezért olyan nagy ajándék Igénk evangéliuma, mely felkínálja itt és most a megtisztulás lehetőségét. Mai igénk hatalmas öröme az, hogy megtisztulni nemcsak szükséges, de lehetséges is. Éspedig azért, mert ma is van "próféta Izraelben"! Kérdezed, ki az? Jézus Krisztus az! Isten szent Fia, az ég és föld Ura! Ő üzeni most neked rajtam keresztül, van tisztulás az Ő vére által. Ami a Jordán vize volt Naámán külső testiképpen, az nekünk a Jézus vére belső lelkiképpen.

II.

Ezen a ponton azonban fordítsunk egyet gondolataink menetén s kérdezzük meg Isten Igéjét: miért nem vagyunk tiszták mégsem? Mik az akadályai a meg-

tisztulásnak? Igénk szerint az egyik akadály mindjárt az, hogy miként Naámán, mi is saját előzetes elvárásaink szerint reagálunk a prófétai szóra, az evangélium üzenetére. "Azt gondoltam, hogy kijön énhozzám, megérinti a sebes helyeket, segítségül hívja az Úr nevét, s úgy gyógyítja meg a kiütést..." Mivel nem így történt, ahogyan én, Naámán elképzeltem, hátat fordítok az egésznek. Ó, mennyire jellemző reánk ez a felháborodás! Nem úgy viselkedett a lelkészem, a presbitérek, a bibliaórák atyafiak, ahogyan én azt elvártam? Akkor elegendő van az egészsből. És különben is, más egyházakban, hívő közösségekben mennyivel jobban mennek a dolgok, hiszen ott csodák, erők, gyógyulások vannak. Ez az egyik akadály. Ez a gondolkodás. És a másik? A mindig kínalkozó evilági megoldások csábítása. "Avagy nem jobbak-é Abana és Párpár, Damaszkusz folyóvizei?..." Biblia? Evangélium? Jézus Vére? Kegyelemből hit által? Nem többet ígérnek-é a modern lélekgyógyászat módszerei? A "fókuszolás"? Az "agykontroll"? A "pozitív gondolkodás"? Milyen sokan választják ma ezeket. De hiába! Mert ezek a világi "folyóvizek" felrészíthetnek, de meg nem tisztíthatnak. Tisztító ereje csak a "Jordánnak" van!

III.

Hogyan lehetséges hát a megtisztulás? Igénk szerint úgy, ha kijózanodunk. "Atyám - mondták a Naámán szolgálói -, ha valami nagy dolgot kért volna a próféta, nem tettet volna meg? Mennyivel inkább, amikor csak azt kéri, fürödj meg a Jordánban hétszer!" Én is hadd kérdezzem meg tőled és hadd tanácsoljam, fürödj meg a "Jordánban", merülj bele a "Jordánba" hétszer! Hétszer, azaz teljesen, egészen, radikálisan. Ne kedvez a bűneidnek! Hétszer azt is jelenté azonban, hogy "hét menetben", "hét merülésben" közelíts a kereszt titkához. Első merülés: Mi is történt és hogyan ott a Golgotán? Második merülés: Milyen testi kínokat kellett elviselnie Krisztusnak a kereszten? Haramdik merülés: E testi kínok micsoda lelki gyötrellemmel párosulnak? Negyedik merülés: Miért hatott ki Krisztus áldozata az egész világra? Miért lett sötétség és földrengés, amikor Krisztus kilehelte lelkét? Ötödik merülés: Mit jelent az, hogy mindez "értem" történt? Hatodik merülés: Mit jelent az, hogy mindez "miattam" történt? S végül, hetedszer, mit is jelent az, hogy mindez "helyettem" történt? Aki így tanulmányozza a kereszt titkát, egyszer csak át fogja élni: Fénylik titka keresztfának! Jézus Krisztusnak, az Isten Fiának vére csakugyan megtisztíthat minket is minden bűntől. Ez a megtisztulás minden reformáció lényege. Ez minden reformáció, az örök reformáció alaptétele. E megtisztulás lehetősége a reformáció ma is időszerű evangéliuma. S mint alapigénk mutatja, ebben a megújulásban nemcsak a hívőknek, nemcsak az egyház falain belül élőknek lehet része, hanem a modern Naámánoknak. Minden "siker"-embernek, aki "vitéz hős, de..." Mindenkinnek, aki most hall először talán Jézus Krisztusról! Mindenkinnek, aki kiábrándult már élvezeteiből, szerelmeiből, bálványaiából. Aki csalódott "Abana és Párpár folyóvizeiben"! A Jordán az, ami megtisztít. Ismerünk volt alkoholistákat, narkósokat, öngyilkosjelölteket, akik átélték ezt a személyes, ezt az egzisztenciális reformációt. Azt a csodát, hogy a megújulás megtisztulás. Egyházunk egyik sokat emlegetett életregénye mostanában Dr. Sükös Pál A keskeny úton c. könyve. Itt egy kortársunk mondja el, hogyan jutott el református lelkész létére a disznók vályújáig, s hogy egy időse erdélyi lelképásztor segítségével hogyan élte át az evangéliumi csodát: a megújulás annyi mint megtisztulás. Kívánjuk szívünkben egymásnak, gyülekezeteinknek, egyházainknak és népeinknek, hogy áldjon meg bennünket Isten ilyen reformációval. A Királyok Második Könyve ötödik része felett a Korinthusi Második levél ötödik része fényesedik: "Azért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az. A régiek elmúltak, ímé, újjá lett minden." Ámen.

Matthias Bosshard
(Svájc, Basel)

"Én vagyok az Úr, a te gyógyítód"

Alapige: 2Mózes 15,22-27

A Bibliában Isten csak egyetlen helyen mutatkozik be orvosként: a mostani alapigénkben. Ezt az Igét könnyen megjegyezhetjük: "Én vagyok az Úr, a te gyógyítód." Azonban ha nem tudnánk, hogy hol van megírva s feltennék nekünk a kérdést, honnan is vettük ezt az idézetet, gondolom, hogy sokan lapozni kezdenék a Szentírást, és keresgélnek, de mégsem találják meg. Úgy vélnék, hogy ez az Ige valahol ott keresendő, ahol valaki betegségben szenved.

Mégis milyen különös! Itt nem beteg senki. Ellenkezőleg mindenki talpon van. Az egész nép vándorol. Igen, a pusztai vándorlás kezdetén mondja ezt Isten az ő népének: "Én vagyok az Úr, a te gyógyítód." Izrael megmenekült: az ellenség belefulladt a tengerbe, és nem a rettegő nép, amely száraz úton biztos léptekkel vonult át a Vörös-tengeren, hanem az üldözők veszték oda a harci szekerekkel és paripákkal együtt.

I.

Most azonban történik valami, ami az életben ritkaság. A nagy, boldog napra a hétköznap következik. Izrael megszabadult ugyan a szarnokságtól, de most következik a pusztai út, a szomjúság menetelése. Immár túlon túl is száraz helyen járnak. Három napig nem látnak vizet. Végre forrásra találnak. De alighogy kortyólnak belőle, máris kiköpik. A víz ihatatlan.

A legrosszabb az egészben a csalódás, hisz ha az ember tudja, hogy "No, még egy darabig ki kell tartanom! Még egy utolsó nekilendülés! Még nem jött el az ideje!" - akkor az ember hihetetlen erőfeszítésre képes. De ha már az áhított célnál vagyunk, ha már kezdünk biztosak lenni a dolgunkban, mondván: "Most már elértük!" "Immár rátaláltunk!" - ami azt jelenti, hogy találtunk egy embert, találtunk egy munkát, találtunk élettartalmat, egy kis pihenőt találtunk - és ez egyáltalán nem létezik, akkor ez valóban keserű. Bár megtalálják a forrást, "de nem ihatják vala a vizet Mărăban, mivelhogy keserű vala. Azért is nevezik nevét Mărănak", azaz keserű forrásnak.

A nép ekkor minden elkeseredését Mózesre zúdítja: "Mindennek te vagy az oka!" És hogyan reagál Mózes? Megkapó az, ahogyan tűri és nem vág vissza, nem ordít rájuk, hanem Istenhez kiált. Az orvoshoz hasonló gyógyító Isten már itt bemutatkozik, s később még inkább, megmutatván nekünk azt, hogy miként bánjunk egymással. Mózes engedi a népet dühöngeni. Ez már így van. A csalódás dühe csapott át. Ezen nincs mit változtatni. Nem kiabál az emberekre. Ő Istenhez kiált, mert nem változhat meg semmi, ha a tűzre olajat öntünk.

II.

"Mózes pedig az Úrhoz kiálta. És mutata neki az Úr egy fát, és beveté azt a vízbe, és a víz megédesedék." Ezeket hallván, hitetlenkedve rázzuk a fejünkét. Töprengünk, hogy hova is tegyük ezt a "vegészeti csodát". Vagy talán volt valami különleges növény, ami a víz ízét megjavította? Az idők folyamán többféle magyarázattal próbálkoztak. A természetes vagy a természetfölötti magyarázaton túl a lényeges igazság az, amit e történet Istenre vonatkozó történetként sugall. Ez pedig az, hogy Isten változást hoz, mert a keserűt is édessé tudja tenni.

Ezután egyetlen főléssleges szó sem esik többé a csodáról. Arról sem olvashatunk, hogy miként oltották szomjukat fiatalok és vének: markukból, csuporból vagy cseberből ittak-e. Ehelyett mindjárt arról olvasunk, hogy Mózes ott helyben rendtartást és törvényt ad a népnek. Isten igaz tiszteletére és az egymás megbecsülésére tanítja őket.

Isten nemcsak a vizet akarja megváltoztatni, hanem azt is, ami az emberek között történik. Isten változást hozó erejének át kell hatnia nemcsak azt, ami az emberek között közösségileg és társadalmilag történik, hanem a vele való kapcsolatunkat is.

III.

Helyénvaló-e ennek a történetnek kapcsán Istenről mint orvosról beszélni? Abban az esetben nem, ha az egészséget csupán az egyes ember testi épségére vonatkoztatjuk. Ezt egyébként szívesen szoktuk tenni. Az egészséget a test tagjainak és szerveinek zavartalan működésére korlátozzuk. Részben jogos és helyes ekképpen érteni és értelmezni az egészséget. Ha testünk egészséges és belső szerveink jól ellátják feladatukat, úgy ez valóban nagy ajándék. Ebben az esetben akkora kegyelmet és jóteteményt élvezünk, hogy azt teljesen fel sem tudjuk fogni. De ez csak az egyik fele. Még hozzátartozik valami más is. A Biblia szerint az egész emberi közösség beletartozik abba, amit mi egészségnek nevezünk. Ugyanis ahhoz, hogy testem ép-e vagy sem, működik-e vagy sem, köze van embertársamnak is. Mi is részesei vagyunk, mi is beletartozunk más emberek egészséges vagy beteg állapotába. A betegségtörténetek ezért mindenkor embertárs-történetek is.

A mondottakat egy példa segítségével jeleníthetjük meg. Ugyanaz a testi betegség nem ugyanaz, mert ez attól függ, hogy milyen emberek veszik körül a beteget. Ugyanaz a betegség - általában véve - mégsem ugyanaz, mert ez attól függ, hogy vannak-e emberek, akik a beteggel együttéreznek, együtt dolgoznak, akik a szenvedés útján a beteget kísérik és meglátogatják, vagy pedig nincsenek.

"Én vagyok az Úr, a te gyógyítód." Legszívesebben így fordítanám: "a ti gyógyítótok" "a te gyógyítód" helyett, mégpedig azért, mert a "te" szócskán az egész népet kell érteni. "A te gyógyítód, Izrael népe." Tehát nem egyszerű magánpraxis folytat, hanem ő a megelőzés orvosa, a nép egész közösségének orvosa.

Minél inkább rájövünk arra, hogy kizárólagosan nem önös magánérdek, hogy egészségesek vagyunk-e vagy sem, minél inkább rájövünk arra, hogy nem válhatunk önmagunk akaratából egészségesekké, hanem csak isten, az áldott orvos által, annál átfogóbban belátjuk, hogy az egészséges létnek és a betegállapotnak testi és lelki, egyéni és közösségi összefüggései vannak.

IV.

Az a tény, hogy Isten egy úton levő népnek jelenti ki azt, hogy "én vagyok a te gyógyítód", mindenekelőtt azt mutatja, hogy az egészség nem állapot, hanem út. Az egészség sohasem végleges és sohasem szilárd. Csupán vándorút a kiszabott és korlátozott életidőben. Eközben kötelességünk azokra is figyelni, akik velünk együtt útközben vannak. Közöttünk olyanok is találhatóak, akik mások természetes életrendjét, kicsapongó egészségét fenyegetőnek és félelmesnek tartják.

"Az egészségesek és a betegek nem gondolkodnak egyformán" - tartja a közmondás, és hozzáfűzi: "Betegeknek és egészségeseknek más és más az órája."

Ezért fontos az, hogy ne járjunk külön utakon, ne forduljunk el egymástól és ne éljünk magunknak.

"Én vagyok az Úr, a te orvosod" - így szól hozzánk az Ige. Ez azt jelenti, hogy az egészség nem szilárd állapot, de nem is vagyontárgy, hanem részesedés, részvétel és együttérzés. Ezt ma mindnyájunknak hallanunk kell: az egészség tulajdonképpen közös út. Ámen.

Fordította: Balogh Béla
(Románia, Kolozsvár)

Peter Bukowski
(Németország, Elberfeld)

A másokért élő egyház

Alapige: Márk 2,1-5

A négy hordágyhordozó útját szeretném követni. Mert tőlük tanulhatjuk meg, hogy mit jelent gyülekezetként, egyházként útközben lenni.

Mindenekelőtt: Többen vannak. A négyes szám itt nem játszik semmi szerepet. Lehetek volna ketten, vagy hárman, vagy kétezren; a lényeg az, hogy csoportot, közösséget képeznek és nem magányos emberekről van szó. Minden egyes keresztyén embernek megvan a maga felcserélhetetlen egyénisége, és mindenkinek szükséges a maga önállóságát megőriznie. De az elszigetelt lélek magányos útja során tartósan nem maradhat meg keresztyén léleknek. Szükség van a másokra, a keresztyén gyülekezetekre, amely velem együtt azonos úton jár. Szükség van azokra, akik kéz a kézben dolgoznak velem. És most azt kívánom gyülekezetünknek, hogy legyünk az úton lévőök olyan közössége, melynek soraiban együtt haladunk és összetartozunk.

Az összetartozás kérdésében egy pillanatra meg szeretném előzni történetünk kifejlését. Mert a négy hordágyhordozó képe rendkívül szépen megvilágítja azt, hogy az együttműködés és az összetartás, melyet szükség esetén fel kell bontani, nem öncél. Bizonyára sok mindenről újból és újból tárgyalni fogunk. A közös ügy érdekében a vitás kérdésekben folytatott harc ellen semmit sem tehetünk! De a harc nem teheti kérdéssé az összetartozást, mert felelőssége tudatában ki tenne valamit azok ellen, akikért dolgozunk. Mert a gutaütött kárára lett volna az, ha a négyek nem tudtak volna megegyezni! Mert nyakát szeghették volna, ha az egyik a hordágyat hirtelen csak azért engedi el, hogy duzzogva visszahúzódjék. Ez egy olyan kiváltságos kötelesség, mely néha nagyon terhelhet minket, de ez egyáltalán nem segít: Tudnunk kell, hogy mi másokat - és éppen egyenesen az olyanokat, akik rá vannak utalva a mi közösségünkre - megbuktatunk, ha összetartozásunkat kockára tesszük.

Mindenesetre: Semmilyen közösség és összetartozás nem tenné a négyeket gyülekezetté, ha nem követnének egy világos célt. Ők útközben vannak, azon a ponton vannak, ahol őket Isten jósága várja. Útközben vannak Jézus felé. Igéje köré akarnak gyülekezni, cselekedetei által akarnak megnyugodni.

Ha e célt eltévesztik szemük elől, úgy egy jó darab ideig nem veszik ezt észre, és ez a veszedelmesebb. Közösen még továbbra is nagyon jól tevékenykedhetnek. Szorgalmasan tervezhetnek és határozhatnak, testvéri kapcsolatot ápolhatnak, és a másikat messzire magukkal vihetik - de sehová sem fognak megérkezni. Hosszú időn keresztül sikerülhet nekik, hogy céltalanságukat egyéni vonzóerejük mögé rejtsek és azt mondják: "Ne kérdezzétek azt, hogy hol csalatkozhatunk, egyszerűen csak szemléljétek azt, hogy milyen szépen alakul minden: emberileg - de érdekesen; tevékenyen - de elmélkedve; vidáman - de azért komolyan." Közben sok mindent fel lehet ajánlani, zenét és beszélgetést, lelkipozítást és szeretetszolgálatot, és egyaránt nyitottak lehetünk mind a fiatalok, mind az öregek előtt. De egyszer valamikor valaki fel fogja tenni azt a gyötrelmes kérdést, amelyet az egész lázasan tevékenykedő társaság kíván: "Mi a ti témátok?" - "Mit akartok?" - "Miért veszitek ezt és miért mellőzitek azt?" És ha ekkor a célt nem tudjuk megnevezni, ha többé már nem meggyőző a cél, akkor az ilyen gyülekezet egy olyan rossz vicchez hasonlítható, mely jól kezdődik, melyet gondolatébresztően mesélnek el, de a végéről hiányzik a csattanó és a hallgatóságban szorongó érzés marad a nyomában.

A mi történetünkben a négy férfi ismeri a maga célját, és útközben szemük

előtt is tartják azt. Jézushoz akarnak, Isten közelébe akarnak jutni. De útjukat makacsul nem úgy szaladják meg, hogy közben sem jobbra sem balra nem tekintenek. Hanem útjuk közben felfedezik a nyomorúságban lévő testvért, aki egyedül nem tud az úton Jézushoz menni. És ezért megállnak és magukkal viszik őt is.

Kedves Gyülekezet, milyen jó lenne, ha minket is a négyek látása vezetne, talán szabad ezt mondanom: ha megtartanánk ezt az örködő és szeretetteljes pillantást azok számára, akik egyedül többé már nem tudnak menni. Ez megtörténhetik, miként történetünkben ez egy beteggel meg is történt. De olyan sokféle oka van annak, amiért valaki a földre kényszerül: nemcsak egészségi, hanem nehezen áttekinthető pénzügyi vagy lelki oka lehet annak, ha valaki nem képes továbbhaladni. De ne feledkezzünk el azokról sem, akiket a kétely oly nagyon furdal, hogy útközben Jézushoz többé már semmiképpen sem juthatnak el! Engedjétek, hogy gondosak legyünk; hagyjátok, hogy más irányba is tekintsünk és szünetet tarthassunk, és ha van lehetőség, akkor magunkkal visszük őt is. De ez nekünk is csak úgy lesz lehetséges, mint a négyeknek történetünkben, mert az ilyen magunkkal vivés erőt igényel, és amit a bevezetésben már mondtam, ez az átvétel felelősséget jelent. Mivel lassan lehet csak előrehaladni, mivel szüneteket szükséges beiktatni és fáradtságot kell ráadásul elhordozni, szükséges kitartani, ha az egyiknek az átvett személy már terhessé vált. De mégiscsak vigyük magunkkal, miként az, akihez menendő, útközben vagyunk, magával vitte, magával vonszolta és megnyugtatta az embereket. A teológus Bonhoffer egyszer azt mondta: Az egyház csak akkor egyház, ha másokért élő egyház.

Végül: a négyek hordágyukkal a Jézus felé vezető úton egy különleges akadályba ütköznek: a bejárat el van torlaszolva. A tömeg olyan sűrűn nyomult Jézus köré, hogy nincs többé átjáró. Ez alapjaiban egy kísérteties kép: Azok, akik elsőként érkeztek Jézushoz és most az ajkán csüngnek, elzárják őt a későn érkezők elől. A Jézus iránti szeretet önzése, a kegyes Jézus-követők védőfala a megfáradtak és a megterheltek elé mered.

De a négyek mégsem adják fel! És ott, ahol az emberek Jézus körül megsohasodnak, a tetőn keresztül találják meg a Jézushoz vezető utat. Felmászna a tetőre, elszedik a szalmát, a rőzsét, az aqyagot mindaddig, amíg a nyílás elég nagy lesz, és köteleken aláengedik a hordágyon fekvő gutaütöttet. A négyek magatartását fantáziadúsnak, de vakmerőnek és hallhatatlannak is lehet nevezni. De nem éppen finom módszer az, ha idegen emberek házfedeléből egy darabot kitépünk és így törünk be a házba. Am ebben a pillanatban a hordágyhordozók számára már semmi sem számít, már minden mindegy.

Kedves Gyülekezet, sok mindennek egyszer már "mindegynek" kell lennie számunkra is, ha egy közeli szükséglet szenvedőnek a gyógyulásáról van szó! Ilyenkor az illendőséget is el kell hagynunk. Ilyenkor fontosabb dologról van szó, mint a jó magaviselet, ilyenkor a körülmények nyomása alatt be kell piszkítanunk a kezünket. Rendkívüli esetben egyenesen az is megparancsolható, hogy a mások érdekében a törvénnyel is összeütközésbe kerüljünk. Lám, Jézus mégis a négy betörőnek ad igazat: "Jézus pedig azoknak hitét látván, monda a gutaütöttnek: Fiam, megbocsáttattak néked a te bűneid", és meggyógyította őt.

Ezzel történetünk végére értünk. A négyek célhoz értek. Most megvigasztalva kezüket ölükebe tehetik és nyugalomra térhetnek. A gutaütött gyógyításáról többé nem kell gondoskodniok, ők a gutaütöttet maguk közé fogadták és magukkal hordozták. Mert az út végén Jézus várja őket, aki elveszi mindazt, ami a szenvedőt fogságban tartja, mindazt, ami neki szenvedést okoz.

Kedves Gyülekezet, íme, ezért éri meg, hogy közösen induljunk útra; ezért éri meg, hogy azt, aki egyedül nem tud menni magunkkal vigyük; ezért éri meg, hogy minden ellenállás ellenére is útközben maradjunk, annak az irányába haladva, aki így kiált hozzánk: "Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelgettetek, és én megnyugosztalak titeket" (Mt 22,28). Ámen.

Fordította: Nagy László
(Románia, Kolozsvár)

Csiha Kálmán
(Románia, Kolozsvár)

Aki az Úré, ide hozzám!

Alapige: 2Mózes 32,26-29

Ez a történet azzal kezdődik, hogy Mózes a Tízparancsolat két táblájával, amit Istentől kapott, megy az ő völgyében táborozó népe felé.

Napsugaras, szép kép ez, ahogyan viszi Isten Igéjét az emberek felé.

Évezredek óta mindig ez történik: ezért jött Jézus is, aki hozta az életet, a bocsánatot, az üdvösséget. Ezért jöttek az apostolok, és ezért jöttek a reformátorok is: hozták az Igét.

Isten azt akarja, hogy az ő szeretete elinduljon ebben a világban és a mennyből áradjon ki ez a szeretet és az erő a völgyben lévő emberek felé.

Ezt az első képet azonban egy másik szomorú kép zavarja meg. A völgyben ott táborozik Izrael népe, amelyet Isten magának azért választott az ószövetség idején, hogy Igéjének hordozója legyen. Ezt a népet védte és őrizte, vezette és tanította. Most ennek a népnek negyven napig kellett várakoznia a völgyben Isten Tízparancsolatának két táblájára. És ez a nép nem tudott várni. Negyven nap alatt ennek a népnek elpárolgott a hite, összetört a hűsége, elveszett a bizalma, és azt mondták Áronnak: ki tudja, mi lett Mózesrel? Öntsél nekünk Istent, amit látunk, hogy azt imádjuk, e helyett az Isten helyett, akit Mózes hirdetett nekünk!

Ennek a második népnek az árnyéka sokszor ráhull a mi életünkre is. Mi is ott vagyunk a völgyben, a betegség és az idegesség, a gond és a bűn völgyében. A mi életünkben is lehet negyven nap, négy hónap, négy hét, negyven év, tele kereszttel, tele fájdalommal, tele bánattal és szenvedéssel, és a negyven napok alatt közöttünk is ott járt a kísértő és a mi szívünkben is megszólal ennek a népnek a régi hangja: ki tudja, szeret-e még Isten? Ki tudja, keres-e még Isten? Válassz mást magadnak helyette!

A mi életünkre is reáhull Isten szeretetének a fénye, meg a mi életvölgyünknek sok-sok kísértése, bűne és bánata.

Ebben a régi történetben, amikor Mózes jön lefele a hegyről, valami ének-szó hallatszik a táborból. Józsué azt mondja: bizonyára harci kiáltás szava hangzik, de felel Mózes: nem legyőzötteknek vagy győzedelmeseknek a kiáltása ez, éneklés hangját hallom én. Mózes tudja, messziről hallja már, hogy baj van a táborban.

Ez a tábor olyan volt, mint egy nagy gyülekezet, vagy akár egy kis család; ez a tábor olyan volt, mint egy emberi szív.

Most is jön valaki felénk. Aki jön, nagyobb Mózesnél. Jézus Krisztus jön felénk.

Vajon mit hall ki a szívünkéből?

Vajon mit hall ki a családból?

Vajon mi hallatszik ki a gyülekezetünkéből?

Vajon mi hallatszik ki az egyetemes anyaszentegyházból?

Vajon nem úgy van, hogy jön Jézus le a hegyről és megáll könnyesen és fájó szívvel, bánatosan és azt mondja: valami nincs rendben ebben az egyházban, valami nincs rendben ebben a családban, valami nincs rendben ebben a szívben?

Kihallatszik belőle, kisugárzik belőle vagy az önzés, vagy a hitetlenség, vagy az idegesség, vagy a bűn. Idegen hang hallatszik belőle.

Valamikor régen, a reformáció idején is idegen hang hallatszott ki az egyház táborából. A pénz szeretetének, a bűnbocsátó cédulák árusításának hangja, a pusztá emberi tanítás hangja és nem a Jézus tanításának hangja.

Valamikor régen így álltak meg az egyház határánál azok, akiknek égett

a szíve Jézus Krisztusért és tanításáért, valahogy így mondta Luther és Kálvin is: valami idegen hang van itt, nem az, aminek lennie kellene.

Valamikor régen, 1517 körül, így járt Jézus Krisztus az arany gyertyatartók, a gyülekezetek között, és így hallatszott az ő hangja: valami idegen hangot hallok, nem az én ígéret, nem az én szeretetem hangját, nem az én békességem szavát, nem az én bocsánatom hangját, valami más hang van az egyház táborában!

Nekünk, amikor reformációt ünnepelünk, akkor Isten Igéjének mérlegére kell tennünk a magunk szívét, a magunk családját és a mi nagy családjunkat, gyülekezetünket és egyházunkat, és azért kell sokat imádkoznunk, hogy ne legyen idegen hang közöttünk és bennünk, hanem csak a Jézus hangja.

Vajon csak a Jézus hangja hangzik otthonunkban?

Vajon soha nincs durva civódás?

Vajon soha nincs Istent káromló beszéd vagy Istent szidalmazó magaviselet?

Vajon a Jézus hangja van otthonunkban?

Vajon úgy tudjuk ebben a gyülekezetben szeretni egymást mi, akik egy templomban járunk és egy kenyérből veszünk úrvacsorát, mint Jézus igazi tanítványai, akiknek azt mondta hagyatékképpen: Onnan fogják megtudni, hogy az én tanítványaim vagytok, hogy egymást szeretni fogjátok!

Az Ige mérlegére kell tennünk az életünket, és imádkoznunk kell azért, hogy ne legyen idegen hang a mi szívünkben és életünkben!

Itt, a mi egyházunkban, a mi gyülekezeteinkben már nem arról van szó, hogy a tanítást kell megreformálni. A mi hitünket megreformálták már, a Jézus Krisztus tanításán alapszik; valami sokkal nehezebből van szó: az életünket kell megreformálni!

Az életünket és a szeretetünket kell odaigazítani hitünkhöz; amit a szánkkal vallunk, az után kéne igazodnia, mozdulnia szívünknek.

Arról van szó, hogy minden családi hajlék templom kéne hogy legyen; hogy ne idegen hang, hanem az élettársak és a gyermekek szívében a Jézus hangja szóljon s az ő szeretete legyen ott mindenütt!

Valami sokkal nagyobbról, sokkal komolyabbról van szó, mint arról, hogy egyszerűen elmondjuk a mi hitünk tartalmát. Arról van szó, hogy éljük ezt a hitet, hogy valóság, gyógyító szeretet következzen ebből a hitből.

Akkor és ott Mózes összetörte a Tízparancsolat két kőtábláját. Ahol idegen hanggal a szívünkben fogadják az Igét, ott összetörik az Ige. Vagy az Ige törik össze, vagy a szív törik össze, de az egyik összetörik. A kettő nem állhat töretlenül egymás mellett. Vagy az idegen hanggal tele szív, vagy az Isten Igéje, vagy az egyik vagy a másik törik össze.

Belép Mózes a táborba, összetöri az aranyborjút és megáll a tábor kapujában. Amikor látja ezt a megvadult népet, amelyik énekelve és ordibálva ott táncol az aranyborjú körül, azt mondja Mózes: "Aki az Úré, ide hozzám!"

Mi most nem öntünk aranyborjút, de azért vajon nem úgy van-e sokszor a mi életünkben is, hogy így táncolunk egy-egy bűn körül, a terveink, az önimádatunk, a szeretetlenség vagy a gyűlölet aranyborjúja körül, szinte beleszédülve a táncba? Belekerülünk egy bűn vagy egy bűnös szenvedély sodrásába, aztán rohanunk, és nincs időnk arra, hogy ünnepeljünk, nincs időnk arra, hogy valakinek megbocsássunk, hogy valakit megsegítsünk, nincs időnk arra, hogy megfogjuk Isten kezét. Belemerülünk valami nagy sodrásba, vagy csak egyszerűen a pénz keresésének és imádásának sodrásába, és elfelejtkezünk Istenről, ünnepről, emberségről és saját lelkünkéről.

Tele van láthatatlan aranyborjúval a világ, ami visszatart bennünket Istentől, Isten igaz imádásától és attól, hogy nekiadjuk igazán a szívünket!

Mózes megáll a kapuban, és azt mondja: "Aki az Úré, ide hozzám!"

1517-ben is, amikor Luther felszegezte a wittenbergi vártemplom kapujára a 95 tételt, akkor a kalapácsütések ezt zengték: aki az Úré, ide hozzám!

Úgy kezdődött a reformáció, hogy jött Jézus, és valaminek össze kellett törnie, vagy az ígének, vagy a szívnek, Isten azt akarta, hogy inkább a szívek törjenek össze. Isten azt akarja, hogy az Ige maradjon meg, és hangzott a kiáltás a reformátorok ajkáról; Luther, Kálvin, Zwingli és a mi reformátoraink ajkáról szerte a világon: "Aki az Úré, ide hozzám!"

És megindultak a Lévi fiai, megindultak azok, akik vágytak igazán Isten után, megindultak azok, akik vágytak igazán az Ige után. Megindultak leperzselte falvakból, nádasok mélyéről, a török pusztítások közepéből, és mentek az Úr felé. Gyülekezetek születtek, építették a hordozható, lábon álló templomokat, hogy ha egyik helyről elüldözték őket, akkor szétszedték és vitték tovább, felállították egy másik helyen, mert ott akartak lenni Istennél.

Most is szól a kiáltás: "Aki az Úré, ide hozzám!"

Mindig azt zengik a harangok is: "Aki az Úré, ide hozzám!"

Megdöbbenünk, amikor azt olvassuk, hogy odamentek a Lévi fiai Mózeshez, és Mózes így szólt hozzuk: "Azt mondja az Úr, Izrael Istene: kössön mindenitek kardot az oldalára, menjetek által és vissza a táboron egyik kaputól a másik kapuig, és ki-ki ölje meg az ő atyjafiát, barátját és rokonságát is!"

Beleszörnyül a szívünk, amikor halljuk ezt az Igét.

Ezt az Ószövetség véres világából való történetet.

Nekünk most mást parancsol Isten. De parancsa mégis valami hasonló dolog. Azt mondja nekünk is: ki-ki kössön kardot az oldalára, és menjen végig rokonságának, saját szűkebb családjának körén, és hívja új, hitvalló életre őket. Mert az a kard, amit nekünk ad az Isten, a Jelenések könyve szerint az Ige és a szeretet kétélű kardja. Ezt kötteti az oldalunkra, és így mondja nekünk: ki-ki menjen végig az ő rokonságának körén, a saját maga szívének pitvarán, és azt az idegen hangot, a szeretetlenség és a gyűlölet és önzés és felfuvalkodottság hangját ölje ki onnan. Ki-ki a saját rokonságával és saját magával kezdje, ki-ki a saját maga szívével kezdje, de szentelje kezét az Úrnak.

Az Ószövetség idején ez után a felhívás után háromezer halott maradt a földön.

Az első pünkösdkor, amikor felkötötték a lélek kardját az apostolok, ott maradt Jeruzsálemben háromezer igazán élő, aki megkeresztelkedett, és aki az első keresztyén gyülekezet tagja lett.

Amikor a test fegyverét kötjük fel, halottak maradnak a csatatéren.

Amikor a lélek fegyverét, akkor az Isten szerinti harc nyomán az élő halottakból igazán élők lesznek.

Neked is van egy kapud, elébe állít Isten. Nem Mózes, hanem Jézus Krisztus jön, és az ő szava zeng: "Aki az Úré, ide hozzám!"

Neked is van egy kapud, odaállít a te kapudba az Úr Isten, a te szíved kapujába, a te családod kapujába, a mi egyházunk kapujába, és azt mondja: kösd fel azt a kardot az oldaladra, és menj végig először a magad szívéden, hogy aztán tudjál gyógyítani másokat, és menj végig a rokonságodon, gyermekeiden, családodon, keresztyermekeden, szeretteiden, hogy maradjanak igazán élők a nyomodban!

Ezt kéri tőlünk a reformáció ünnepén a mi Istenünk!

Isten adja, hogy úgy legyen, hogy legyen a mi életünk örökké tartó reformáció, és ne legyen idegen hang sem a szívünkben, sem a családjunkban, sem a gyülekezetünkben, sem egyetemes egyházunkban!

Legyünk mi az elsők, akik Isten elé tárjuk szívünket, hogy Krisztus fegyvere - az Ige - megtisztítsa és élővé tegye, hogy általunk másokat is tudjon élővé és tisztává tenni. Ámen.

(Mutatvány az Út a pusztaságban címmel megjelent prédikációs kötetből.)

Ako Haarbeck
(Németország, Betmold)

Hat elmélkedés Jákóbról

1.

Példabeszédek 10,20

"Az Úr áldása gazdagít meg" - hirdeti egy régi példabeszéd. Őseink többféle változatban írták ezt a mondást házuk bejárata fölé. Mi mai emberek keveset vagy egyáltalán nem beszélünk az áldásról. Áldáskívánságainkat visszafogottan mondjuk el. "Minden jót", "Sok szerencsét", "Vigyázz magadra". Azért beszélünk ekképpen, mert tudjuk, hogy nem magától értetődő az, hogy a nap csak jót hozzon számunkra. Így vesszük körül szereteteinket jókívánságokkal, és a magunk számára is azt reméljük, hogy életünk emelkedőin és buktatóin megőrizhetjük jókedvünket, értelmesen cselekedhetünk, emberekkel és állatokkal összhangban élhetünk. Röviden: a nem magától értetődőt, Isten áldását reméljük.

A Biblia egyik legrégebbi iratában egy olyan embert mutat be számunkra, aki mindenáron arra törekszik, hogy áldást nyerjen. Fáradság, sőt durva család árán éri el végül hön kívánt célját. Az ember neve: Jákób. Számomra ez a Jákób, akitől nevemet is kölcsönözték, kissé mindig félelmetes volt. Egyáltalán nem illik bele polgári képzeletvilágomba, példaképnek sem jó. A nyelv ismerője számára neve a csalást, az álnokságot fejezi ki. Jákób, a csaló, a minden hájjal megkent. Mégis éppen ő az, aki óhajtja az áldást és azt meg is kapja.

De hát az áldás nincs összefüggésben a rendes életfolytatással? Rosszul vélekednek azok, akik úgy gondolkodnak, hogy jó sorsom kell hogy legyen, mert jóra igyekszem; vagy pedig: Istennek jónak kell lennie irányomban, mert én is törekszem, hogy jó legyek. Jákób mindenestre a saját maga előnyéért fáradozik; a jó vagy a rossz számára egészen közömbös. Magának Istennek is hasznossá kell tennie magát az ő előnyének az előmozdítása érdekében. De ennek elléne megáldatik, és egy teljes, értelmes, gazdag életet nyer.

Mindez felkelti kíváncsiságomat. Milyenek azok az utak, amelyek áldáshoz vezetnek, amelyet magam sem hozhatok létre, de amelyet elfogadhatok? Eleinte Jákób sem ismeri az áldás útját. Csupán azt tudja, hogy Isten megáldotta szüleit: Ábrahámot és Sárát, Izsákot és Rebekát. Így aztán Jákób arra számít: Isten az én életemet is megáldhatja.

Úgy vélem, hogy ezt a reménységet senkinek sem szabad feladnia; Számomra is készen van az áldás. Nekem is ajándékozhat Isten életörömet, mely maradandóbb a mindennapok jó kedélyénél. Még akkor is, ha a vallás és a hit előttünk idegen, még akkor is van-e valaki, aki meggátolhatna abban, hogy önmagunk vagy mások számára áldást és szerencsét kívánjunk? Kívánom, hogy Jákóbbal együtt mindnyájan elmondhassátok: nem szűnök meg jót remélni. Vagy pedig az ő szavait használva: "nem bocsátlak el, míg meg nem áldasz engem." Jézus Krisztusnak, a mi Urunknak nem volt sem könnyű, sem pedig hosszú az élete. Életében mégis túláradt az Isten áldása. Századokon át biztatja az embereket, hogy számítsanak Isten jóságára. Talán sikerül nektek is erre gondolni és ezt érvényesíteni. Az ismeretlen Isten. Az ismeretlen Isten számomra is tartogat még áldást, bármi következne is rám és mindnyájunkra.

A boldogság a menny ajándéka. Mindenki szeretné elérni, szereteteinknek pedig szívből kívánjuk, hogy elérjék. Azonban tudjuk, hogy a jókívánság egyedül nem gazdagít meg. A boldogságért tennünk is kell valamit. De mit? A Biblia első könyvének Jákóbja egészen modernül gondolkodik. Minden lehetőséget ki kell használnom, amit az élet felkínál nekem. Ennek megfelelően cselekszik. Egy szép napon páratlan lehetőséggel találkozik. Ikertestvére, Ézsau fáradtan és éhesen tér vissza a vadászatból. Az étel illata, amit Jákób készít, még tovább növeli éhségét, és így szól: "Öcsém, kérhetsz tőlem bármit, megadom, ha azonnal adsz nekem egy tál lencsét." "Kaphatsz - feleli Jákób -, de add nekem érte elsőszülöttségi jogodat." "Felőlem tied lehet elsőszülöttségem - mondja a testvér -, csak töltsd már tele a tányért." "Csakhogy szentül meg kell ígérned" - köti ki az öccse. "Amilyen szentül csak akarod" - fogadja Ézsau, és azonnal nekiesik az ételnek. Az ígélet érvényes: Jákób kicsalta az elsőszülöttségi jogot. Mekkora boldogság! Immár övé az atyai örökség. Áldás-e a boldogság?

Rebeka, az édesanya inkább szereti Jákóbot, mint a faragatlan Ézsaut. Kedvence boldogulásában segítkezni akar. Ezért felbuztatja, hogy orozza el bátyjától az atyai áldást. Ez sikerül is némi ügyeskedés árán. Izsák, az apa a sír szélén áll, és csaknem teljesen vak. Jákób kihasználja a helyzetet. A haldokló sátrába megy, és Ézsauinak adja ki magát, akit az áldás megillet.

A vénember nem veszi észre a csalást. Ünnepelesen mondja: "Isten meg fog áldani téged földdel, utódokkal és az ő segítségével -" bízzál benne." Így áldja meg az atya csaló fiát. Midőn megérkezik Ézsau, már késő. Oda az áldás. Dühében tombol, és bosszút esküszik: "Ha apám meghal, agyonverem a kölyköt." Komolyan gondolja ezt. Jákób csak szökve tud menekülni. Rebeka éppen csak átadja rokonsága címét, és Jákób már el is tűnik.

Isten áldását önhatalmúan akarta megszerezni. De közben mindent összeavart. Bátyját megcsalta, apját átejtette, anyja elhagyta, ő maga hazátlan lett. Félelmes mérleg. Nem azzal ártott, hogy a boldogságért és az áldásért személyesen fáradozott, hanem azzal, hogy szerencséjét testvére kárára kereste, ellopva annak áldását: ez a nyomorúság. Az, aki csak a maga számára akarja a maga boldogságát és áldását, az tévúton halad. Boldogulhat-e a Nyugat Kelet nélkül vagy ellen? Áldott lehetne-e Észak Dél kárára? A keresztényiség az iszlám rovására? Nincs áldás összetartás nélkül. Áldott az a nép, ahol a szolidaritás nem idegen fogalom. Isten nem engedi meg, hogy boldogságunkat mások boldogtalanságára építsük. Talán felrázott bennünket az atomháború és világossá tette, hogy az elektronikusan irányított fegyverek készítésénél és bevetésénél fontosabb a földnépeinek összefogása. Milyen nagy áldást jelentenek azok az emberek, aki azért fáradoznak, hogy másokat megértsenek, meghallgassanak és komolyan vegyenek és így nekik Isten gazdagságából valamit átadhassanak.

Gyakorta szoktunk áldást és boldogságot kívánni egymásnak, és nem csak ünnepi alkalmakon. De valóban szükségünk van-e Isten áldására akkor is, amikor jól megy dolgunk? Van-e szükségünk Isten áldására, amikor némileg egészségesek vagyunk? Vagy az áldás csak a földi jólét és jó szerencse egy másik kifejezése?

Az a Jákób, akiről a Biblia az atyák ősi történeteiben beszél, a pusztai menekülés idején tanulta meg, hogy mi is tulajdonképpen az áldás. Ez a felfedezés őt magát is meglepte. Ez a felfedezés az évezredek során nyitotta

meg mind a zsidók és a keresztyének, mind a moszlimok szemét, hogy megismerhessék azt, hogy miben is áll tulajdonképpen az az áldás, amit Isten kíván adni az ő embereinek.

Jákób a pusztában haladó úttól elfáradva, feje alatt egy kővel elalszik. Álmodik. Álma nagy és erős. Egy végtelen létrán fel és alá szálló angyalokat lát. Isten fényes dicsőségét látja, és a megnyilatkozott egek alatt önmagát. Egybeálmodja a mennyet és a földet. Amint felébred, hajléktalanul és védelem nélkül, továbbra is a pusztában találja magát. Közben azonban minden megváltozott. Jákób megérti, hogy az áldás és a boldogság több, mint ahogy róla álmodni lehet. Az áldás a nyitott menny alatti élet, az áldás az Isten barátságában való élet. Az áldás annak bizonyossága, hogy a föld és a menny nem választható szét. Lakhatsz akár a pusztában is, és mégis nyitva van a menny fölötted. Egyedül lehetsz, de közben Isten a barátod. Bár bűnös vagy, mégis szabad élned, ha csüggedten is, teljes bátorsággal. Az élet sivatagának közepén is el vagy rejtve Istenben. Jákóbot teljesen lenyűgözi álma, amelyben Isten szól hozzá. Az a kő, amelyben éppen most fejét nyugtatja, olyan emlékmű alapja lesz, amely minden időben erre a találkozásra kell hogy emlékeztessen. És Jákób azt a helyet, ahol a menny és a föld találkoztak, Béthelnek, azaz Isten házának nevezi. Több mint egy évezred múltán Jézus felidézi ezt a Jákób-történetet, s azt mondja barátainak: Általam a megnyílt egeket és az Isten felé és alá szálló angyalait fogjátok látni. Meg fogjátok tapasztalni, hogy Isten barátsága biztonságot és jövődöt ajándékoz nektek. És valóban: erő és tanítás a mennyből száll alá életünkbe. A föld minden gazdagsága nem képes helyettesíteni Isten barátságát. A megnyílt menny nélkül pokollá lenne a föld.

A megnyílt menny alatt pedig kézzelfoghatóan megváltoznak e föld realitásai. Erre nézve számtalan példát találunk.

A piaccgazdaság például áldás, mert megteremti a jólét és a társadalmi védettség feltételeit. De a nyitott menny alatt azt is felismerem, hogy az élet több, mint piaccgazdaság, több, mint verseny és nyereségnövelés. Mert az ember nem csak kenyérral él. De így is mondhatom: sikerben és elismerésben való részesedés az ember számára áldás. De milyen hamar megromlik ez az áldás, ha közben elfeledkezünk Istenről és embertársainkról! Ám az életnek van egy másik oldala is. Az erőtlenséget, a sikertelenséget és a félelmet is el tudom fogadni Isten nyitott ege alatt, ha bizonyos vagyok Isten barátságában.

Isten barátsága e napon is követni akar bennünket. Micsoda áldás ez!

4.

1Mózes 29.30.31.

Észre kell vennünk és meg kell tanulnunk, hogy az élet boldogsága nem csupán a szerencsés eseményekben - mint például a bő termés vagy a különös eredményesség és megtiszteltetés -, hanem a mindennapok apró, gyakran nehéznek tűnő történéseiben is megtalálható. Jákóbnak, bibliai történetünk szereplőjének, aki megszállottan kereste az áldást, sokáig kellett ezt a leckét tanulnia. Húsz éven keresztül kellett vendégmunkásként nyomorognia, miután testvére fenyegető bosszúja elől menekült. Hála Istennek van egy nagybácsija külföldön, akit közmondásosan a "hosszú" Lábánnak neveznek. Ő az, aki befogadja, és a nyájánál ad munkát neki. Egyre nagyobb számú állatot bíz rá. Így idővel Jákób munkája megnehezedik. Előre kell megvédenie, felismernie és kivédenie azokat a veszedelmeket, melyek a vadállatok, a fosztogató beduinok, az alattomos betegségek, az éhség és a szomjúság által fenyegetik a nyájakat. Fáradozásai közepette örömet jelent számára a Rákhel iránti forró szerelme. Hét évig szolgál Lábánnak, hogy végül Rákhelt fizetesként feleségül vehesse. "A hét év úgy letelt, mintha csak hét nap lett volna" - mondja ez a régi elbeszélés. De amint a nászéjszaka utáni reggel elérkezik, Jákób becsapva érzi magát. Ugyanis Lábán az ott divatozó menyasszonyi fátyollal elfedezve nem az igazi mátkát adta Jákóbnak, hanem

a kevésbé vonzó idősebb nővért, Leát. Amikor Jákób dühösen tiltakozik, már késő. Az álarával házasodott össze. Most a csalót csalták meg. Igaz ugyan, hogy Lábán kész Rákhelt is hozzáadni, viszont érette másik hét évét kell ingyen dolgoznia. Végre családtagnak számít, de még mindig arcátlanul kihasználják. A beígért fizetést Jákób nem kapja meg. Éreztetik vele, hogy kívülálló, hogy idegen. Sátraiban az asszonyok szüntelenül veszekednek. A szeretett Rákhel hosszú ideig meddő marad, míg Lea egyik fiút a másik után szüli. Jákób szolgálóival való szerelmi kalandja is növeli utódainak számát, míg végül Rákhelnek is fia születik, József. De második fia, Benjámín születése alkalmával meghal. Kapcsolata Lábán belső családjával egyre nehezül, mert az növekvő ellenszenvvel szemléli, hogy Jákób mindenféle cselfogással jólétét és befolyását miként növeli. Végül kivonja magát Jákób a feszült helyzetből. Ismét menekül, de most nagy nyájak, tetterős férfiak és Isten nagy ajándékként 12 fia kísérik. Áldott és boldog ember lett? Jákób valóban így imádkozik: "Kisebb vagyok minden jótéteményednél és minden hűségednél, melyet a te szolgálóddal cselekedtél." Utólag ismeri meg emelkedéseiben és hanyatlásaiban, életének kuszáltságában és csalódásaiban, a sikerekben, a szenvedésben és az örömben Isten áldó kezét.

Miért ismerjük fel mindig oly későre Isten jóságos segítségét és áldását? Miért akarunk "add meg uram Isten, de most azonnal" jegyében mindig sikeresek, boldogok és biztoztítottak lenni? "El ne felejtkezzél semmi jótéteményéről" tanít a zsoltár. A népi bölcsesség pedig így szól: "Szeresd a sorsodat, mert ez Isten útja a lelked felé."

5.

1Mózes 32

Több mint húsz évet kellett Jákóbnak idegen földön élnie és dolgoznia. Most, végre elérve a jólétet, hazamerészkedik atyái földjére. Reméli, hogy Ézsauval is megegyezésre jut, akit évtizedekkel előbb álnokul rászédett és megcsalt. Minden nyájával, cselédjével, szolgálóival és tizenkét fiával hazafelé vonul. Ézsau, mihelyt ennek hírért vette, azonnal 400 fegyveressel család testvére fogadására indul. Jákób megijed és úgy érzi, hogy eljött a vég. Ézsau, a bátyám most le fog számolni velem. Egyébként is kiérdemeltem ezt. Csakhogy Jákób nem az az ember, aki egykönnyen feladja. A csordákat szétosztja, hogy ne essék minden egyszerre Ézsau kezébe. Követeket küld, akiknek az a feladata, hogy a közeledőket nagy ajándékokkal áthangeljék. Mindenekelőtt Jákób megpróbálja nagy családját biztonságba helyezni. A döntő nap előestéjén Jákób visszavonul. Imádkozni és elmélkedni akar, erőt kíván gyűjteni a következő napra. A völgybeli magányban Jákóbot váratlanul támadás éri. Észrevétlenül harcba, tusába keveredik. Ismeretlen támadója erősnek és legyőzhetetlennek tűnik. A harc néma és elkeseredett. Jákób érzi; a félelmes idegen erősebb nála. Félelem szállja meg, de tovább küzd. A csípőjét ütés találja el. Fájdalmában csaknem eszméletét veszti, mégis tovább harcol. Végre azt mondja az idegen: "Bocsáss el engem, mert feljött a hajnal." Jákób, aki egyébként már rég sejti, hogy nagy hatalmú idegen személyében titokzatos módon Istennel harcol, így felel: "Nem bocsátalak el, amíg meg nem áldasz engem." Az idegen megkérdezi: "Mi a te neved?" Jákób most kimondja nem túlságosan dicséretes nevét: "Jákób a nevem, Jákób, a csaló. De te is mondd meg, kérlek, a te nevedet." Az idegen azonban nem árulja el a nevét. "Úgyis idegen maradok számodra. Ugyan miért kérdezed az én nevedet? Inkább megáldalak téged. És a jövőben Izrael lesz a neved, mert Istennel harcoltál és győztél."

Jákób otthagyja a küzdőteret, és a Jabbók mély révén családjához megy. A nap épp most jön fel. Jákób sántít, csípője megsérült, de nagy belső erőt érez. Most már jöhet, aminek jönnie kell. Isten mellett van. Megerősítette rajtam az áldását. Küzdenem kellett. Feltámadt ellenem gonosz múltam. Félelmem. Erőtlenységem. Minden ellenem fordult, maga Isten is. De legyőzöttként is győztem. Mi bajom eshet még? Isten ellenségem volt, mégis megáldott engem. Ha Isten velem, akkor kicsoda ellenem? A keresztyének énekeskönyvében is

megtalálhatók e szavak. Létfontosságú, hogy különösen nagy harcok idején felidézünk azokat. Azért halt meg és támadt fel Jézus Krisztus, hogy mi minden kételkedésünk ellenére is higgyünk és elmondhassuk: "Isten velem van, semmi sem tud elszakítani az ő szeretetétől. Sem életharcom, sem hálál-tusám. Semmi sem szakíthat el minket az Isten szerelmétől, amely az Úr Jézus Krisztusban van.

6.

1Mózes 33

Jákób története annak az embernek a története, akit Isten különösképpen megáldott, és akit zsidók, keresztyének és muzulmánok egyaránt a hit példa-képe gyanánt tisztelnek, szerencsés kimenetelű. E történet egy nagy kibéküléssel végződik. Az előbb még attól kellett félnie, hogy Ézsau bosszút áll az elszenvedett igazságtalanság miatt és leszámol vele. Hisz elcsalta tőle elsőszülöttségi jogát és az ezzel együtt járó áldást. Ézsau mégis gyűlölet és bosszúvágy nélkül jön elébe. Megindulva öleli át öccsét, és hogyléte felől érdeklődik. Jákób nem érti, miként is lehetséges ez. Lehetséges ekkora nagyszívűség az egykor elidegenedett testvérek között? Túláradó örömmel mutatja be Ézsauak asszonyait, gyermekeit és az egész kíséretét. Vagyona felét bátyjának ajándékozta. Ézsau eleinte nem akarja elfogadni a fölöt-tébb nagy kibékülési ajándékot. De Jákób erősködik és biztatja: "Fogadd el tulajdonodként a barmokat és a pásztorokat. Én is ajándékba kaptam. Isten adta nekem." Ézsau a megbékélés fölötti örömeiben kijelenti: "Ezentúl mindig és mindenben együtt maradunk atyáink és anyáink földjén." Jákób azonban józanabb marad. Így gondolkodik: mi ketten nagyon elütünk egymástól. Egészen újabb harc támadhat közöttünk, ami megrontaná megbékélésünket. Óvatosan hozza ezt bátyja tudomására: Békességünk van egymással, és jobb, ha jó szomszédként ki-ki magának él. Ézsau egyetért vele. Úgy maradnak egymás közelében, ha nem lesznek egymás útjában.

Isten áldásához tartozik a béke. A békesség velejárója az osztozkodás képessége, a megosztás, a részadás és a rész átvétele. Az osztozkodáshoz viszont hozzátartozik a következő felismerés: minden, amit csak magaménak mondhatok, az az Isten adománya, mondhatni a kölcsön elkötelező ajándéka. A békesség annyira drága, hogy képesek vagyunk érette lemondani arról, amit "minket megillető jognak nevezünk". Bizonyos, hogy Ézsau jogot formálhatott magának az öccse marhájának tetemes részére. Természetesen Jákób is minden eszközzel védekezhetett volna. De vajon megérte volna? Áldott az az ember, aki megtalálja a békességhez vezető békés utat, aki a megbékélést győzelemre juttatja. Áldott az a nép, melynek imádkozói a maguk és mások számára Isten áldásáért esedeznek.

Nem adom még fel azt a reményt, hogy a megnyílt egek alatt a mi történelmünk is jóra fordul. Keletnek, és Nyugatnak, Északnak és Délnek közös jólétre, békességre, közös intézményekre van szüksége, melyek elősegítik a jogosságot és a megbékélést. Meg kell tanulnunk beszélgetni a különféle érdekeinkről, szokásainkról, lehetőségeinkről és hitünkéről, anélkül hogy egymást kölcsönösen háttérbe szorítanánk vagy fenyegetnénk. Ezért érdemes imádkozni és dolgozni. Hosszú az út addig, amíg minden embert testvérként így fog imádkozni: "Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben..." Azonban már most kérhetjük Istent: Te, Uram, kezeden tartod széles e világot, úgy fordulhatsz az emberek szíve felé, miként az jólesik neked; és így add kegyelmedet. Ámen.

Fordította és textusokkal ellátta: Balogh Béla
(Románia, Kolozsvár)

R. Buick Knox
(Írország, Belfast)

Az Úr háza

Alapige: Zsoltárok 122,1

Ezt a hálaéneket énekelték a zsidó zarándokok, amikor a jeruzsálemi templomba mentek istentiszteletre. A keresztyének átvették a zsoltárokat, és arra használták fel ezeket, hogy tiszteletüket fejezzék ki Ábrahám, Izsák és Jákób Istené iránt, azaz Isten iránt, aki a mi Urunk Jézus Krisztus által jelentette ki magát. Ezt a zsoltárt különösképpen kedvelték a keresztyének, főleg a református családhoz tartozó keresztyének, akik azt a jogot, hogy összegyűljenek és istentiszteletet tartsanak, évekig tartó küzdelem, üldöztetés és csapások árán nyerték el.

Az embereknek számos okuk van örvideni, ha Isten házában istentiszteletre összegyűlhetnek.

Először azért, mert Isten háza az istentisztelet háza, ahol a zsoltárok és egyházi énekek összekapcsolnak bennünket egymással és ezáltal az elmúlt korokban mind a zsidó népet, mind a keresztyén nemzedéket összekötő istentisztelettel; a mi istentiszteletünk belekapcsolódik a világ különböző országaiban tartott istentiszteletbe, valamint a megváltottak mennyei seregének szüntelen tartó istentiszteletébe.

Másodsorban azért, mert Isten háza az imádság háza, ahol hódolattal hajlunk meg a mindenható Isten előtt, a nagy teremtő és kegyelmes megváltó előtt, és tisztelettel és hálaadással fordulunk hozzá mint Atyához.

Köszönetet mondunk a mindennapi kenyérért, és imádkozunk a mindennapi kenyérért.

Bűnbocsánatért könyörgünk és várjuk a Jézus kegyes ígését: "Megbocsátatnak néked a te bűneid."

Erőért esdeklünk, hogy megtanulhassuk Isten akaratát követni, és kérjük őt, hogy erősítsen meg a kísértés órájában és szabadítson meg minket a gonosztól.

Isten országának eljöveteleért imádkozunk, bízva abban, hogy Jézus győzelme által az ország már az ő tulajdonában van.

Mindezek részei annak az imádságnak, melyet az Úr tanított nekünk, és amely minden imádságunkat magába foglalja.

Harmadsorban Isten háza a Szentírásnak, Isten Igéjének a háza. Itt találjuk meg a hit bizonyosságát, Isten népének történetét Ábrahám, Izsák, Jákób, József, Mózes és Dávid alakján keresztül. Hallgatjuk a bibliaolvasást, hallunk azokról a szörnyű tettekről, melyeket Isten nevében követtek el. Megtudjuk, hogy milyen lassan ismerték meg az egyedüli, örökkévaló és szent, igaz és kegyelmes Isten valóságos arcát. Megismerjük Isten türelmét és kitartását, ahogyan előkészítette azt, hogy Fiát érettünk halálra adja. Amikor Jézus történetét hallgatjuk, és elérkezünk annak tetőfokára, az ő keresztre feszítéséhez és feltámadásához, a kegyelmes és dicsőséges Istennel találkozunk, azzal az Istennel, aki a mi életünket, engedelmisségünket és bizodalunkat követeli.

Mindezeket elnyerjük az Ige házában. Arra hívtunk, hogy a Szentírás szavait olvassuk, megértsük és megtanuljuk, úgy, hogy ezeken keresztül meghalljuk az Igét és felismerjük benne a megváltást.

Negyedsorban Isten háza az igehirdetés háza. Ez a keresztség és az úrvacsora sákramentuma mellett a református egyházak életének központi sajátossága. A sokszínű bibliai tanítások és történetek magyarázatot igényelnek. A Bibliát olyan írók írásaiból állították össze, akik különböző korokban és helyeken éltek és különböző nyelven írtak. Az igehallgatóknak

szükségük van arra, hogy megismerjék a történeti hátteret, a környezetet és az írók szavainak jelentését, azt, hogy miként kell a történetek fordulópontjait és csúcspontjait értelmezni, valamint azt, hogy ezek hogyan viszonyulnak a mi életünkhöz. Ebből következik annak a szükségessége, hogy az ígéhirdetés a biblia tükrében megláttassa a hallgatókkal Isten dicsőségét és irgalmát. A prédikációk mulandók. Prédikációk milliói hangzottak el az évszázadok folyamán, és feledésbe merültek. Prédikációk ezrei jelentek meg nyomtatásban különböző nyelveken, de legtöbbször a könyvtárak polcain nyugszik; csak egynéhány ismeretes közülük, mint például az Aranyszájú Szent János, a több mint ezeröttszáz évvel ezelőtt élt konstantinápolyi nagy prédikátor beszédei, melyek ma is maradandó irodalmi értékét képviselik. Mégis, bármennyire mulandók is a prédikációk, ezek a kegyelem eszközeiként szolgáltak; rajtuk keresztül tanították az evangéliumot, és a Szentírás szavain keresztül Isten ígéje bűnbánatra, hitre és engedelmességre hívta fel a hallgatókat.

Ötödösorban Isten háza a kihívás háza. Itt az ígehallgatók Jézus Krisztus által a megváltás örömezenetével találkoznak, és azzal a kéréssel, hogy életmódjukon változtassanak és váljanak Jézus Krisztus tanítványává. Itt szembekerülnek a Krisztussal való gazdag új életre vonatkozó hívással, őt szolgálva, a mindennapi életben is az ő akaratának követését keresve.

Hatodösorban Isten háza a hit háza. Krisztus népe itt megvallja hitét arról, hogy Jézus Krisztus az Úr. E központi keresztyén kijelentés mellett megvallják hitüket arról, hogy Isten a Teremtő, az igazságos Úr és a kegyelmes Atya; megvallják hitüket arról, hogy Isten a teremtés művén keresztül szól hozzánk, és mindenek fölött Jézus Krisztuson, az Élő Igén, a kegyelmes Megváltón keresztül is hitvallást tesznek arról, hogy Isten az ő gondviselése, igazságos ítélete és a Szentlélek munkája által vezette az emberiség életét a különböző korokon keresztül. A Szentlélek segíti azokat, akik a Krisztus útját keresik. A Szentháromság Istenbe vetett hit lett a hitvallástétele azoknak, akik a különböző korokban jóban és rosszban, néha erőtlennül, gyakran kísértések, kétségek és félelmek közepette a reménységben és a bizalomban mégis kitartva tisztelték az Urat. Az ő hitüket dicsőség koronázza, és ők, velünk együtt, akik még e földön élünk, dicsőítik Istent, aki megváltott minket és arra hívott el, hogy tanítványai legyünk.

Ezért újult hittel és reménységgel lépjük át újból és újból Isten házána küszöbét. Ámen.

Fordította: Geréb Erzsébet
(Románia, Kolozsvár)

Kozma Zsolt
(Románia, Kolozsvár)

Új fogadalom az Úr előtt

Alapige: 2Krónika 34,29-33
Bibliaolvasás: 2Krónika 34,14-21

Mintha csak évfordulós esemény lenne az, ami itt Kr. e. 622-ben történik Júda országában. Azelőtt 300 esztendővel, 922-ben szakadt ketté az ország Salamon uralkodása után. Azelőtt 100 esztendővel, 722-ben esik el Samária és semmisül meg Izrael, az északi ország, s most külső és belső jelek mutatják, hogy Júda is veszélyben van. Júdától keletre egy ősi civilizáció indult hanyatlásnak, AsszírIA utolsó éveit éli, Asszurbanipál, az utolsó nagy uralkodó még lemásolhatja a régi babiloni mondákat, s talán ezzel a könyvtárral akarja emlékeztetni kortársait és utódait a dicső múltra. Ugyanez

vezeti Egyiptomban a 26. fáraó dinasztiát, amely fel akarja újíttani a piramisok korának kultúráját. De az egész ókori világ forrongóban, pusztulóban van, s valahol ezt Isten népének is meg kell sínylenie.

Belül az országban Zofóniás próféta ostorozza a királyt és a nép kultuszai és erkölcsi bűneit. De eljut-e a királyig, hát a népig ez a lelkiismeret-éberesztő prófécia? Hát a Jeremiásé, aki hat évvel azelőtt indult el, hogy templom és király ellenében felvegye a küzdelmet "az Úr szólt" egyetlen prófétái fegyverével.

A külső és belső körülmények mellett ott van egy lényeges, az akkori életet jelentősen meghatározó tényező: Jósiás király, aki évekkel ezelőtt megkezdte az asszír kultusz megszüntetését és beindítja a jeruzsálemi templom restaurálását.

Egy olyan egyház- és néphelyzet ez, amelyben mi is külső, belső és személyi tényezőktől meghatározottan éljük életünket. A múltba tekintés törekvését figyelhetjük meg, az ítéletes prófécia megújulását, jeleket és jelenségeket, amelyek a mai élet eszmei és energiaválságában valamilyen megoldást szeretnének adni. Szétszórtuk életünket, s nincs, aki egységes eligazítást adna kérdéseinkben. Keressük atyáinkat, de nem találjuk meg atyáink Istenét, kutatjuk a jövőt, s ott csak megcsonkított magunkat vagy a megsemmisített világot látjuk. Ez az egész helyzet a Kr. e. 7. században azt mutatja meg, hogy jószándékból fakadó javítgatásokkal nem lehet megmenteni az életet.

A bizonytalan és zűrzavaros hangok fölött határozott és erős kiáltás ez, amit Hilkia pap jelent Sáfánnak, az íródeáknak: a törvénykönyvet megtaláltam! A meglévő, de eddig elrejtett Igét megtalálják és felolvassák a király előtt, majd maga Jósiás olvassa fel az egész nép előtt. Ez a történet azt mutatja meg, mit jelent Isten felfedezett Igéjének hatása a király életére, az istentiszteletre és az egész nép életére nézve.

I.

Jósiás király okos és jószándékú vezére a pusztulás szélén álló Júdának: megszabadítja országát az Asszíriának fizetett adótól, beindítja a jeruzsálemi templom restaurálását. Életére és kormányzására azonban nem a személyes erőforrásokból táplálkozó buzgóság volt elhatározó, hanem találkozás a törvényével.

A megtérésnek, az új élet megindulásának van egy magja, egy kezdeti eseménye, s ez mindig az Isten Igéjével való találkozás. Ha valamit hiányolhatunk magunkból, az éppen az az élmény, hogy Isten kijelentette magát és mi megtaláltuk ezt az éppen hozzánk szóló üzenetet. Isten megdöbbent: lelkipásztort és gyülekezetet egyaránt - mi pedig hétköznapi eseményként olvassuk-hallgatjuk az Igét. Isten mást mond nekünk, mint amit eddig hallottunk, mint ahogy egészen más volt a megtalált törvény, mint amit addig ismertek ott Júdában - most valami eddig nem hallottat olvasnak ott fel - mi pedig egykedvűen besoroljuk ezt a páratlan beszédet a logionok sorába, és felépítjük a magunk izmusait.

Itt egy királyról beszél az Ige, akit Isten odaállított népének élére, olyan tekintéllyel, hogy papoknak, prófétáknak parancsolt, s most Isten ezt az egy embert ragadja meg és igázza le Igéjének erejével, hogy kezéből nőjön ki ez egész nép megújult élete. Az egész úgynevezett deuteronomiumi reformot s az azt követő megújult életet Jósiás királynak Isten által megragadott életéből kell és lehet megérteni. Minden korok egyházi életének megújítását Isten úgy kezdte, kezdi el, hogy egyeseket ragadott meg, nyugozott le, tisztított az egyéni kétségbeesés és bűnbánat ruhát megszagató állapotába, mint Jósiást (13,19). Luther nem indulhatott volna el Wormsba, ha előzőleg nem találja meg a Római levelet és nem roskad össze a kegyelmes Isten előtt. Nem várhatjuk gyülekezeteink életének megváltozását addig, amíg lelkipásztoraink nem kerülnek Isten Igéjének uralma alá. De ha ez megtörténik és ahol ez megtörténik, akkor és ott az Isten Igéje által fogva tartott lelkipásztor olyan új tekintéllyel rendelkezik, amelynek mindenki engedelmess-

kedik, mint itt a papok, próféták, vének, az egész nép Jeruzsálemben, vagy amilyenell Kálvin János keresztülvitte az Isten által meghatározott akarátát Genfben.

Miután a felsereglett gyülekezet előtt felolvassa a törvényt, maga Jósiás az egész nép füle hallatára fogadást tesz. Lelkipásztoraink bűnbánata, ruhamegszaggató magukba szállása a gyülekezet előtt ismeretlen cselekedet maradhat, de az önelkötelezésnek, ami itt elhangzik, az egész nép tanúja kell hogy legyen. Jósiás a templomban "Isten előtt" tesz fogadalmat, de a népnek ismernie kell azt a tényt, hallania kell ezt az ünnepélyes elhatározást, amelyben visszacseng Józsué fogadalma a sikemi országgyűlésen: én és az én házam az Úrnak szolgálunk (Józsué 24,15).

A fogalom kettős tartalmú: Jósiás az Urat követi, szó szerint az Úr után jár, s ez egy egész életnek az Isten hatalma alá rendelését jelenti. Nem tudjuk felfogni eléggé annak a ténynek a jelentőségét, hogy egy gyülekezet lelkipásztora, vezére az Úr után jár. S ez nemcsak az egyéni élet bálványrombolását jelenti - azt is -, hanem a szövetség írott Igéjének a megőrzését is. Mikor arról hallunk, hogy a lelkipásztoroknak meg kell őrizniük Isten írott Igéjét, mindig arra gondolunk, hogy valamilyen szószéki magasságban, tiszta elegyítetlenségben kell ezt tennünk. Pedig itt nyilvánvalóan úgy kell megőrizni Isten írott Igéjét, hogy cselekedjük azt. Az Írás által meghatározott lelkipásztori szolgálat nemcsak íráshűséget, a homiletikában vagy liturgiában érvényesített sola scripturát jelenti, hanem azt, hogy a király, a vezér-lelkipásztor egész életében, minden cselekedetében a szövetségben ezt az Igéjét engedi érvényesülni. Számunkra sokszor az írás csupán textustár, s legnagyobb gondunk a textus feltalálása. De itt, amikor feltalálják Isten írott beszédét, Jósiás úgy olvassa el és úgy olvassa fel, mint ami egész életének a textusa. Luthernek, Kálvinnak az egész élete Isten Igéjének a fogságába került, s enélkül nem újultak volna meg azok a gyülekezetek sem, amelyekben szolgáltak.

De az a tény, hogy Jósiás az Urat követte, az Úr után járt, nem egy akármilyen kegyes vagy a hagyományokon alapuló szövetségi hűséget jelentett, hanem éppen az írott és megtalált Ige szerinti életfolytatást. Ha az első hozzánk szóló kérdés az volt: hogyan tudunk medőbbenni és bűnbánatot tartani akkor, amikor Isten Igéje jelentkezik életünkben, a második az: vajon megszabja-e az Ige nemcsak szolgálatunkat, hanem egész életvitelünket? Csak egy ilyen elkötelező nyilatkozattal és csak ennek a nyilatkozatnak a teljes érvényesítésével lehet valaki Isten népének vezérpásztora.

II.

Ez az Isten szolgálatára ajánlkozó, az Írás vonzáskörébe került megragadott élet először az istentiszteletre hatott ki. Nem tudjuk pontosan, hogy Jósiás előtt mennyire volt élő Júdában az istentisztelet. De azt igen, hogy elődjei közül Manassé megépítette a Baál és Asera oltárait a magaslatokon, hogy az asszíriai nap-hold isteneknek még a jeruzsálemi templomban is oltárt építettek, hogy fiait átvitte a tűzön és az országban helyet adott a jövendőmondóknak, varázslóknak, szemfényvesztőknek, ördögösöknek (33,1-10). Az istentisztelet megújítását Jósiás azzal kezdi, hogy Jeruzsálemet és környékét megtisztítja a bálványoktól, majd elrendeli a templom restaurálását, amit már 150 évvel azelőtt, Joás idejében tervbe vettek.

Ebbe a bálványoktól-szobroktól megtisztított és megújított templomba rendeli fel a király az ország előljáróit és népét. A templom újra megtelik, s akik feljönnek, nem valami jámborságból vagy kíváncsiságból teszik, hanem mert a király így rendeli. S ez a templomba felsereglett nép most nem látja az eddigi bálványokat, de hallja az Igét, felolvassák előtte a törvényt. Újból megszólal a törvényben a szövetségkötő Isten, az egész életre igényt tartó Úr, s a templom újból az igazi istentisztelet helyévé válik. Ebbe a templomba érdemes feljönni az asszír, majd később a babiloni veszély elől, s majd 2000 év múlva a török elől, mert itt otthonra talál a nép, mert itt a szövetség Ura szól, s mi ebben a megtisztított templomban vála-

szozhatunk, az Úr oltalmában bízva, és egymást is bátorítva: Erős várunk nekünk az Isten.

Az istentisztelet megújítása nemcsak azt jelentette, hogy Jósiás kihordatta a bálványokat a jeruzsálemi templomból, nemcsak egy képszobor nélküli, Ige-központú hajlékot jelent, sőt, elsősorban nem liturgiai reformot, úgy, ahogyan, egyházunk történelmében a tiszta tanítást, az Úr szövetségébe való visszaállást csak évtizedek után követte egy liturgiai reform, hanem azt, amit a 32. versben olvasunk, hogy Jósiás nemcsak a templomból, hanem az egész Izraelből eltávolította az utálatos bálványokat. Ha az egész 34. részt elolvassuk, az tűnik fel, hogy a jeruzsálemi templom megtisztítása még az Isten törvényének megtalálása előtt végbemegy, de itt most a király "Izrael fiainak egész országából" távolítja el az utálatosságokat.

Sokszor tettem fel a kérdést: vajon olyan sürgető istentiszteletünk reformálása, tényleg az az elsőrendű feladatunk, hogy liturgiai reformmal úgy mondj igéibbé tegyük az istentiszteletet? Nem az-e a helyzet, hogy egész bálványoktól burjánzott, kereszténynek nevezett életünkben, érvényt kellene szerezni a megtalált Igének és el kellene indítani a tiszta élet-istentiszteletet az egész Izraelben, a templom kivüli életünkben?

Ennek az egészen megújított életnek csak következménye az a nagyméretű hálaadó ünnep, amiről a felolvasott Ige utáni részben hallunk, amikor az egész nép "Júda és akik Izraelből jelen voltak" (35, 18), megtartották a páska hálaadó ünnepét.

Amit Isten kér ettől a mi sokszor templomba zárt és liturgiába merevedett egyházunktól, az az, hogy távolítsuk el egész életünkben mindazt, ami nem méltó az Isten szövetséges népéhez.

Az igazi kérdése ennek az Igének azonban az: hogyan vezet egy ember felismerése nemcsak az istentisztelet megújításához, hanem az egész nép reformációjához?

Azt, aminek itt meg kell történnie, Jósiás nem bocsátja népszavazásra, s még csak az egykori Kármel hegyi helyzet sem áll fenn, ahol választani kell az Úr és a Baál között, de meggyőződésről, sincs szó, csupán csak arról, hogy ez az Isten által megragadott élet erős kézzel érvényesítse Isten akaratát a nép között. Igen, Isten egyetlen embert ragadott meg, akinek az ő akaratát keresztülvívő vaskeze belenyúlt az istentisztelet életébe és irtott, pusztított. De megváltozott az élet Júdában?

Isten nem a királlyal kötött szövetséget és nem a templomot akarta elsősorban megtisztítani, hanem egykor a Sinai hegyénél, a Tízparancsolat közlésekor az egész népet magáévá fogadta. Ez az "egész nép", a nagy Izrael már sehol sincs, hiszen az ország 300 éve kettészakadt, de akik még megvannak, azok mind, "az egész nép kicsitől nagyig", ott vannak a templomban, s az Igétől elszakott fülük most meghallja a "szövetség könyvének beszédét". Nem tudjuk, hogy a szövetség Igéje tartalmilag mi volt. Egészen bizonyos, hogy szoros kapcsolatban állott azzal, ami számunkra a Mózes ötödik könyvében maradt fenn, s valószínű, hogy tartalmazta a Tízparancsolatot, "Az Úr, a mi Istenünk, egy Úr. Szeresd az Urat, teljes szívedből és elmédből" igéket, s benne lehetett a könyv végéről az áldás-átok kilátása helyezésé.

Azon ütközünk meg, hogy a kijelentésnek ilyen páratlan pillanatában Júda népe nem döbben meg, nem tart bűnbánatot és nem tér meg úgy, ahogyan máskor erről az Írásban olvasunk. Meggondolkoztat az is, hogy a reformáció századában is ilyen "lassú" volt a gyülekezeteinkhez az igeelfogadása, s az is, hogy egészen a mai napig Isten Igéjének hirdetése, bármennyire megdöbbentő is, nem indít egyszeri és véglleges életmegváltoztatásra.

Meg kell itt elégednünk azzal, amit az alapige mond: Isten népe egy gyülekezetként hallja a szövetség Igéjét. Van annyi bátorságunk és türelmünk, hogy ennek a hirdetett Igének a hatását Istennek az egyház életében munkálkodó Szentlelkére bizzuk?

Jósiás indítására az egész nép fogadást tesz Istennek, s ez egy átok-ál-

dás alatt tett "ráállás" a törvényre, önkötelező hitvallás, melyet gyülekezeteink tettek és tesznek Istennek és Isten előtt. Magunk felé intézett kérdésünk az: "születik-e gyülekezeteinkben és egyéni életünkben ilyen Isten mellé elkötelező fogadás?"

S ez a szóba tett fogadalom a szövetség szerinti cselekedetté válik Jeruzsálem lakóinak életében: Isten Szentlelke az Ige által nemcsak a reformáció nagy tetteit szüli, nemcsak a nagy, életeket meghatározó hitvallásokat; hanem azokat a kis mindennapi cselekvéseket, amelyeket Isten most számon kér református egyházunktól és személy szerint egyenként mindannyiunktól.

Az itt fogadást tett Jósias egész életében nem szakadt el az Úrtól; atyáik Istenétől. A szövetségi hűségről van itt szó; amit Isten nem egy nemzedéken mér le; hanem egyházának egész történelméi; de hiszem, hogy minden nemzedéktől számon kér. S ennek a mai istentiszteleti gyülekezetnek most s majd egykor oda kell állnia felelősségében Isten kérdező tekintete elé. A végső kérdés mindannyiunkban kimondatlanul is megvan: maradandó volt-e Jósias reformja? Az utótörténetben olvassuk Jósias fényes páskaünnepeléséről (35,1-19), s utána közvetlenül arról; hogy az utódkirályok; papi fejedelmek és az egész nép "szaporította a bűnt" (36,14); s végül arról; hogy kb. 30 év múlva az egész nép megsemmisül a babiloni fogságban; mert az Úr haragja felgejdt és nem volt segítség, menekülés (35,16). Hogyan látjuk ebben az utótörténetben magunkat majdnem 500 évvel a reformáció után? Az; amiről itt hallunk; az ószövetségi megváltásra váró világban történik; s Isten újszövetségi népe sokszor ószövetségi adventben élve s közben állandóan mondogatva azt; hogy az egyházat mindig reformálni kell; várja azt; amíg a Krisztusban valóssággá vált tiszta és új életbe véglegesen és megronthatatlanul felvétetik. Amén.

Érdeklődök a hitvallásunkban, hogy a reformáció óta mennyire tartjuk meg azokat a fogadásokat, amelyekkel Isten előtt köteleztük magunkat. Milyen mértékben tartjuk meg azokat a fogadásokat, amelyekkel Isten előtt köteleztük magunkat.

Claudette Marquet
(Franciaország; Párizs)

A hit általi megigazulás

Alapige: Róma 3/28 "Mert így van igazság minden embernek, akik nem igazulnak meg a törvény cselekedetei nélkül."

A Pál apostol római levelének ez a versé adta a szerzetes Luther Mártonnak az indító hatást.

Mert a reformáció elsősorban nem nyilvános esemény, hanem magáneseeménye egy olyan embernek, aki Isten előtt lelkipásztori felelősségében úgy határozott, hogy kimondja: nem! (Marc Lienhard).

Így született meg a protestáns tiltakozás. Ez a tiltakozás kezdetben nem gondolt egy új, az előzőnél hűségesebb és szebb egyház megalapítására. A reformáció nem tett mást, mint a színeére fordította azt, ami fonák volt: először jön Isten; előbb szolgálni kell; s csak azután következnek az egyházi intézmények. Az egyház csak Istennek és az Igének való engedelmisségben élhet.

De a protestáns tiltakozásnak vajon van-e még értelme a mi napjainkban? Vajon van-e még értelme ennek a tiltakozásnak azok számára, akik a protésztantizmusért követelőknek? Vajon van-e még értelme a keresztyének egyeteme számára? De vajon van-e még értelme mindazon kortársaink számára, akik nem tudnak megkülönböztetni egy katolikust egy protestánstól; vagy egy ortodoxtól; és akik nem látják világosan, hogy a mi régi egyházi veszekedéseink miben segítenek annak az üzenetnek a jobb megértésében; melynek, igényeink szerint; hordozói vagyunk?

"Az ember hit által igazul meg, a törvény cselekedetei nélkül." Vajon ez olyan kijelentés-e, melynek nyelvezete érthetetlen a kívülállóknak számára?

Kétségtelenül az, ha valaki a szöveg betűihez ragaszkodik. De egyszerű és időszzerű fogalmakkal is el lehet mondani azt, amit ez a tétel jelent: a teljes emberi élet végső igazsága nem ezekben az eseményekben van, hanem abban a valóságban, mely máshonnan érkezik, abban a valóságban, aki így nevezi önmagát: Isten.

A minden emberi élet végső igazsága nem a jó vagy a rossz cselekedetekben van: a végső igazság jelen van. Úgy vélem, hogy ez nagy akadályt jelent a kortárs szellemiségnek, mely az élőket és a dolgokat érdemük, sikerük, piaci árak szerint értékeli, mely egy vélemény igazságát támogatóik számából, egy életnek a bankszámla összegében mutatkozó eredményéből vagy az egyháznak a közvetlenül szemlélhető sikeréből ítéli meg.

Pál apostolnak és nyomában Luthernek és az evangélium többi nagy tanúinak az a korszakos felfedezése, hogy egy emberi élet, lett legyen az bárki, tett valami nagyot vagy nem tett semmit, csak azért elfogadható, mert Isten elfogadja azt. Hogy Isten bármelyik embert, lett legyen az bárki, minden előzetes feltétel és érdem nélkül ingyen befogadja és kíséri.

Az élet teljessége nem a siker, nem az eredményesség és nem a sikertelenség, hanem az Isten általi befogadás.

Ez pedig a hit általi megigazulás; egész egyszerűen azért van árnk Isten előtt, mert a megigazulás a cselekedetektől függetlenül létezik, vagyis függetlenül attól, hogy az ember mit akar vagy mit nem akar a mások vagy a maga szemében.

De szükséges-e újra hivatkoznunk rá? Isten nem teremtett sem zsidókat, sem keresztyéneket, és még kevésbé csak protestánsokat, Isten az emberiséget, vagyis általában embereket teremtett. És azokat szeretetből és nem egyházi számításból teremtette. Szükséges-e újra hivatkoznunk arra, hogy Isten egyetlen stratégiája az emberek iránti szabad, örvendező, nagylelkű és szolidáris akaratóból áll? Kit választott Isten? Isten a rosszul hívókért és rosszul biztosítottakért egy gyengét választott. Néha bizonyos önhitt keresztyének viselkedése sokkal inkább zavarja, mint elősegíti az emberek összességének a befogadását, aminek nincs más magyarázata, mint Isten szeretete.

Az egyedül hit általi megigazulás azt jelenti, hogy Isten szeret bennünket és általa mi is szeretni tudunk másokat. És vajon ki lenne kizárva ebből a szeretetből? Ki látna visszautasításra, hacsak nem a nagyon is emberi számitás akarna kizárni valakit?

Szinte hallom, amint néhányan azt kérdezik, hogy az üdvösség valószínűen vagy valószínűtlenül ettől meg ettől a személytől, ettől meg ettől az egyháztól, ettől meg ettől az emberi csoporttól függne, mintha az emberek vagy az egyház apparátusa rendelkezhetne Isten szabadságával. Egyedül Istené az ítélet, és semmiképpen sem az embereké: ennek a ténynek az újrafelfedezését köszönhetjük a Reformációnak.

De a mi értékes egyházaink, melyeket a reformáció figyelmeztet, vajon nem nagyon feledékenyek? Sőt még azok is, melyek a történelmi korban erősen emlékeznek? Vajon nem vált-e nagyon nehézé az örökség hordozása?

Érthetően gondot jelent a gyülekezetek maradandóságának biztosítása, pluralitásuk igazgatása, a más egyházakkal való boldog dialógus folytatása, a veszélyhelyzetben élők figyelemmel kísérése. Gondot jelent, mint mindig, akár az első, akár a tizenhetedik, akár a huszadik században az egyház ügyeinek ökumenikus dimenziókban való kitágítása, a világ, akarom mondani az Isten által teremtett emberiség ügyévé való kiszélesítése.

Mit akarhat egy olyan egyház, még ha protestáns is, még ha kellően reformálva van is, ha elfelejtkezik első missziójáról, arról a missziójáról, hogy Jézus Krisztusban Isten tanúja legyen a kortárs emberek és asszonyok között.

Hogyan hathat a hit által megigazulás nagyszerű tanítása, ha rangrejtve lakozik a múlt szellemi kincsei alatt? Hogyan hathat az a szilárd meggyőződés, hogy egyedül hit által minden élet megváltható és Isten kegyelme által valóban meg is van váltva, ha az egyház nem tud szebben élni és jobban bizonyosságot tenni?

A színére kell fordítanunk mindazt, ami ma a fonákján van. Ha Isten áll

a középpontban, akkor az ő szeretete a mi vak szemünkkel is láthatóvá válik fia, a názáreti Jézus által, aki emberi utakon halad előre, hogy jelezze az irányt, miként Atyja sem a zsinagógára, az egyház gépezetére volt először tekintettel.

Ő az, aki ma is éppen úgy, mint tegnap, arra hív, hogy ezeken az utakon járjunk. Ő az, aki ezeken az utakon számunkra jeleket ad és egyre vár bennünket, mivel ő ezen az úton már megelőzött bennünket.

Lehetséges, hogy ma számunkra még nem az a legfontosabb kérdés, ami itt felvetődik, tudniillik az a kérdés, hogy vajon holnap akár egyesülve, akár elkülönülve lesznek-e még keresztyén egyházak, olyan megnyugodott egyházak, melyek ellenálltak az időnek és a történelem viharainak?

De lesznek-e még holnap olyan férfiak és nők, akik készek lesznek kockáztatni életüket az evangéliumért, akik készek lesznek kinyilvánítani az időben és az idő ellenében, az egyházakban vagy az egyházakon kívül, politikai pártokban és kolostorokban, életük titkai közepette vagy nyilvános tereken, Rómában van Sao Paulóban azt a hitüket, hogy a világ nem folyik végzetszerűen elvesztésükre, mert Isten titokzatosan őrzi őket és Isten még mindig képes mindenképp javára az egyház átalakításán, reformálásán munkálkodni.

Vajon holnap lesznek-e még férfiak és asszonyok, akik bizonyosságot tesznek az evangélium igazságáról? És ezek mi leszünk-e? Ámen.

Fordította: Nagy László
(Románia, Kolozsvár)

Pierre Prigent
(Franciaország, Strasbourg)

Isten az, aki munkálja

Alapige: Filippi 2,12-13

Ez az évenként visszatérő vasárnap, amikor megemlékezünk a Reformációról.

Ez nem egy múzeumi látogatás, hanem arra az evangéliumra, arra az örömhíre való boldog és ünnepélyes emlékezés, melyet a reformátorok újra a keresztyén hit középpontjába állítottak.

Ezért nem tudjuk saját üdvösségünket megvalósítani. A mi jelenlegi és örökkévaló sorsunk előfeltételeit nem a mi kis sikereink és nem a mi parányi kudarcaink képezik.

Mielőtt bármit is megvalósítanánk mindabból, amit szeretnénk, Isten már szólt, és az ő szava élő, és ez a Jézus Krisztusban kinyilvánított élet az örök élet.

A Feltámadott minket testvéreivé fogad, és bennünket mind új teremtéseket az ő követésére hív. Ez a kegyelem. Ez a Reformáció üzenete. Ez az ige sokkal erősebb minden emberi erőnél.

Nos, ez a mai nap hangzó Ige a benne lévő exhortáció által egy szempillantásig úgy tetszik nekünk, mintha telve lenne humorral: Félelemmel és rettegéssel vigyétek végbe üdvösségeteket.

Maga Pál apostol írja ezt a filippibeliekhez intézett levélben.

Hallgassátok: Félelemmel és rettegéssel vigyétek végbe a ti üdvösségeteket, mert Isten az, aki munkálja bennetek mind az akarást, mind a munkálást.

Ebben nincs semmi ellentmondás. A reformátorok egészen egyszerűen azonnal arra a nagyon logikus kijelentésre emlékeztetnek bennünket, mely Istennel kezdődik, aki terjesztés céljából adja azt az elfogadó embernek.

És most az apostol tekintete alólról a magasba emelkedik. Így vesz részt annak az embernek a helyzetében, aki akár birtokolja az evangéliumot, akár

nem, Isten előtt felelősnek érzi magát; nagyon jól tudjuk mindnyájan, hogy felelni fogunk mindazért, amit teszünk és mondunk, mindazért, akik és amik vagyunk. És ez számunkra gyakran nyugtalanság tárgyát képezi.

Hallgassátok jól ezt a szuverén kijelentést, mely oly világosan hangzik és visszhangzik századokon keresztül. Ti, akik félelemmel és rettegéssel arra igyekeztek, hogy a szent Isten színe előtt éljetez, hagyjátok el félelmeteket. Mert ez a félelem boldog reménységgé változik, mert maga az a nyugtalanság, mely felindít és elindít az engedelmesség útján, vitathatatlan jele a kegyelmes Isten jelenlétének.

Ha én azt keresem, hogy az ő akarata szerint járjak, akkor az ő keze valósággal előretaszít engemet.

Ha én egy kicsit világítani tudok, akkor az - ő, csodák csodája - egészen az ő fénye.

Ha én néha-néha nagyon váratlanul, anélkül, hogy el tudtam volna határozni magam, eljutok arra a létre, hogy az élet Igéjének hordozója lehetek, akkor ez az én üdvösségem jele, akkor ez azt jelenti, hogy ő lakozik énbennem.

Nem vagyok kiszolgáltatva saját megbízhatatlan erőmnek. Az én istenem nem a bíró, aki mérleggel a kezében vár engem az utolsó napon. Ő jelen van már itt és most, a maga házává tesz engem, és ő maga valósítja meg énbennem mind az akarást, mind a munkálkodást.

És ez nagyon messzire terjed, egészen a lét legmélyéig hatol. És szerint úgy ismer meg engem, mint aki valójában vagyok. Egyedül Isten ismer engem, mert ő a teremtő, mert ő az új élet teremtője, amit néha-néha anélkül is felismerek, hogy kerestem volna azt.

Meglepetéssel és hálaadással ismerem fel most magamban a mást, én, aki egykor úgy véltem, hogy a természet és a szokás ereje által vagyok életre ítélve.

Vannak-e ilyen alkalmi meglepetéseitek, amikor meglepődtek egy-egy asszony vagy ember láttán azokban a pillanatokban, amikor olyan szavak hangzanak és visszhangoznak vagy olyan gesztusok mozdulnak körülöttetek, melyek nem innen alólról jönnek. Amikor a mi világunkban olyan nagylelkűség, olyan megértés, olyan tisztaság, olyan kezdet, olyan megbocsátás és olyan szeretet testesül meg, melyek felülmúlnak bennünket.

És itt és most, egy szempillantás alatt felbukkan e világban, a mi életünkben az az új valóság, annak az új teremtésnek egy darabocskája, akik vagyunk.

Ezek azok a végtelenül értékes sürgetések, melyeket örömmel, elismeréssel és csodálkozással kell fogadnunk. Isten belénk vési a maga nyomát és mi szemlélhetjük azt! Ekkor olyanok vagyunk, mint az a kertész, aki a maga sovány és csenevész ágásaiban felfedez egy olyan növényt, melyet nem ő vetett, és amelynek pompája elkápráztatja őt. Eltávolodnak-e ezért tőle, mert nem az ő műve? Nem, hanem sokkal inkább kinyílna a kegyelem előtt. Örvendezne annak, hogy éppen saját magának találta meg azt az új növényt, s a legnagyobb gondot fordítaná arra, hogy olyan érettségi állapotba juttassa, melyben rendkívüli kinyílását remélheti.

Isten keze taszít előre bennünket. Ő képes megvizsgálni gondolatainkat, és inspirálni tudja tetteinket. Engednünk kell az adott erőnek. Haladnunk kell előre.

Lehet, hogy minden egyes nap nem haladunk célegyenesen előre, de itt hagyjuk e földön a rólunk tanúszkodó nyomainkat. Ezt Isten kegyelméből létrehozzák azok számára az akarásnak és a munkálkodásnak azokat a látható és olvasható jegyeit, akik a világban jeleket és jegyeket keresnek. Mert az utat maga Isten jelöli ki, mutatja meg, miként egykor a bölcsenek a csillag.

Isten a mi kezünkbe fáklyát helyez, melyre vigyáznunk kell, miként őseinknek is vigyázniok kellett, s akik buzgón őrizték azokat a hamvakat, melyekből annak a tűznek az élénk lángjai születtek újjá, melyet nem ők találtak fel.

Nem mi találtuk fel ezt a tüzet, de éppen ez a mi legmagasabb emberi hivatásunk, hogy tápláljuk, megőrizzük és felkínáljuk mások számára is ezt a tüzet.

Vigyétek végbe üdvösségeteket, mert Isten maga az, aki munkálja mind az akarást, mind a munkálkodást. Ámen.

Fordította: Nagy László
(Románia, Kolozsvár)

Sergio Rostagno
(Olaszország, Róma)

Szabadságra hívatatok

Alapige: Galata 5,13

A keresztyén egység imahetének felelősei nem találhattak erre a napra lángolóbb, égetőbb témát, mint a szabadságét. Részükről ez igen bátor cselekedet. Mert a szabadság kérdése éppoly fontos a világban, mint a keresztyén egyházak egysége, ami talán az összehasonlítás rendjén kisebbnek tűnik. Gondolatainkat a szabadságra irányítva belesodor abba a harcba, amely ma a szabadság nevében mindenütt dúl a világban.

Azt kérdezem önmagamtól, vajon miként fog sikerülni kiragadnunk magunkat ebből, hogy a keresztyén világ egységéről beszéljünk, ami ennek a hétnek a legelső feladata. Talán azért történt ez így, hogy ne csak a magunk kérdésével foglalkozunk, hanem kényszerüljünk észrevenni a körülöttünk történő dolgokat is és ne késlekedjünk soká egy letűnő keresztyén civilizáció romjain, hanem többet nézzünk előre a horizontunkon kirajzolódó új világ felé.

Igaz, hogy mindig van lehetőség ez alól a kényszer alól elemenekülni és megmaradni bizonyos területen, uralva a helyzetet. Nemcsak lehetséges megmaradnunk egy ismert területen, hanem urai maradhatunk, ha - ahelyett, hogy szembesülnénk a szabadságért való harcban az ott küzdő legjobbakkal - egy zárt körben saját magunkkal küzdünk. Tudjuk jól, hogy elég volt annyit mondani, hogy az apostol nem említ mást itt, csak az úgynevezett keresztyéninek mondott szabadságot - és a kör bezárulna, minden rendbe jönne, a felidézett forradalmi zajok, miket kezdeményeztünk, elülnének és visszaszorulnának az egész világon várakozásra ítélve, hogy mi maradhassunk csöndben, elmélkedésekbe merülve ennek az ódon katedrálisnak a falai között.

Elegendő volna azt mondanunk, hogy Pál itt a keresztyén szabadságról beszél; nincsen semmi közös e szabadság (a mienk) és a között a szabadság között, amit a fekete, fehér vagy sárga népek ebben a világban hajszolnak. Megtesszük-e ezt a megkülönböztetést?

Az igazság az, hogy mindig is megtették. - És ha mindig megtették, hát miért vonjuk kétségbe jól megalapozottságát? A valóságban azt kellene tenni. Íme az igazság: Nem lehet zárt körben szabadságról beszélni. Nem lehet a keresztyén szabadságot a saját egyéni szabadsággal összetéveszteni, amely szükségszerűen hozzánk tartozik, mert mi olyan keresztyéneknek neveztetünk, akik a valóságban a világ szemében vagyunk keresztyének. Itt a helye annak, hogy mélyebben elgondolkozzunk azon, amit az apostol mond.

Elsősorban az a szabadság, amely csak saját magának, csak a saját falai között igazi, amelynek semmi köze a világban zajló dolgokhoz, az nem lehet igazán a keresztyén szabadság; szép lehet és a Szt. Pál korabeli filozófusoké lehet, akiket sztoikusoknak neveznek. Ők írták a legmélyebben szántó lapokat valamilyen transzcendens és intim szabadságról, amelyben az evilági tények szóba sem jönnek. Hallgassuk egyiküknek a nyilatkozatát: "Számomra nem létezik többé semmi olyan rossz, ami érinthetne; számomra nem létezik többé tolvajok, földrengések, csupa békesség minden, megzavarhatatlan nyugalom minden!"

Olyan szabadság ez, amely a földi élet semmilyen megnyilvánulását nem hajlandó komolyan venni. Zárt korban értelmezett szabadság ez, amelynek fő sajátossága az, hogy mindenfajta érzelmenek ellenkezője.

Márpedig nem! Mint keresztyének, nem menekülhetünk egy olyan szabadságba, ahol csak örvendezés az osztályrészünk, akkor, amikor mindenütt a világon harcolni kell, szenvedni kell és meghalni kell a szabadságért! Nem arról van szó, hogy a "templomoknak" nevezett ódon falakat használjuk a gyülekezetek harctól, szenvedéstől, haláltól való megóvására. Ha ezt tennénk, elviselhetetlen csend keletkezne, ami minden cselekvésünket minden jelentőségével együtt lehetetlenné tenné.

Azonban akkor, amikor a mi beszédünk szabad keresztyén beszéd lesz, akkor az egyéni körből közös értelmű beszéddé válik, akkor védői, sőt ügynökei leszünk a szabadságnak. Ezzel azt akarom mondani, hogy szabadságunkhoz való ragaszkodásunk megnyilvánul másokat illetően a missziós lelkület ébredésében, szeretnénk másokat is abban a szabadságban látni, amely már régen a mienk. Különleges megnyilvánulás jön létre a lelkünkben, amikor a szabadságérzés öröméhez az a vágy csatlakozik, hogy másokat is részeltessünk belőle. Így másoknak is átadjuk egyéni szabadságainkat.

Tehetjük ezt a Krisztus nevében?

Lászuk tehát. Ha feltételezzük, hogy megvan a szabadságunk - úgy, mint keresztyéneknek -, akkor nem marad más hátra, mint a következő problémára térni, ami természetesen a keresztyénség összes ágának az egységbe tömörítése volna. Ez nem más, mint összehangolódni a keresztyénség újraátélésében, hogy termékenyebben juttassuk szabadsághoz azokat, akik ezt még nélkülözik. A mi régi keresztyén civilizációnk - amelyben minden megosztás botránynak tűnik meghozza majd azt a szabadságot, melynek mi már élvezői vagyunk, Isten kegyelméből, hála reformátorainknak.

Nem kétséges, hogy ez mit jelent: Alávetni másokat a mi szabadságunk formáinak. Szabadságunk formája számukra és az ő szempontjukból nem lenne több és nem lenne kevesebb, mint egy Törvény, éspedig a mi törvényünk. Tehát átalakítottuk a mi szabadságunkat egy törvénné. Ezt bizonyára nem tehetjük Krisztus nevében. Valamilyen eszmény nevében esetleg, de semmiképp se a Krisztus nevében. Mihelyt a mi szabadság-törvényünk kötelez valakit a betartására, azt már nem lehet keresztyén szabadságnak nevezni.

Tehát a szabadságból törvény lett. Ezt általánosíthatjuk, és azt mondhatjuk: Amint a szabadság valamilyen formában mások számára törvénné lett úgy az az evangélium ítélete alá esik. Összegezve: Sem a zártkörű szabadság, sem a szabadság képének más körökre való kivetítése nem felel meg az evangélium igényeinek. Mit mond hát nekünk az evangélium?

A textusunk egy szabadságra való felhívásról beszél. Elismeri, hogy a szabadság nem olyan javunk, amelyet birtokolunk, ezért minden levélben azt mondja, hogy azért, hogy szabadok lehessünk - az evangélium üzenete szempontjából el kell hívattatnunk. Ez azt jelenti, hogy a szabadságot nem szavatolja semmi, csak az elhívás. Tehát nem a történelmi hagyomány alapján létezik, sem a törvény jogának alapján, hanem egyedül az elhívás alapján áll. Még azoknak a keresztyéneknek, akiknek hisszük magunkat, sincs igazi szabadsága e nélkül a hívás és elhívás nélkül.

Elhívtam a szabadságra: ezt mondja minden ember és minden keresztyén. Első helyen ezt mondja minden ember, mert az elhívás a saját szabadságában áll. Nem számol más körökkel és csoportokkal, amelyek már megalakultak. Ebben az értelemben szabad, mert az emberi tradíciókon túl van és minden teremtményhez azonnali és egyenes módon szól. Nem veszi figyelembe a történelmi prioritást. Isten színe előtt minden ember a szabadság jelöltje. Minden ember minden törvényen és minden útiterven túl jogot kérhet és követelhet az új emberré válásra, ahogy János evangéliuma a maga sajátos nyelvezetén mondja: joga van az újjászületéshez.

Mert alapjában véve a szabadság ez. Egy más világ embereivé kell válni, olyan új világ embereivé, ahol az utak nincsenek előre kijelölve, és ahol az emberiség egyik fele nem válik a másik fél olyan áldozatává, melyet a saját történelme oltárán folyton feláldoz.

Nos, tulajdonképpen az evangélium pontosan abból áll, hogy ezt a szabadságra hívó szólást intézi minden emberhez. Olyannyira, hogy ha mi akarnók a szabadságot az emberekhez juttatni, mindig késésben volnánk: el kéne fogadnunk, hogy isten előttünk járt (jóval előttünk). Mi történik hát valójában? Az evangélium meghatározásával túllép a törvényen (Róm 3,21). Ez, jól tudom, megdöbbsent minket. Mert mi hiszünk a törvényben. Mint ahogyan hiszünk a történelemnek. A mi igazságunk a történelem, a reformátorok, egy bizonyos protestáns és liberális hagyomány, egy bizonyos demokratikus forma; röviden, a mi igazságunk - vagyis a mi ajánlásunk, a mi szokásos összehasonlítási szempontunk - ha úgy tetszik - az, amit azok az emberek alkotnak generációkon keresztül, akik egyben a történelmet is formálták. A mi igazságunk, vagyis a mi úgynevezett ajánlatunk egy "konstrukció". Isten e mellé a konstrukció mellé áll.

Egy összehasonlítást tennék. A mi igazságunk (a mi történelmünk) olyan, mint egy háló. A háló egy meghatározás szerint olyan szemekből áll, melyek kölcsönösen tartják egymást. A mi igazságunk valójában olyan háló, melyben a szemek sokasága tartja egymást: egyik biztosítja a másikat; így az összesség jól meg van alapozva. Bizonyítéka annak, hogy ez az igazság az, hogy az összesség jól tarja magát. Egymagában egyetlen szem sem lenne elegendő, hogy bízunk benne, de az, hogy az egész fenntartja magát, bizonyítéka annak, hogy az összesség jó. Ez az összetartó erő a mi megszokott ajánlásunk, ez alkotja a mi igazságunkat.

Isten nem veszi figyelembe ezt az ajánlást.

Isten felhívása a szabadságra való felszólítás, mert ő szabad. Az ember nem az. Szükséges, hogy felszólítást intézzenek hozzá, hogy az ember szabad lehessen. Egyedül az új ember szabad. Számára többé már nem számít egyetlen ajánlás sem, sem a háló, sem a történelem, csak a Jézus Krisztus személye. Itt most példákra kell rátérnünk: Mit jelent konkrétan Jézus Krisztusra hivatkozni?

Szólaltassuk meg az apostolt. Ő ezt mondja: Mert akik Krisztusba keresztelkedtetek meg, Krisztust öltöztetek fel. Nincs zsidó, sem görög, sem szolga, sem szabad; nincs férfi, sem nő; mert ti mindnyájan egyek vagytok a Jézus Krisztusban (Gal 3,27-28). Ezek a szabadság példái. A szabadság nem lenne több, csak annyi, hogy nincs többé se zsidó, se görög, sem szolga, sem szabad? A mi nyelvünkre lefordítva: se nyugati, sem keleti, sem afrikai, sem európai, sem ázsiai, sem amerikai? Isten szabadságának nincs semmi köze a szabadsághoz, melyet meghatároz a mások szolgálata (vagyis olyan szabadság, ami a miénk és kizárja a másokét); ez a mindenki szabadsága vagy a senkié sem. De ideális értelemben sem és általános értelemben sem az. Az Úr szerint nem az a szabadság, mely mindenki számára egyenlőséget jelent, hanem negatív értelemben az, hogy nem létezik sem szolga, sem szabad (akik azért szabadok, mert a többiek szolgák), ilyesmit többé nem akar látni. Ezek az igazi botrányok.

És még valami, ami első látásra furcsa, visszajutunk az egység problémájára, amely ezen a szinten már nem probléma! Az apostol azt mondja, hogy ha nincs többé sem szolga, sem szabad, akkor mindenki egy a Krisztusban! Ez az, amit minduntalan elolvassunk. Ugyanis van egy bizonyos kapcsolat a szabadságra való elhívás ténye és a Krisztusban való egység ténye között. Az egység a szabadsággal együtt adódik, nem úgy adódik, mint az összes keresztyén hagyományok summája (talán a nem keresztyén hagyományoké is), hanem mint a szabadság következménye. Egység - de azzal a feltétellel, hogy szabadok legyünk! És ha még nem vagyunk egyek, úgy nem azért van-e ez, mert még nem vagyunk szabadok? De viszont ha szabadok vagyunk, nem lennénk-e akkor igazán, de valóságosan egyek is?!

Nincs egység csak a szabadságban, csak Isten hívásában, mellyel kivon azoknak a hagyományoknak a hatása alól, melyekre általában hivatkozunk, hogy teljesen új alapot adhasson nekünk.

Most az utolsó ponthoz érkeztünk; ha eddig azt hangsúlyoztam, hogy Isten felhívása minden emberhez szól, úgy azt most szeretném kiegészíteni azzal, hogy hozzánk is szól. Ez a pont kötelezően a másik pont után következik

és csak rossz szokás az, hogy a másik elé helyezük. A szabadságra való rendkívüli elhívás szabad felhívás a szabadságra, mely bárkihez szólhat, valóban hozzám is szól, hozzád is, mindnyájunkhoz. Eleinte azt hisszük, hogy ennek kötelezően így kell lennie; most meg kell értenünk, hogy az elhívás ténye nem jog, hanem kegyelem.

Természetesen nem tartozunk a szabadok közé: arra el kell hívatnunk. Másrészt, hogy a szabadságért dolgozhassunk, szabadnak kell lennünk, és hogy szabadok legyünk, ahhoz az kell, hogy egy szuverén elhívás által rendelkezésére állhassunk a szabadságban. Pál azt mondja: könyörületeségből szeretettel szolgáljatok egymásnak (Gal 5,13). A szabadságra való elhívást így fordíthatjuk le a magunk számára: Szabaddá kell lennünk, hogy a szeretetben mások szolgálói lehessünk.

Íme, ez a keresztyén szabadság klasszikus vonása. Mindazoknak, akik hallották Isten felhívását, a szabaddá válás ténye egybeesik a mások szolgálatának teljes vállalásával és szabaddá tételével. Gondjaik már nemcsak egyéni gondok, hanem a másokéi is. Akik szabaddá lettek, már nemcsak magukkal törődnek, hanem olyan munkamódszert keresnek, amivel mások szabaddá tételét szolgálják. Számukra a szabadság szigorúan fegyelmezetté lesz.

Példaként vezetjük magát Pált vagy közelebről Martin Luther Kinget. Pált, kinek élete és küldetése szigorúan egybekapcsolódik, és akinek a Krisztusban való élete veszélyes és kockázatos és harcossá letté változott. Martin Luther Kinget, aki keresztyén és szabad ember mivoltában harcot folytat az emberi jogokért egy olyan fehér közösségben, amely történelmének és előítéleteinek rabja. Ő az az ember, aki életét veszti azért, hogy felnyissa a fehérek szemét. Életét veszíti a fehérek miatt, és érettük visszautasítja másrészt az erőszakot, attól félve, nehogy barátait szabadságuk elvesztéséhez vezesse és újabb szolgálat alá vessen.

Láthatjuk, hogy mindennapi kockázat a szabadságért való harc. Nem tudom, miért, de megengedem, hogy elképzeljétek: A szabadságért küzdeni annyit jelent: lehet, hogy megölnek benneteket, lehet, hogy kevésbé súlyos módot fognak találni végleges felszámolásotokra, de mindenestre meg fognak semmisíteni titeket. Ám lehet egy eshetőség (mint a háborúban), hogy nem ti lesztek az áldozat, hanem valaki a legjobb barátok közül, ami tulajdonképpen ugyanaz. A szabadságért való küzdelem ilyen.

Íme, a keresztyén szabadság mint a szolgálat tudománya. Lehetne többszörözni a példákat, felsorolva egyéb tanúk életét is. Közöttük, szabály szerint, nem sok gazdag vagy hatalmas ember található. Ha gazdagok voltak előzőleg, úgy Isten szabadságra való elhívása után elszegényedtek. Úgy látszik, hogy szegénynek szükséges lenni, hogy másoknak szolgálhassunk a szeretetben. Csak a szegények gazdagíthatnak meg másokat, és csak a szegények szeretnek tiszteletet adó szeretettel. Csak szegénységünkben lehetséges az, hogy mások szabadságát teljesen megőrizzük. És Isten, aki szereti az ő szolgálait, szegénnyé teszi őket.

Igen, Isten szabadságra szóló elhívása minden emberhez szól; és felszólítása szolgálatra való fegyelemre ébreszti, ami nehéz, ami nem zárja ki a harcot, a szenvedést és magát a halált. Amint jól látta egy szabad ember, kit a náciak börtönbe vetettek, "ezek a szabadságra vezető út állomásai" (D. Bonhoffer). Mi tudjuk, hogy ez az út nyitva áll, tudjuk, hogy milyen. De legyünk bizonyosak, hogy emögött ott van a szabadság a maga teljességében. Engedjük, hogy megkísértsen bennünket a szabadság. Ámen.

Fordította: Csutak Csabáné
(Románia, Kolozsvár)

Jan Vencovsky
(Cseh és Szlovák Köztársaság, Litomyšl)

A prédikáció

Alapige: Máté 7,28-8,7
Bibliavetítés: Máté 7,13-27

Amikor Jézus elkezdett beszélni a hegyen, az első pillanatban úgy látszott, mintha a törvénytartók nagy sorának egyike, vagy egy filozófus, vagy egy ideológus, illetve egy társadalomreformor, sőt mintha egy forradalmár adna a mi tévelygő nézeteink számára látszólag nagyon eredeti, de valójában mégiscsak jelentéktelen programokat. Amikor azonban befejezte a beszédét - azt mondta Máté -, a nép elcsodálkozott a tanításán. A tanítása nyilvánvalóan nem nagy ideálok és olcsó reménységek üres proklamációja volt, még csak nem is propaganda volt, amely már előre is bizalmasságot kelt és pusztán illúziók keserűségét hagyja a szívekben. Igénben Máté egy egyszerű csodáról tesz bizonyosságot: az egész tömeg elismerte, hogy most, pontosan ebben az órában az első és az utolsó szót mondották ki a világról és az emberiségről, Izraelről és a pogányokról, a szegényekről és az éhezőkéről meg a kevélyekről. Azt az Igét, ami véglegesen eldönt mindent. A teljhatalom Igéjét az Isten hatalmáról és az Isten hatalmával azt az Igét, aki közvetlenül és személyesen jelen van. A világ urának Igéjét. Az ő mindenható, teremtő Igéje érkezett el hozzánk. És ha ez igaz, akkor megkezdődött az utolsó idő, miként azt a próféták jövendölték. A közvetlenül jelen levő Úr ideje, az utolsó ítélet ideje, de egyben az új teremtés, az új ég és az új föld ideje is. Ez a felismerés egyszerre megdöbbentette a népet, és kihozta a sodrából! Ezért kellett Máténak tovább mondania: "Mikor leszállott vala a hegyről, nagy sokaság követé őt." Igen, mert a nép nyilván nem is tudott és nem is akart más tenni. Mert mindazok, akik hallgatták Jézust és megdöbbentek a tanításán, azt is megértették, hogy "úgy tanítja vala őket, mint akinek hatalma van, és nem úgy, mint az írástudók" (7,29). A megdöbbenésük ugyanakkor feltárt előttük egy egészen új valóságot is: azt, aki most velük beszél, tényleg maga a törvényadó Úr.

Ez nem álom, mert előttünk áll a világ eljövendő bírása, ő hív minket, ő állít végső döntés elé bennünket, ő kínálja nekünk példázatának igéjét, az ő szuverén vezetését, hisz ő maga jelenti személyesen azt a kösziklát, amely az egyetlen biztos alap a végső idők, az utolsó ítélet minden vihara közepette. Ő jelenti ki számunkra annak az építőmesternek a bölcsességét, aki az ő szavát mindig azért hallgatja, hogy akarata szerint cselekedjék. Azért nem vagyunk többé magunkra, mert az Úrral való közösségben tudunk élni. Életünket pedig nem kell többé a saját kezünkbe vennünk és nem kell azzal a meggyőződéssel élnünk, hogy Isten törvényét a magunk erejéből kell betöltenünk. Többet nem vagyunk az írástudókra, a törvény előírásai szerint okoskodásaira utalva. Ezért többé nem kell az érdemeinket számígtatnunk, és nem kell többé az életünket az Isten előtti oktalan igények és büszke emberi igazságok homokjára építenünk. Nyilvánvalóan így megbizonyosodva az ő népeként azért követte a sokaság Jézust, hogy az ő teljhatalmában vele együtt éljen.

De mit jelent az ő teljhatalmából vele együtt élni most, a világ utolsó idején, az utolsó ítélet szempontjából, a mi kísértéseink és engedetlenségeink zivatarai közepette? Mit jelent az, hogy nem lehet többé azt mondani, hogy "Uram, Uram", hanem az Isten akaratát kell valóban cselekedni? Ez a Krisztus egyházának döntő kérdése már kezdettől fogva. Ez a mi főkérdésünk is, ez a kérdések kérdése a mi mostani korunkban!

Sajnos, mi már megszoktuk, hogy gyorsan és kategórikusan válaszoljunk erre

a kérdésre. Meg vagyunk győződve, hogy mi azzal tartozunk ennek a világnak, hogy a legnagyobb aktivitással cselekedjünk, azoknak a teljes erőbedobásával, akik Isten előtt felelősnek érzik magukat a világért, akik Jézusnak azokra a parancsolataira kell hogy gondoljanak, amelyekkel tele van a Hegyi beszéd, és azért kell harcoljanak a világgal a világ érdekében, hogy az emberiségnek jobb legyen a jövődjöje. Azonban mielőtt kifejezésre juttatnánk meggyőződésünket a pontos válasz dolgában, előbb a Máté bizonyágtételét kell figyelembe vennünk. Ő arra kér fel bennünket, hogy a sokasággal együtt kövessük Jézust, amikor leszáll a hegyről, és hallgassuk, ahogy tovább folytatja a prédikációját arról, hogy mit mondott és mit tett! "Ímé, eljövén egy bélpoklos, leborula előtte mondván: Uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem" (8,3). - Érthetetlen! Az evangélista miért mond nekünk pontosan ebben a pillanatban ilyen történetet? Most igazán kihagyhatta volna ezt a jelenetet. A sokaság és vele együtt Krisztus egész háza azt várja, hogy Jézus megmondja, hogy mit jelent valóságosan az ő Igéjének állandó hallgatása, hogy mit jelent bölcs emberként az életünk házáat a sziklára építeni, mit jelent az utolsó ítéletben el nem bukni, hanem az Isten akaratát cselekedni, és hogy mit jelent a föld sójának, a hegyen épített városnak és a világ világosságának lenni. Hiszen ennek semmi köze ahhoz, hogy Jézus egy bélpoklossal találkozik! De éppen ellenkezőleg! A bélpoklos a Mózes törvénye szerint az a véglegesen elbukott ember, akit az Isten törvénye kiteszt. Tisztátalan, vagyis Isten színe előtt tisztátalan, akit kitesztett Isten az ő népének a közösségéből. Semmiképpen sem tartozik az emberi közösséghez. Bár testileg még él, de már halott. A sorsa meg van pecsételve, mert ez az ember tulajdonképpen már nem is létezik. Senki sem tud rajta segíteni, nemhogy másokon, de önmagán, sem tud segíteni. Semmilyen szempontból nincs már hasznára sem Istennek, sem az embereknek. Már a sírban van, nem tartozik Isten evangéliumához!

Mindenek ellenére nagyon hálásak lehetünk Máténak a hűséges bizonyágtételért. Ugyanis e bibliai hely esetében vele együtt állunk az evangélium mély csodája előtt. Jézusnak a bélpoklossal való találkozásában az van konkrétan tudatunkra adva, hogy mit jelent Jézus teljhatalmából élni és mit jelent az Isten akaratát cselekedni. A bélpoklos felismerte, hogy Jézussal elérkezett az utolsó idő s azzal együtt az Úr napja, az ítélet napja, de ugyanakkor az egész teremtés új napja is, Isten győzelmes segítségének és irgalmasságának a napja, a Messiás napja, aki maga a törvény vége és Isten minden útjának célja. Ezért jött elő és ezért ment egyenesen Jézushoz. Ezért borult le előtte és ezért kéri: "Uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem." Ez a hit vallomása. A bélpoklos hiszi, hogy Jézus a mennynek és földnek szuverén ura, a népek sokaságának pedig szabad és lehet őt hallgatnia. Így látszik meg, hogy mit jelent a Krisztus sziklájára építeni és az Isten akaratát cselekedni. Mert ez az ember Jézus szavai szerint cselekszik, aki a tanítványok kérdésére, hogy "Mit csináljunk, hogy az Isten dolgait cselekedjük?" (Jn 6,26 s köv.) - azt válaszolja: "Az az Isten dolga, hogy higgyetek abban, akit ő küldött." A bélpoklos hite pedig teljes és valóságos hit. Nem kísértve mondja: "Most mutasd meg hatalmadat, ha te tényleg az Isten Messiása vagy. Ha tudsz, akkor muszáj segítened rajtam. Nekem is jogom van az élethez, te pedig az élet ajándékozója vagy!" Nemi! Ez az ember nem akar Jézus előtt a maga jogára hivatkozni, mert tudja, hogy neki egyáltalán nincs joga. Nem akar semmit sem kikényszeríteni. Csak kér, rábízta magát az Úr szuverén akaratára, mindenható kezeibe ajánlja magát, aki mindent "megtesz, amit akar az egekben és a földön, a vizekben és minden mélységekben" (Zsolt 135,6). Ezért kér ilyen tömören. Nem kéri betegsége meggyógyítását, sem magánélete szerencséjét, hanem megtisztítását kéri, a közösségben, Isten népének közösségében való új élet csodáját kéri, azért, hogy ő is dicséressen Istent és neki szolgálva át tudja magát adni neki. Jézus nem küldi el ezt az embert. Meghallgatja, komolyan veszi, kinyújtja kezét és megérinti őt. Nem tesz fölösleges gesztusokat, hanem az egész nép előtt elválaszthatatlanul közösséget vállal a bélpoklossal, önkéntesen magára veszi a sorsát, most már ő is visszavonhatatlanul a bélpoklosok közösségébe tartozik,

mert most ezek képezik az ő népét! Magára veszi Isten ítéletét, bűneinek és büntetésüknek átkát, a halált és az enyészetet, az egész tisztátalanságot egészen az Istentől való eltaszítotttságig. Jézus érintése ezért az ő keresztyének a jele. Jézus önként akarja hordozni a belpoklosok keresztyét, melyet minden belpoklos helyett Messiásként vesz magára Isten szeretetének a hatalmával és viszi mindenek érdekében egészen az elátkozott halálig. Jézus a hívő belpoklos megváltójaként így tudja hirdetni hatalmas messiási döntését, Isten királyi parancsát: "Akarom, tisztulj meg!" Mert Jézus prédikációja által a hegy alatt is betelt az idő, erőtelenségünkben, bűneinkben, halálunkban betelt az Isten országának jelen ideje.

A régiek elmúltak, ímé, újjá lett minden! Elkezdődött Isten új teremtése. Ezért történt meg rögtön az, amit Jézus mondott: "És azonnal eltisztult annak poklossága." Ezt mondja Máté, s így hirdeti egyben az egyház csodáját is. Ezen a módon állt elő Isten új népe, e teremtő Ige által, e teremtő cselekedet által állt elő a Messiás gyülekezete. Azoknak az igaz közössége ez, akik Jézus Igéjét hallgatják, akik sziklára építenek és az Isten dolgait cselekszik. Azoknak a tisztátalan belpoklosoknak a közössége, akik Jézushoz jönnek, akik nem ragaszkodnak állítólagos jogaikhoz, hanem hitből kérik, hogy Jézus kegyelmesen vegye fel őket az Isten népe közé, akik lemondanak a maguk egyéni boldogságáról és azért akarják átadni magukat neki, hogy csak őt szolgálják. Az ilyeneket Jézus nem utasítja el. Megilleti őket, azért veszi magára mindeniknek a poklosságát a kereszten, hogy megigazítsa őket, Isten gyermekeinek jogát adja nekik, és felveszi őket az ő népének új közösségébe, hogy bizonyosságot tegyenek.

Talán most azt mondanátok, kedves testvéreim, hogy végre célhoz értünk! Most meg kell mondanom azt, hogy mit kell Krisztus bizonyosságtevőiként tennünk a mi társadalmunkban és ebben a világban. Mindaz, amit eddig hallottunk, gyakorlatilag nem új a mi számunkra. Nagyon jól ismerjük ezeket, és bizonyos tekintetben már rég túl vagyunk rajtuk. Ezzel kapcsolatban mindenikünk tudja közülnk, hogy az egyházban a mi helyünk időről időre annak a belpoklosnak a helye, akinek a bűnbánatban és az úrvacsorában személyesen kell megtisztulnia. De ez nem probléma. Viszont igaz az, hogy mi Krisztus bizonyosságtevői vagyunk és úgy akarunk élni, mint Krisztus tanúi. Végül kérhetnétek -, mondd meg nekünk azt, hogy az egyház harca az emberi jogokért, az evangélium szerinti új, igaz életért törvényes és helyénvaló, mert az Úr éppen erre a szolgálatra hívott el minket! - Ennek nem szeretnénk kategorikusan ellentmondani, de türelmet kérek az öreg Mátéval együtt. Ő arra hívja fel a figyelmünket, amit az Úr mond és nem mi. Ő pedig az Isten népe közé visszafogadott, megtisztított belpoklos bizonyosságtételéről beszél. Ezért mondja egészen félreérthetetlenül: "Meglásd, senkinek se szólj. Hanem eredj, mutasd meg magadat a papnak, és vidd fel az ajándékot, melyet Mózes rendelt bizonyosságul nékik." Hallgass, és senkinek se mondd, hogy én vagyok a Messiás, az az isteni csodatevő, akinek hatalma van, hogy segítsen azokon az embereken, akik reménytelenek szerencsétlenségük és haláluk miatt, akinek gondolkodnia kell az Isten országáról és azzal együtt mindarról, amire az embernek szüksége van a maga új és jobb életében. Te nem tudod az én nevemben nevezni az összes embereket az igazságért való harcra, és ezért hallgass a keresztről, amellyel megváltottam az embert. Ellenben! Hallgass az én csodálatos hatalmamról, de hirdesd érintésemet, megváltásomat. Mutasd meg magadat a papnak! Neki meg kell állapítania, hogy megtisztultál, s ez mind Isten kegyelmes cselekedetét jelenti és azt mutatja, hogy én a keresztyét járom s téged azért tisztítottalak meg, hogy mutatsd meg azt, aki Isten teljhatalmával betölti a törvényt és az Úr cselekedeteit cselekszi. Krisztusnak ez a szava reánk is kötelező. Nekünk sem szabad Jézust úgy képzelnünk, mint a világ messiási csodatevőjét, aki azért jött, hogy hatalmával új foltot tegyen a régi emberi ruhára, hogy reménységünk és segítségünk legyen erre az életre nézve és végső soron ilyen módon hagyja cserben az Isten nélküli és az Istennel szembeszegülő emberi életünk büszke magányosságát. Isten hamis bizonyosságtevőinek az útja fenyeget minket is abban az esetben, ha mi Krisztus gyülekezeteként az embertársainkat kizárólag

csak a maguk emberi jogaiban akarjuk segíteni és ennek a harcnak a hevében egyszerűen elfeledkezünk arról, hogy az Úr minket minden emberhez elküldött az evangéliumával, különösképpen azokhoz, akik igazaknak tartják magukat és Isten nélkül élnek a világban. Ez könnyen megtörténhetik, különösen akkor, ha a gyülekezet különböző egyházi és világi befolyások alatt él, hogy csak az egyházon belüli forgolódást akarja a gyülekezet egyetlen életjelének elfogadni. De végső soron ez is oda jut, hogy a gyülekezet életének a súlypontját, vagyis a Krisztussal való élő közösséget a testvéri szeretetben, amely mindig az evangéliumra hallgat és az evangéliumot akarja a missziói lelki életével hirdetni, összecseréljük a társadalmi és a politikai tevékenységgel.

Ilyen esetben aztán tényleg nem marad semmi pozitív dolog, amit mi a Krisztus egyházaként adni tudnánk embertársainknak, a gyülekezet belső élete pedig nagyrészt csupáncsak az egyes tagok személyes kegyességére korlátozódik. Akkor az evangélium hirdetése és az úrasztali közösségben való részvételünk túlnyomóan csak szívünk bátorítására és a bűntől való megtisztulásunkra szolgál. Ez pedig az evangélium fényében túl kevés. Pál apostol azt mondja: "mert valamennyiszer eszitek a kenyeret és isszátok e pohárt, az Úrnak halálát hirdessétek, amíg eljövend" (1Kor. 11,26). Az apostol nagyon jól tudja, hogy az Úrral való közösség az ő asztalánál éppen az ő halálával való közösség, és az ő népeként itt bíz meg minket mindnyájunkat, hogy bizonyosságot tegyünk az ő keresztjének szolgálatáról mindaddig, amíg eljövend. Az Úr éppen az ő asztalánál küld el minket erre a munkára.

Jézusnak az úrvacsorai szavai is: "ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!" világosan mutatják, hogy nekünk javunkra szolgál, amikor közösen emlékezünk az úrasztalánál az ő keresztjére. Ha pedig megemlékezük rólunk, akkor teljes hatalmával azonosít minket az ő népével, a bélpoklosok gyülekezetével, akikért meghalt és feltámadott, akkor megbocsátja bűneinket és felvesz minket az ő bizonyosságtévői közösségébe. Az úrasztalánál így alapítja meg az Úr mindig az ő egyházát és nyit számára ajtót a világba, amelyet senki be nem zárhat. Ez az ajtó előttünk is nyitva áll. Ha az Úr hívására Krisztus bizonyosságtévőiként mindig bemegyünk rajta az ő népének közösségébe, akkor Krisztus akarata szerint szakadatlanul gyakorlatilag úgy tudjuk segíteni embertársainkat és az egész társadalmat, hogy a bizonyosságtételünkkel új, igaz élet szerzésére serkentjük őket, abban a reménységben, hogy a mi munkánk nem hiábavaló az Úrban.

Az Úr jelen van közöttünk, bélpoklosok között. Az ő asztala készen áll számunkra. Ajtaja nyitva áll előttünk. Ámen.

Fordította: Bak Áron
(Románia, Kolozsvár)

Lukas Vischer
(Svájc, Genf)

Újjászületés

Alapige: János 3,1-10

Jézus Nikodémussal beszélget. De nemcsak Nikodémus, a farizeus és a zsidók előljárója van szeme előtt. Lényegében Jézus mindnyájunkhoz szól. Mit akar ő mondani? Mi az az üzenet, mely a textusból számunkra kitűnik?

Én a következőket gondolom: ahhoz, hogy valóban éljünk, ahhoz, hogy a szó teljes értelmében emberek legyünk, nem elég az, ha csak egyszer születtünk. Ahhoz, hogy valóban éljünk és a fogalom teljes értelmében emberek legyünk, ahhoz az első születés után mintegy második születésre, egy felülről való születésre, a Szentlélek erejéből való születésre van szükségünk!

Egyszer mindnyájan e világra jöttünk. De Jézus nyilvánvalóan azon a véleményen van, hogy nem magától értetődő az, hogy e világon vagyunk. Miként Nikodémust, úgy kérdez most minket: valóban megszülettetek? Mit akar ez a kérdés? Úgy gondolom, hogy ezt a beszélgetés világítja meg: Akkor élünk igazán és akkor van valódi életünk, ha mi az Istennel való élő kapcsolatra jutottunk. Ezért teremtett minket Isten és ezért adta számunkra azt a képességet, hogy érezzük, gondolkodjunk és tevékenykedjünk. Az emberi létnek csak akkor van teljes értelme, ha mi Isten színe előtt élünk, ha mi közösségben érezzük magunkat vele, ha együtt gondolkodunk vele, és ha együtt tevékenykedünk vele.

De Isten szeretet, végtelen szeretet. Ő végtelen szeretettel szereti a világot, minden egyes embert és minden egyes teremtményt, és pedig oly annyira szereti, hogy önmagát adta azért, hogy azokat a kárhozattól megszabadítsa. Az élet értelme nem attól függ, hogy az évek folyamán mennyit valószínűsítettünk meg, mennyit dolgoztunk és mit tudunk felmutatni. A Biblia ezeket mind mellékes dolgoknak nevezi. Az élet értelme abban van, hogy milyen mélyen engedjük bevonni magunkat Isten szeretetébe. Minden elmúlik. Egyedül csak a szeretet az, ami megmarad. Ez az az örömmézenet, melyet Jézus Nikodémuson keresztül eljuttat hozzánk.

De tekintsük meg textusunkat kissé közelebről:

Íme, itt van Nikodémus, a farizeus. Ő nem akar ki. A zsidók egyik előjárója, hihetőleg a felső tanács egyik tagja. Egy kicsit később textusunk tanítóként tünteti fel. Valószínűleg rabbi volt, egy tanult ember, akit népe körében tudásáért és bölcsességéért magasra értékelték.

Jézushoz jön, és beszélgetést akar kezdeményezni vele. Nyilvánvalóan megérezte, hogy Jézus túlhaladja a megszokott mértéket, hogy nála egy olyan bölcsesség ragyog fel, melyet zsidó tanítók egyébként még sohasem kínálhattak fel. És mindenekelőtt olyan erő letéteményese, ami belőle árad ki. Ahol megjelenik, ott az emberek megváltoznak. Életük rendbe jön, meggyógyulnak és dicsérik Istent. Nikodémus érzi, hogy Jézusnak különleges kapcsolata kell hogy legyen Istennel. "Senki sem tehet ilyen jeleket, mondja önmagának, csak ha Isten van vele." Olyan erők állnak rendelkezésére, melyekkel nem mindenki rendelkezik. Nikodémus éber szellemiség. Keresi a találkozást, hogy a dolgok végére járhasson. Nem akarja egy olyan beszélgetés lehetőségét elszalasztani, amelyből valami újat tanulhat. A rabbi és a rabbi közötti beszélgetés látóhatárának kedvező kiszélesedését ígéri számára: valami olyant remél megérteni, amit előzőleg minden tekintetben nem értett meg, és ami nem volt megmagyarázható.

De Nikodémus előrelátó ember is. Tudja, hogy a társai a főtanácsban bizalmatlanok. Jézusban mind a vallásos élet, mind a közélet ellenségét látják. Nikodémus ezért elővigyázatos. Az éjszaka sötétségében jön Jézushoz. Senkinek sem szabad őt látnia, nehogy a főtanácsnál feljelentsék. Senkinek sem szabad alkalmat találnia arra, hogy azt a vádat bizonyítsa ellene, hogy találkozott a legkellemetlenebb prófétával, az állam állítólagos ellenségével.

De miként zajlott le ez a beszélgetés? Ez egy különleges beszélgetés. Jézus Nikodémussal a váratlan feleletek erődjében szembesül. Nikodémus mond vagy kérdez valamit. De Jézus nem arra válaszol, hanem olyan feleletet ad, mely úgy látszik, egészen más irányba vezet. Nyilvánvaló: Jézus Nikodémust egy olyan ismeretre akarja vezetni, mely után ő egyáltalán nem akart volna kíváncsiskodni. Jézus mintegy kézen fogja és egy olyan országba vezet, amelyből mindaddig semmit sem tudott - ő, a farizeus, a zsidók előjárója, Izrael nagy theologusa. Itt valami olyant élünk át, mint ami egy új ismeretbe való ugráshoz hasonlít.

Mit lehet erről valami közelebbit mondani? Menjünk végig a beszélgetésen:

Jézus azt mondja Nikodémusnak, hogy az élete még nem jutott teljességre. Te születél, de valójában mégsem születél meg. Nagyon sok tudást szereztél, karriert csináltál, figyelemmel kísérnek, de még valójában nem értetted meg, hogy mit jelent az, hogy életed által kell tisztelettel adózz Isten szeretetének. Mindannak, amit eddig elértél, végső soron nincs jövője. Visszafordulásra, újjászületésre van szükséged.

Nikodémus nem érti ezt. Mit mond Jézus? Újjászületésről van szó? Miként lehetséges ez? Miként születhetik valaki másodszor? Értelensége azt mutatja, hogy milyen messzire került Jézustól. Két világról van itt szó. Nikodémus az élet értelmezésénél abból indul ki, amit a magá tapasztalatából, tudásából, sikereiből átvett, amit tapasztalatai és tudása alapján mérni tud. Számára az számít, ami tapasztalható, megismerhető és mérhető. Nem látja azt, hogy ezzel a kört nagyon leszűkítette. Nem látja, hogy a lényeges a tapasztalhatóság, a megismerhetőség és a mérhetőség falain túl van. Jézus ezt léleknek nevezi. De Isten szeretetének is nevezhette volna, annak az isteni erőnek, amely ezt az egész világot átfogja, amely minden embernek, minden teremtménynek és minden életnek értelmet ad. Az élet akkor nyeri csak meg igazán a maga jelentőségét, amikor ez a fal, melyet mi magunk emelünk magunk köré, aláhanyatlik, amikor Isten szeretete akadálytalanul betörhet a mi életünkbe, amikor minden áthatolhat és megvalósulhat.

És ez nem érvényes mindnyájunk számára? Vajon nem úgy van, hogy mi mindig visszazuhanunk az életnek ebbe a leszűkített látásába, amelyik nem számol a Lélek erejével, hanem egyedül arra támaszkodik, ami közvetlenül szeme előtt van? És mégis fokozatosan meg kell tapasztalnunk, hogy az életnek ez a materialista szemlélete milyen pusztító következményeket von maga után. Nemcsak emberi kapcsolatainkat törí szét, de a minket körülvevő teremtéssel való viszonyunkat is. Az élet nem érthető meg a rendelkezésünkre álló mértékkel. Mindaz, amit mi tapasztalatainkkal, tudásunkkal és cselekedeteinkkel áttekintünk, csak egy kis szelete a valóság összességének, semhogy ezzel a teremtés titkát legyőzhethénk. És mialatt mi úgy véljük, hogy mi vagyunk a természet urai, azt tapasztaljuk, hogy a természet minket nemcsak ellenállásra készítet, hanem megszűnik bennünket segíteni. „

Jézus nemcsak Nikodémusnak, hanem nekünk mindnyájunknak mondja: Ne csodáld, hogy azt mondtam néked: Szükség néktek újonnan születnetek.

Nikodémus visszakérdez: miként történhetik ez meg? Miként törhet be a lélek az én életembe? És ez valóban igazi kérdés. A Lélek nem fogható fel. Nem hallgat egyetlen emberi parancsra sem. "Fú, ahová akar." Senki nem tudja kikutatni, hogy honnan jön és hová megy. Egyetlen ember sem tudja fúvását csatornába terelni. Jön vagy nem jön. És azt a falat, mellyel körülvettem magam, nem tudom áttörni. Számunkra azt valakinek át kell törnie. A Lélek nem lenne Lélek, ha engedné magát előhívni. Mi születünk. Mi nem tudjuk önmagunkat a világra hozni. Ezért szükséges, hogy Nikodémussal együtt mindnyájan azt kérdezzük: miként történhet ez?

Nekem egyszerűen csak várnom kell! A Lélek vagy jön, vagy nem? Én magam semmit sem tehetek?

Ez fordított befejezés lenne. Mert Isten Lelke arra vár, hogy betörhessen az életünkbe. Arra vár, hogy tekintetünket reá irányítsuk. És fordítva: akkor fog az életünkbe betörni, ha mi életünket reá irányítjuk. "Kérjetelek, és adatik néktek". Az élet úgy is irányítható, hogy sohase bukkanjunk rá a Lélekre. Az élet leszűkített értelme szerint sajátosan mi magunk dönthetünk és arra támaszkodhatunk, ami a szemünk előtt van. De akkor ténylegesen nem lehet várni, hogy a Lélek megtapasztalható valóság legyen. Vagy sok irányban csaponghatunk. Abban is kitarthatunk, hogy az élet csupa keresésből áll. Mi újból és újból a gondolkozás és az élet új lehetőségeit vizsgáljuk és azt is elhittetjük magunkkal, hogy a dolgok egyre újabb "elmélyítése" által talán egy nap eljutunk az alapokhoz.

És végül, kedves gyülekezet, a Lélek eljövetele döntést kíván. Egy tárgyat akkor fogok igazán észrevenni, ha elhatározom magam, hogy a tekintetem arra irányítom. Egész bizonyosan meg fogom látni azt, ha ilyen vagy olyan okból kifolyólag arra a gondolatra jutok, hogy nem akarom azt látni. És így van a lélektől való születéssel is. Az előfeltétel az, hogy kész legyek arra, hogy szívemet Isten szeretete előtt megnyissam.

Jézus azt mondta Nikodémusnak: Izrael tanítója vagy és nem érted ezt?

És végül: Jézus feltételeinek egyikében egy fontos célzást tesz: "Ha valaki nem születik víztől és Lélektől, nem mehet be Isten országába." Nyilvánvaló, hogy Jézus itt a keresztyénről, a víztől való születésről, beszél.

A keresztség a Lélek, az újjászületés jele. Az ember meghal, és egy új ember emelkedik ki a vízből. De az is világos, hogy a víznek ez a jele önmagában semmit sem ér. Valójában nem több, mint egy olyan jel, amelyik a Lélek jövetelére utal. De jel és ígéret, hogy a Lélek el fog jönni és teljessé teszi életedet. Minden esetben, amikor keresztelünk, arra emlékezünk, hogy mi valamennyien megkaptuk ezt a jelt. És talán éppen most érkezett el számunkra az a pillanat, hogy tekintetünket Jézusra vessük, aki az újjászületés fordulatát végbe akarja vinni.

Nikodémus e történet végén eltűnik. Nyilvánvalóan nem volt képes dönteni. Mindenesetre Jézus Nikodémust élete során többé nem engedte el. Amikor Jézust vádolják, a főtanácsnál, egy jó szót mond érdekében (Jn 7,50-51). És amikor Jézus eltemettetett, fűszereket hozott testének megkenetésére (Jn 19,39). Többet nem tudunk róla. Nyilvánvalóan végérvényesen nem lépett át a küszöbre. Jézus azonban mind a mai napig beszél számunkra Izraelnek a tanításáról. Arra hív minket, hogy szakítsunk az élet beszűkült látásával és bízzuk rá magunkat Isten szeretetére. De ez vajon nem azt jelenti-e, hogy mi nem éjszaka, hanem nappal jövünk hozzá, hogy nála világosságot és életet találjunk? Ámen.

Fordította: Nagy László
(Románia, Kolozsvár)

Esketési beszéd

Szász Attila

(Románia, Disznajó)

Új szív, új lélek

Alapige: Ezékiel 11,19-20

I.

Az ószövetségi ember hitvilágában a szív fontos helyet foglal el: Úgy beszéltek róla, mint az élet központjáról, az ember belső "én"-jéről, ahol csírába szökken a gondolat és az érzelem. A szívben születik az öröm, a vonzalom, a gond és a bánat. Isten a maga törvényét a szívbe írja (Jer 31,33), a szív meg vágyat ébreszt Isten háza iránt (Zsolt 42,5). A szív a személyes titok helye (1Sám 9,19). Isten az embert szívében vizsgálja és ítéli meg (Jer 11,20). Isten lelke betölti a szívet, és békét ajándékoz neki (Fil 4,7). A szeretet a megigazult, Istentől megerősített szívből származik (1Thessz 3,13).

Mennyire jelen van a szív mindennapi szóhasználatunkban is! Vannak jószívű emberek, vannak, akik szívesen segítenek másoknak. Egy munkát lehet ímmel-ámmal, de lehet szívvel-lélelkel, vagyis minden fizikai és szellemi energiánk bevetésével is végezni. Ha valamit megköszönnek nekünk, az udvariasság arra kötelező, hogy így válaszoljunk: szívesen. Ott, ahol egység van, az emberek egy szívvel állanak a közös ügy mellé.

Ezékiel próféta idejében Isten népének életéből épp az egy szív hiányzott. Izrael népe nem tudott egy szívvel gondolkodni és cselekedni. És ami még szomorúbb: nem tudta egy szívvel imádni Istent. Az Egyiptomból kiszabadító Isten helyett egyre nagyobb mértékben hajolt meg idegen népek istenei előtt. Ezért a vétkeseknek Isten kemény büntetéssel sújtja: szétszórja a pogányok közé. A bűnbánat, a megtérés lehetőségét azonban meghagyja. A megtérő bűnös kegyelmet talál. Népe érdekében maga Isten lép közbe. "Adjatok nékik egy szívet" - ígéri Ezékiel próféta által.

Nagy baj, amikor megoszlanak a szívek: a családban, a gyülekezet életében, az egyház vagy a társadalom életében. Milyen sok jószándékú igyekezet és elgondolás fullad kudarcba, mert hiányzik a kivitelezéshez szükséges egy szív. Ifjak tömege kerül az útszélre, a társadalom peremére, mert a szülők nem egy szívvel nevelték őket. Gyülekezetekben borul fel sokszor hosszú esztendőkre a békesség, mert megoszlanak a szívek.

Szükségetek van egy szívre, mert a családban békesség, öröm csak akkor van, ha egyek a szívek. Isten akkor ad nektek előmenetelt, munkátokra áldást, ha egy szívvel tudjátok vállalni életetek örömeit és gondjait. Egyek kell hogy legyetek gondolkodásban és cselekedetben, gyermekeitek nevelésében és mindenkifölött az imádságban, mely egybeforrasztja a szíveteket. Az egy szív boldogságotok alapfeltétele!

II.

Isten nemcsak egy szívet ígér népének, hanem új lelket is. Ez már nem az a lélek, amely lelkiismeret-furdalás nélkül halad a bűn útján, hanem az, mely Isten ügyéért lelkesedik. Milyen ez az új lélek? Olyan, amilyen az Úr Krisztusban volt. Nem gyűlölködő, hanem szerető, nem haragvó, hanem megbocsátó, nem könnyörtelen, hanem irgalmas, nem a maga hasznát kereső, hanem a másikért munkálkodó. Szükségetek van erre az új lélekre!

Isten az egy szívet és az új lelket egy bizonyos céllal adja: "hogya én végzéseimben járjanak, rendeléseimet megőrizték és cselekedték azokat", vagyis Isten szerinti életet éljenek. A hívő, imádkozó életet élő emberhez, hozzátok, csak ez az élet méltó. Az Isten szerinti élet követelményeit szépen összefoglalja a házassági eskü, amelyben fogadalmat tesztek egymás iránti hűségtekről, megígértek, hogy egymás terhét hordozzátok, egymást jóban-rosszban soha el nem hagyjátok. Ezt az életet nem lehet a bűnös, Isten ellen folyton lázadó kőszívvel élni, hanem új szív és új lélek kell hozzá. A régi, kőszívvel élő ember lehet hogy ismeri Isten végzéseit és rendeléseit, de csak az ismerettel marad, nem cselekszi azokat. Isten akaratának tudatos cselekvéséhez újjászületett élet, vagyis új szív és új lélek kell. Ne ragaszkodjatok a régi szívhez, a régi élethez, hanem fogadjátok el Istentől az újat! Csak így tudtok egész életetekben Isten végzéseiben járni.

III.

Isten azért adja nektek az egy szívet és az új lelket, hogy legyetek az övéi, az Ő népe. Isten népéhez tartozni nagy tisztesség! Isten egyházához tartozni, melynek tagjait Igéje és Szentlelke által az örök életre hívta el, nagy megtiszteltetés. Ti is Isten népéhez tartoztok. Ahhoz a hatalmas sereghez, amely az Isten Anyaszentegyháza. Életetek nem hányódik parányi csónakként céltalanul az élet végtelen tengerén, hanem együtt halad a gyülekezettel a biztos cél felé, Isten országa felé. Az úton Ő vigyáz reátok, a Mennyei Atya, akinek népéhez Jézus Krisztus által tartoztok.

Isten népéhez tartozni nagy megtiszteltetés, de ugyanakkor nagy felelősség is, mely kötelez. Hajlékotoknak a szeretet hajlékává kell lennie, melynek csendjét nem verheti fel a szeretetlen, bántó szó, a harag vagy a gyűlölködés. Házatok az imádság háza kell hogy legyen, ajkatokon naponta fel kell csendülnie az Istent dicsérő szónak. Isten népéhez nemcsak ti tartoztok, hanem veletek együtt a ti eljövendő gyermekeitek is. Őket is Isten útjára kell majd vezetnetek!

Isten Igéje két új dologról beszél nektek a mai ünnepi alkalommal: új szívről és új lélekről. A ti életetekben is valami új kezdődik a házassággal. Ennek az új kezdetnek vagyunk a tanúi mindnyájan: a szülők, a testvérek, a rokonok és az egész gyülekezet. Mindannyiunk szeméből kiolvasható az ószinte jókívánság: legyetek boldogok! Éljetek az Isten gyermekeihez méltó új szívvel és új lélekkel! Életetek tegyen bizonyosságot arról, hogy méltóak vagytok az Isten népéhez való tartozás megtiszteltetésére.

Ez az új szív és új lélek a ti legdrágább menyegzői ajándékotok. Ámen.

Temetési beszédek

Csiha Emese

(Románia, Kolozsvár)

Az Úr az én erőm és pajzsom

Alapige: Zsoltárok 28,7

Szeretett édesapátokat hazahívta Isten. Tudom, nagyon szomorú a szívetek, hisz a gyengének is nehezen tudjuk elereszteni a kezét, de annak, aki a legerősebb volt a családban, kinek járása könnyed, rugalmas, tartása egyenes, tekintete vidám és bátorító, annak sokkal nehezebb. Három dolog adjon nektek erőt a gyászban s vigasztaljon meg titeket.

a) Szép, egészséges életet élt. Fiatalon kapta Istentől a győzelem ajándékát. Már kisebb iskoláskorában fegyelmezett életének köszönhetően tornatanárja atléta pályára irányította. Gyors volt és jól ugrott. Öttusázó lett az országos élvonalban. Ha győzött, nem bírta el magát, s ha legyőzték, nem vált megkeseredetté. IKÉ-s volt, mert ezzel is megajándékozta Isten. Tudta, hogy az ép testben ép lélekkel lehet csak élni. A győzelem és a veszteség a sportpályák öröme és bánata; de amikor kilép onnan a lett legyen legjobb sportoló is, élni kell, és ezt csak szépen és egészségesen szabad. Most, mikor ezt elfelelji az emberiség és csak a test győzelmére törekszik, elcsügged, és zúgolódná válik az atléta már az első veszteség után. Ilyenkor Isten eszetekbe juttatja, hogy édesapátok az életben is tudott győzni, azaz tudott szépen élni. Ez vigasztaljon titeket. Vegyétek át tőle örökségként a fegyelmezett élet szépségét és örömét.

b) Másodszor az, hogy köztetek is, de a legbrutálisabb kollégáknak is el merete mondani: "Az Úr az én erőm és pajzsom." Tudta, hogy Isten adott erőt a futás tempójának felgyorsítására, az ugrás magasságának emelésére, de Isten adta azt az erőt is, amivel a kudarcokat el tudta fogadni. Mikor testi ereje lankadni kezdett, elmélyült az Istennel való kapcsolata. S már nemcsak azt tudta, hogy felülről adatik az erő, hanem a Zsoltárossal bizonyosságot tett: "az Úr az én erőm". De jó lenne, ha ezt most minden sportoló így tudná és így hinné. Nem volna annyi doppingolás, annyi brutalitás, hanem szép győzelmek és csendes bukások lennének csupán. Az, amikor nem a magam testi erejében bízom, hanem a Jézus Krisztus erejében, amivel elhordozta a világ bűneit, amivel legyőzte a gonoszt, amivel vállára vette a keresztet és hordozta halálát. Ez az erő Jézus Krisztusban az enyém lehet. Felkínálta és odaadta, mindig annak, aki kérte, akinek szüksége volt rá. "Az Úr az én erőm." Ezt a szép, szent örökséget hagyták rátok drága szüleitek, s ez nagy vigasztalás lehet nektek. Gyászotok során erősödjetek meg a Krisztusban!

c) A harmadik szintén az Igén át szól hozzátok: "Az Úr az én pajzsom." Egykor a katonákat nehéz ütközetekben a maguk elé tartott pajzs védte meg. Ha egy pillanatig leengedték, a kard hegye könnyen halált okozhatott. De mennyivel több az, ha te nem csupán egy fémből készült pajzsról beszélhetsz, hanem a Zsoltárossal és elköltözött édesapátokkal együtt azt tudod mondani: "Az Úr az én pajzsom." Áldott pajzs az Úr! Vállalta, hogy téged megvéd az ellenség törétől vagy golyóitól. Odaállít eléd, hogy feltartóztasson minden veszedelmet, hogy te életben maradj. Ez a pajzs most is ott áll a halál tusájában, hogy feltartóztassa a kárhozatot és a megsemmisülést. Ez a pajzs édesapád védelme. Az Úr megajándékozta a benne szüntelen bízó atlétáját az örök élet örömeivel és végső nagy győzelmével. Ez a mennyei

pajzs mondja: "én meggyőztem a világot, s aki hisz én bennem, ha meghal is él". Amen.

Csutak Csaba
(Románia, Kolozsvár)

Fiatal ember felett

Alapige: János 11,32-45

Kedveseink halála mindig megszorít és megrettent bennünket, de kiváltképpen nagy a bánatunk, ha fiatal, gyermek vagy ifjú az, aki elszakadt tőlünk. Most is ilyen kiváltképpen való gyászunk van, és kínoz a gondolat: miért kellett ifjú testvérünknek ilyen korán eltávoznia? Ha ez a kérdés számonkérés akar lenni, csak növeljük fájdalunkat és nincs vigasztalásunk, de ha mint síró gyermek szüleihez, úgy megyünk vigasztalásért a mi irgalmas Édes Atyánkhoz, akkor magához ölel és meggyógyít minket.

Most felolvasott igeszakaszunkban Isten szól hozzánk, és egy nagyon szerepelt fiatalember halálának és feltámadásának példájával gyógyítja lelkünk sebéit. A történetét és a szereplőket bizonyára a legtöbben ismerjük. Máriáról, Mártáról és Lázárról, a testvérekről, Jézus kedves tanítványairól van szó, s arról, hogy a nőtestvérek hívására Jézus három nap késéssel érkezik s a súlyos beteg Lázár meghal.

Jézus érkezésének hírére Mária azonnal hozzá siet. Itt kezdődik az ő vigasztalódása, és ha Isten úgy akarja, a miénk is. Vegyük pontonként számba az alapige fontosabb üzeneteit.

1. Mária mindenekelőtt oda ment, ahol Jézus volt. Jézus, mint örök, igaz Isten, tulajdonképpen mindenütt jelen van, de nem egyformán. Így a mostani világkorszakunkban kiváltképpen a szent gyülekezetben, az anyaszentegyházban találkozhatunk vele.

Mária alakja azonban figyelmeztet valami fontos dologra: bár a Szentírás szerint életünk utolsó pillanatában is megtaláljuk Jézust, Mária tudja, hogy a bajban sokszor késő őt keresni, ő egész életét Jézus lába elé helyezte s megszokott bizalommal kereste nála a vigasztalást. Kezdjük meg mi is idejében Krisztus keresését.

2. Mária első érdembe vágó szavai: Uram, ha itt voltál volna, nem halt volna meg az én testvérem. Ennek a mondatnak van egy pozitív és van egy negatív jelentésárnyalata. Az első egy hívó bizonyágtétel: Jézus jelenléte kizárja és legyőzi a halált, mert nem akarja a bűnös halálát, hanem azt, hogy megtérjen és éljen.

A helytelen árnyalat kettős jelentésű: szemrehányást juttat kifejezésre: miért nem voltál itt, hogy ne haljon meg az én testvérem? Mennyire jellemző reánk, hogy a szenvedésért Istent hibáztatjuk és erejét vonjuk kétségbe. Pedig be kellene látnunk, hogy a testi halált nem lehet elkerülni, mert test és vér nem örökölheti Isten országát. Tartsuk meg szívünkben azt, ami jó, a bizodalmat Krisztus iránt, hogy ő erősebb, mint a halál, és ha úgy akarja, a sírból is ki tud szabadítani, mint egykor Lázárt, de ne merjünk szemrehányást tenni neki, mert ő jobban tudja, hogy mire van szükségünk.

3. Jézus sírva fakad a sír mellett. Ez feltűnő és többféle üzenetet is hordozó esemény, hiszen ő tudja, hogy Lázár fel fog támadni.

a) Először biztos az, hogy a részvét könnyeit hullatja. Nagy vigasztalás nekünk, hogy ő valóságos ember, aki velünk mindenben együttérez. Teljes bizalommal lehetünk iránta, mert megért és szeret minket.

b) De mint mondtuk, Jézus tudja, hogy Lázár feltámad. Az elválás miatt szomorkodik, de végeredményben nem a halottat, hanem a gyászolókat siratja,

akiknek hozzátartozói nem támadnak fel testileg jel-képpen, s siratja azokat, akik ezért vagy másért nem tudnak benne helyesen hinni s ezért a testi halált a legrosszabbnak és legyőzhetetlennek látják.

4. Az Írás hangsúlyozza, hogy a halott valóságosan el van temetve, és hogy már negyednapja halott, tehát már szagja van. Ezek a realiztikus részletek azt hangsúlyozzák, hogy itt valódi eseményről van szó, amit nem szabad pusztán jelképes magyarázattal megerőtleníteni. A reális történet Isten dicsőségét, hatalmát és szeretetét ragyogtatja fel.

5. Jézus imádsága jelzi, hogy ő már tudja, hogy meghallgattatott, holott olyasmit kért, ami emberi felfogás szerint teljességteljes. Itt tehát az imának a hálaadáson túl bizonyágtevő jellege van.

6. "Lázár, jöjj ki!" a) Mindenekelőtt azt jelzi, olyan parancs hangzik, amelyik létező, élő személynek szól. Lázár nem szűnt meg a halállal, meg lehet szólítani s az élet ura parancsol neki. b) Tulajdonképpen nem feltámadás, ami itt a parancs alapján végbemegy, hanem csak újra életre keltés, mert Isten a halálból jel-képpen a halottakat két irányban hívja vissza, ide vissza a régi életbe, ideiglenesen, és oda túlra, az örök életre, véglegesen. Lázárt ide' hívta vissza. c) Lázárnak azért kellett ide visszatérnie, hogy egész világos legyen: az Úr valóban úr a halál felett. Mindkét iránynak ő az ura, hogy valaki azt ne mondhasa: azért emlegetitek a halállal kapcsolatban mindig az örök életet, mert annak létezését nem lehet innen ellenőrizni, de ide térjen valaki vissza a halálból, ha tud. Íme, Lázár halotti leplébe kötözve kilép a sírboltból, és Krisztusról tesz bizonyosságot. Neki személyesen jobb lett volna a másik irány, de engedelmeskedik, mert szolgálnia kell.

7. De textusunk azt is mutatja, hogy milyen nagy nyomorúság a hitetlenség. Sokan hisznek Jézusban a jel láttán, de vannak, akik még erre sem indulnak meg, hanem hírt visznek Jézus ellenségeinek. Azok pedig, ahelyett, hogy megtérnének, még inkább halálra törnek.

Miért történt mindez, és mi közünk nekünk ehhez a történethez? Nyilván több a cél, mint Máriának és Mártának az ideiglenes megvigasztalása. Krisztus az ő imájában mondja ki a célt: hogy elhiggyék, hogy Te küldtél engem. Jel, amelyik Krisztusra, az ő isteni hatalmára mutat, hogy minden gyászoló vigasztalást találjon ónála, akinél egyedül található igaz vigasztalás, mert ő az ura a földi és az örök életnek egyaránt! Ámen.

Reformációi emlékünnepély

Gondolatok Isten gondviseléséről

Bibliaalvasás: Nehémiás 9,6; Róma 8,28

Képzeletben helyezünk most egy földgömböt magunk elé. Földünket a politikusok nyugati és keleti, a gazdasági szakértők északi és déli féltekére osztják.

Vajon véletlen-e - kérdezzük e mai alkalommal -, hogy a protestáns többségű északnyugati félteke a gazdag, a szellemi és anyagi javakban egyaránt bővelkedő? Szerény véleményünk szerint ez nem a véletlen műve.

Miért?

Azért, mert a protestáns egyházak évszázadok óta hívei minden újabb nemzedéknek szívébe mélyen beleírta az Isten gondviselésébe vetett hitet.

Az Isten gondviselésébe vetett hit pedig évszázadok folyamán kimunkálta azt a cselekvő életformát, melynek közismert jelszava ez: "Imádkozzál és dolgozzál - ira et labora." E jelszó jegyében a protestáns keresztyén ember úgy imádkozik, mintha minden nap meghalna, és úgy dolgozik, mintha örökké élne. Az "imádkozzál és dolgozzál" jegyében folyó keresztyén élet az örökkévalóság jegyében folytonosan munkálkodó, komoly és tartós értékeket létrehozó olyan alkotó életforma, mely az Isten képét hordozó ember számára az egyetlen méltó és megfelelő életforma. Isten munkatársai vagyunk.

Isten gondviselésének hitében vissza kell utasítanunk a tétlenség és a gondatlanság dicséretét. Ezért utasít bennünket a Példabeszédek könyve (6,6; 30,25) a közmondásosan szorgalmas és rendezett életet folytató hangyához. Isten gondviselésének hitéhez nem méltó a tücsöktempó, mely feléli és eltékozolja a hangyák által létrehozott százados értékeket, mely a hangyáktól kért kölcsönökből és ajándékokból kíván örökös mulatozás közepette bőségesen és vidáman élni. Sok esetben a tücsök rendkívül szeretetreméltó jelenség, de a baj akkor következik be, ha például a házasságban az egyik fél tücsök, a másik meg hangya; de a baj akkor következik be, ha a hangyák körül csupa jópofa és böhém tücsök sűrög-forog. Tücsöktempóval és tücsökmódszerekkel nem lehet komolyan megalapozott családi életet felépíteni, tücsöktempóval és tücsökmódszerekkel nem lehet jóléti társadalmat létrehozni.

Isten gondviselésének hitében komolyan vissza kell utasítanunk az élet talányai fölötti önmagába zárkózó töprengést, mely búskomorsághoz vezet, amely az életet reménytelennek és kiábrándítósnak tartja és olyan képtelenségnek tekinti, melyben egyetlen valóság a halálhoz vezető kétségbeesés.

Mivel nekünk az újrakezdés nehézségei között, a kibontakozást gátló akadályok ellenére mind családunk, mind anyaszentegyházunk gazdasági életét, anyagi háztartását helyre kell állítanunk, ezért rendkívül fontos, hogy sok elbizonytalanodás után újra megerősödjünk a teremtő és megváltó Isten gondviselésébe vetett hitünkben. Kálvin János így összegzi életének tapasztalatait: "...minden nyomorúságok között legnagyobb az isteni gondviselés nem ismerése, s viszont, a legnagyobb boldogság annak ismeretében áll" (A keresztyén vallás rendszere. I. 209.).

Ezért választottuk mai reformációi ünnepélyünk előadásának témájául az Isten gondviseléséről szóló keresztyén tanítást.

I.

Mi az Isten gondviselése?

Kérdésünkre feleljünk Tavasz Sándorral, aki a Heidelbergi Káté szellemé-

ben így fogalmaz: "Hisszük, hogy a bölcs, örökkévaló és mindenható Isten mindenütt jelenvaló ereje tartja fenn a mennyet és a földet minden teremtménnyel együtt. Isten úgy kormányozza és úgy igazgatja ezt a világot, hogy semmit sem kételkedünk afelől, hogy mind testi, mind lelki szükségeinke gondot visel és mindazt a rosszat is, amit reánk bocsát, javunkra fordítja, tehát semmi sem véletlenségből, hanem az Isten atyai tanácsából és akaratából jő" (Keresztyén Dogmatika. 1932. 134.).

Ez általános érvényű és tartalmú meghatározás után lássuk közelebbről kérdésünk néhány részletét:

1) Mindenekelőtt figyeljünk az összefüggésekre.

Az Isten gondviseléséről szóló tanítás nem önmagában áll, hanem szervesen beleépül a keresztyén tanítás hatalmas rendszerébe. Különösen szorosan kapcsolódik a világ teremtéséről és megváltásáról szóló keresztyén tanításhoz.

"Isten mérhetetlen nagysága abból tűnik ki, hogy nemcsak megteremtette egyszer az eget és a földet, hanem mindent a maga akarata szerint kormányoz. /.../ Isten a teremtés után nem hagyta magára a világot és nem szolgáltatta ki valami idegen hatalomnak. Ezért nincs a világon véletlenség, ezért nincs végzet (fátum) sem. A teremtő Isten mindvégig mindenható Isten marad. Ő valóban ura a világnak" (Niesel Vilmos: Kálvin teológiája. 1943. 59.). Isten teremtő műve gondviselésében folytatódik, "mellyel az általa teremtett világot és mindazt, ami abban van vagy lesz, a maga akarata szerint gondoz és mindent a maga dicsőségére és a választottak üdvösségére rendez" (Amandus Polanus: Syntagma theologiae Christianae. 1964. = Heppe, H.-Bizer, E: Dogmatik der ev. ref. Kirche. 1958. 199.).

Isten gondviselése ugyanilyen szervesen kapcsolódik a világ megváltozásához, melyet Isten az Úr Jézus Krisztus által valószínűsített meg. A teremtő és a gondviselő Isten "aki minden lét alapja és minden dolgok teremtője, olyan szent és olyan irgalmas, miként a Jézus Krisztusban találkozunk velünk és aki a maga igazságát benne győzelemre vezérli" (Barth 1948. 52.). Ez a teremtő és megváltó Isten a Jézus Krisztusban a mi Atyánk. Így valamenyen a világon uralkodó Atyának gyermekei és a megváltó Krisztusnak testvérei vagyunk. Ezért "én ebben a világban nem idegenben, hanem az én Atyámnak a házában vagyok, aki nem ellenem, hanem érettem van" (Barth: Die christliche Lehre nach dem Heidelberger Katechismus. 1948. 54.).

Mivel a világ Isten elidegeníthetetlen tulajdona, mivel mi a mennyei Atya megváltott gyermekei vagyunk a Krisztusban, egészen természetes, hogy e világban a teremtő és gondviselő Atya otthonában vagyunk. Igen, a mennyei Atya otthonában élünk. A Szentírás alapján ezt hisszük és ezt valljuk. E világ nem a Sátán, nem a gonosz birtoka és birodalma. Nem győzzük ezt a fontos tételt eléggé hangsúlyozni. Nem szabad ezt a téves Biblia-ellenes álláspontot képviselni, hogy e világ a Sátán birodalma. Mivel mi a mennyei Atya otthonában élünk, nyilvánvalóan a gyermekek boldogságával és biztonságával kell foglalkoznunk, vagyis imádkoznunk és dolgoznunk ebben a világban. Hitünk bizonyossá tesz abban, hogy a mennyei Atya minket, megváltott gyermekeit a halál árnyékának völgyében igaz és erős pásztorként őriz és védelmez, megtart és táplál (Zsolt 23; Jn 10).

Ez a hatalmas teremtő Úr, ez a kegyelmes Atya nem a bal kezével kormányozza ezt a világot, amint azt egyesek állítják, hanem a világot teremtő jobb-jával irányítja végső célja, a beteljesülés felé (1. Barth 1948. 56.). Ezért Isten gyermekei ebben a világban, mint a mennyei Atya földi gyermekeinek ajándékozott szülői otthonában, boldogan és biztonságban élhetnek, tudatosan és tartósan berendezkedhetnek, alkotó és hasznos életet folytathatnak a Jézus Krisztus visszajövetelének reményében. E világ Isten szeretetének tárgya (Jn 3,16), mely fölött Isten gondviselése virraszt, amelyet hatalmas jobb-jával őriz és fenntart.

Ezért Isten gyermekeinek élethelyzete ebben a világban nem hasonlítható egy olyan hajó utasainak a helyzetéhez, melynek kormányosa elveszítette az ellenőrzést a háborgó tengeren vakon és kétségbeesetten vergődő lélekvesztő fölött. Isten erősen és biztosan áll a világ kormányánál;

gondviselő kegyelmes Atyaként akarataának és céljának megfelelően igazgatja azt. Ezért "Isten gondviselése nem más, mint Isten szabad kegyelme, és Isten szabad kegyelme a Krisztusban az ő gondviselése" (Barth 1948. 56.).

2) Az Isten gondviseléséről szóló tanítás "radikális tagadása az értelmetlennek és az esetlegesnek" (Brunner Emil: Die christliche Lehre von Schöpfung und Erlösung. Dogmatik II. 1960. 170.). Az "Isten gondviselése, amint azt a Szentírás feltünteti, a szerencsével és a vakesettel áll szemben" (Kálvin: A ker. vall. rendszere. I. 183.).

Isten személyes gondviselésének kizárásával a különféle filozófiai (sztoikus, platonikus és modern idealista) irányzatok a sors hatalmából tanítanak. A világ az ok-okozat összefüggésében a szükség hatalma alatt áll.

Ezek az ókori és modern filozófiák a gondviselésről kétféle elméletet dolgoztak ki.

Az első felfogás szerint a mindenséget egy személytelen "világész" uralja, mely az okozati összefüggések láncolatában tartja fenn a világ gépezetét. Erre mutat Madách Imrének szólásmondássá vált gondolata is: "A gép forog, az alkotó pihen."

A másik felfogás a megszemélyesített sors mindenhatóságát állítja előtérbe, és a végzet elkerülhetetlenségét hangsúlyozza. Egy ókori görög (sztoikus) bölcselő szerint az embernek úgy kell követnie a szükségszerűséget, miként a haladó kocsit követi a hozzákötött kutya (l. Brunner 1960. 170.). E felfogással szemben a keresztyén hit azt vallja, hogy Isten szabadsága fölülte áll a szükségszerűségnek és az ok-okozat láncolatának. Isten nem ilyen székérhez láncolt kutyasorsra teremtette az embert, hanem a Jézus Krisztusban szabadságra hívta el őt. Isten személyes gondviselője minden ember-gyermekének. Szépen tesz erről a Zsoltáros bizonyosságot, amikor arról énekel, hogy az Úr fogja az ő jobb kezét és nem engedi, hogy ingadozzék az igaz.

A vak sors és a szeszélyes véletlen nem helyettesítheti a személyes Isten személyes gondviselését. Isten nem bábokká formálta az embert. Az ember közösségi életének nem lehet a bábszínház a modellje, melyben a kegyetlen sors rángatja szeszélyes összevisszaságban a szereplőket.

E felfogásokkal szemben "Kálvin azt hangsúlyozza, hogy Isten minden egyes dolgot és lényt, amelyet teremtett, még a legkisebb verebet is, különös gondviseléssel (providentia singularis vagy specialis) hordozza, táplálja és gondozza" (Niesel 1943. 61. L. Kálvin I.16.1-I.16.4). "Csak akkor ismerjük el igazán a teremtő Isten megtartó és kormányzó hatalmát és akkor hiszünk igazán az isteni gondviselésben, amikor felismerjük és elfogadjuk, hogy Isten kegyelme ilyen csodálatosan körülvesz és magához ölel minket. Ez a hit Isten kegyelmi kiválasztásán alapszik", mivel "egyedül a hívőknek van szemük az isteni gondviselés meglátására" (Niesel 1943. 61. L. Kálvin I.16.1-I.16.4).

3) Niesel szerint Kálvin Isten speciális gondviselésén belül három fokozatot állapít meg.

Az első fokozat az emberek körére terjed ki. "Amiképpen az ember Isten legkiválóbb teremtménye és Isten égen és földön mindent őérette teremtett, úgy az isteni gondviselés is elsősorban az emberre irányul" (Niesel 1943 61.). "A keresztyén lélek /.../ nem kételkedik abban sem, hogy Isten különös gondviselése azon fáradozik, hogy megtartsa őt s e gondviselés semmi mást nem enged megtörténni, csak amit javára és üdvösségére fordíthat. /.../ Ami az embereket illeti, akár jók, akár rosszak /.../ tervük, akaratauk, törekvéseik s tehetségeik Isten keze alatt vannak; úgy, hogy Isten jótetszésétől függ, hogy azokat oda hajtsa, ahová tetszik, s ahányszor akarja, meg is fékezze" (Kálvin I. 202.). De nem csak az embereken, hanem az összes többi teremtményen is "Isten gondviselése uralkodik" (Kálvin I. 202.).

Isten személyes gondviselése során az ember iránti "páratlan jósága" abból tűnik ki, hogy "a nyomorultakon segít, az ártatlanok életét oltalmazza és a legkétségbeesettebb körülmények között is segítséget nyújt" (Niesel 1943. 62.).

Isten gondviselésének második fokozata kiterjed az egész teremtett

világra, mellyel Istennek a maga terve és annak végső megvalósulása értelmében sajátos célja van, ezért "meg kell hajolnunk az isteni világkormányzás titka előtt. Mert a világ kormányzásában mindig Isten egységes és igazságos akarata diadalmaskodik", mert Isten gondviselésének legbonyolultabb kérdéseinél "a Krisztus keresztjének titka előtt állunk" (Niesel 1943. 65.).

Isten gondviselésének harmadik fokozata az egyházra vonatkozik. Bár Istennek "az egész emberi nemre gondja van", mégis "főleg az ő egyházának /.../ igazgatása felett őrködik"; "mivel Isten az egyházat hajlékvá választotta, kétségtelen, hogy ennek igazgatásában különös bizonyítékokkal mutatja meg atyai gondviselését" (Kálvin I. 195, 203.).

Isten gondviselése egyházának fenntartásában és megőrzésében, vezetésében és kormányzásában csúcsonyul ki: "Az egyház az a tulajdonképpeni műhely, amelyben Isten gondviselését gyakorolja; ez az ő gondviselésének kiváltképpeni színtere. /.../ Isten azért hordozza az egész világot és azért bizonyul minden teremtmény, az ember és a nép Urának, mert egyházának akar Ura lenni. Azért irányítja a természet és a történelem folyását, mert egyházát akarja megtartani és vezetni ezen a világon. /.../ Az isteni gondviselés tulajdonképpeni tárgya az egyház. Ebből a tételből világosan kitűnik, hogy Kálvin a teremtésről és a gondviselésről szóló tanítását Isten Jézus Krisztusban való kijelentéséhez szabja; mert az egyház Krisztus teste" (Niesel 1943. 62, 63).

Az Isten gondviselésének nem célja, csupáncsak tárgya az egyház, mivel a cél maga Isten; mivel "arra akar minket serkenteni, hogy szüntelenül őt magát hívjuk segítségül és őbenne vessük reménységünket" (Niesel 1943. 63.).

Mai reformációi emlékünnepegyünkön különösen azért adjunk hálát Istennek, hogy szent egyházát a reformációban megtisztította és azt újra hajlékvá tette, hogy az egyház anyai ölen ma is úgy akar a Jézus Krisztusban összegyűjteni minket, miként a kotló gyűjti össze kiscsibéit. Újuljon meg az egyház, a fiókait tulajdon vérével tápláló pelikán madár iránti szeretetünkben és gondviselésünkben, ahol "Isten különös gondviselése vigyáz a hívek üdvösségére" (Kálvin I. 202.), ahol Isten gondviselésének áldásait és ajándékait szerelmes gyermekeiként méltóképpen fogadhatjuk.

II.

Végül keressük meg önmagunkat Isten gondviselésének művében!

Bár a bűneset után és következtében az ember tehetségei megváltoztak, értelme elhomályosult, akarata szolgálivá vált, mégsem "veszítette el értelmét és nem szűnt meg az akarata, sem éppen kődarabbá vagy fatuskóvá nem változott" (II. Helvét Hitvallás IX. 2.). Isten kegyelme és jósága abban mutatkozik meg, hogy a bűnös, de megkegyelmezett embert munkatársaként bevonja gondviselése művébe. "Az a tény, hogy Isten gondoskodik rólunk, nem ment fel minket a felelősség alól. Isten gondviseléséből nem az következik, hogy egyszerűen tétlenül sodortatnánk a világban" (Niesel 1943. 63.).

Amikor Isten a világ teremtésének utolsó mozzanataként az embert is megteremtette, amikor azzal a céllal és feladattal helyezte az Éden kertjébe, hogy őrizze és művelje azt, egyben már ki is jelölte az ember célját a világ gondviselése, vagyis kormányzása és fenntartása művében.

Annak érdekében, hogy az ember e magasztos céljának és feladatának megfelelően, Isten kegyelmi ajándékainak sokaságával ajándékozta meg az embert. E kegyelmi ajándékok közül most csak két ilyen drága kincsünkre irányítjuk figyelmünket.

Az egyik a hit.

"A hit pedig a reménylett dolgoknak a valósága és a nem látott dolgokról való meggyőződés" (Zsid 11,1). A hit ezek szerint reménység és meggyőződés, vagyis biztos ismeret.

Az Isten gondviselésébe vetett hitünk három alkotóelemből épül fel. E három alkotóelem a türelem, a bizalom, és a háládatosság.

A türelem ma számunkra pótolhatatlan és nélkülözhetetlen. Türelmesen kell várunk Isten gondviselésére. Isten malmait lassan őrölnek - tanítja egy bölcs közmondás. Nekünk türelmesen várni kell. Türelmesen várunk kell. A Szentírás a türelmes várakozásra számunkra nagyszerű példát ad a szántóvető gazda példájában: "Legyetek azért, atyámfiai, béketűrők az Úrnak eljöveteléig. Íme, a szántóvető várja a földnek drága gyümölcsét, béketűrővel várja, míg reggeli és estvéli esőt kap" (Zak 5,8). A szántóvető gazda nem tehet egyebet, mint hogy várja az esőt, az ég csatornáinak megnyílását. A gazdaember türelmével várakozunk és vágyakozunk Isten szabadítására, tudván, hogy így nyerjük meg a mi lelkünket.

A bizalom a hit édes gyermeke. "A hit bizalom - fides fiducia est" - tanítja a nagy reformátor, Luther Márton. Ebben az Isten iránti bizalomban teljesen megegyezett az Igével, amelyik így szól: Tudom, kinek hittem. Mi Istennek hiszünk, annak az Istennek, akinek szent jobbján van a világ kormányán, aki az Úr Jézus csodás szavai szerint a legszebben öltözteti a mező liliomait és a leghűségesebben eltartja az ég madarait. Nekünk a legteljesebb bizalommal kell átadnunk életünket Istennek, aki bennünket, embergyermekait, jobban szereti az ég madarainál és a mező liliomainál.

A türelemben és a bizalomban nyert összes ajándékainkért naponként hálát kell adnunk gondviselő édes Atyánknak. Református keresztyén hitünk alapja ez a háládatosság. Legyünk Isten hálaadó gyülekezete. Legyünk Isten hálaadó és éppen azért örvendő egyháza.

Szent hitünk e három alkotóelemét nagy reformátorunk, Kálvin János így foglalja össze: Istennek "gondja van arra is, hogy minden teremtett dolgot övének javára és üdvére kormányozzon. /.../ E tudatot szükségképpen követi egyrészt a szívbeli háládatosság a szerencsés körülmények között, másrészt a türelem a balsorsban, továbbá csodálatos biztonság a jövőre vonatkozólag" (Kálvin I. 204.).

Isten kegyelmének második nagy ajándéka: az imádság.

Az imádság fontossága és nélkülözhetetlensége még jobban kidomborodik, ha arra gondolunk, hogy kísértésekkel, szorongásokkal tele helyzetben kell Isten gondviselésének nemcsak tárgyal, hanem munkatársai is legyünk. Figyeljünk most is Kálvin Jánosunk szép szavaira: "De ebben a szorongatott helyzetben meg kell gondolnunk, hogy Isten nemcsak Igéjét adta nekünk világossággul utunkra, hanem az imádságot is szívünkre kötötte, és megparancsolta nekünk, akik az övéi és atyai gondoskodásának tárgyai vagyunk, hogy őt a szükségben segítségül hívjuk, Isten nem hagy minket magunkra Igéjével, hanem ő maga akar vezetni azon az úton, amerre az Ige utasít minket. Szabad öhozzá könyörögnünk és őt arra kérünk, hogy Igéjével megerősödjön, minden nehézséget le tudjunk győzni" (Niesel 143. 66.).

Ezzel a minden nehézséget legyőző hittel alkották meg a protestáns népek azt a jóléti társadalmat, mely jellemzi földünk északnyugati féltekéjét. Nekünk is fel kell zárkoznunk hozzájuk.

Ez a hit szólal meg Luther Márton Erős várunk nekünk az Isten című világ-hírű énekében, melynek záró sorai így hangzanak: "Isten szava megáll mindenha, Nem dönti meg senki hatalma! Ha Ige és Szentlélek bennünk, nekünk mindig erős védelmünk. Gyermekek, nőt, testi éltet, hírt és jólétet elvihet, benyelhet a föld gonoszsága, de megmarad Isten országa."

Megmarad Isten országa.

És most tegyük fel újra a kérdést: Mi az Isten gondviselése? És feleljünk a XVII. század egyik híres református theológusával, Johannes Henricus Heidegerusszal: "Isten gondviselése Istennek az a külső munkája, amellyel az ő Igéje által teremtett dolgokat, a nagyokat és a kicsiket ugyanazzal az Igéjével megőrzi, azok mozgását, cselekedeteit és szenvedéseit uralja és azok teljességét céljukhoz bölcsen úgy vezérli, hogy a jó mindenekben eredményesen és csendesén gyarapodják, hogy részint a rosszat és a kegyetlent megakadályozza, részint a szentségest előmozdítsa, bölcsen rendelkezik, jogosan ítél és végül mindeneket szent neve dicsőségére és a hívők üdvösségére kormányozza" (Heppe, H.-Bizer, E. 1958. 199.).

Nagy László.
(Románia, Kolozsvár)

Muraközi Gyula

Kálvin

Két arca van. Az egyik rám nevet,
Mint büszke kőszirt nyüzsgő völgy felett.
Lelkünkbe néző lelkiismeret.

Dacos, kemény arc. Gránitból faragták,
Tekintete a végtelen szabadság.
Belé-csonkulknak gyilkos, balga szablyák.

Századok fölött virrasztott egyedül.
Magános, büszke csönd veszi körül.
Lelkén az óriások gondja ül.

A másik arc: szenvedő, szelíd:
Hordozza titkon mások könnyeit,
S magányok mélye völgyébe rejtezik.

Alázatos arc. Remegő gyerek...
Amazt mi látjuk földi emberek.
Ezt csak az ÚR, a csillagok felett.

Urbán Gyula

A reformátorokhoz

Forráshoz visszatérő, bátor ősök,
ti imádságos, talpig-emberek,
Igét kiáltók, zsoltár-hegedősök,
ti küldetéstől megtelt szívűek!
Ti megálltatok, mint a gránit oszlop,
nem félve máglyát, inkvizíciót,

a tiszta igét szólta mindig szátok,
- most példátokból igaz bátorságot
merít egy késő bibliás utód.

